

Anexa 1

**STRATEGIA GUVERNULUI ROMÂNIEI DE INCLUZIUNE A CETĂȚENILOR
ROMÂNI APARTINÂND MINORITĂȚII ROME
PENTRU PERIOADA 2014-2020**

CUPRINS

1. INTRODUCERE.....	4
2. INFORMAȚII GENERALE RELEVANTE	6
3. PRIORITĂȚI, POLITICI, CADRUL JURIDIC EXISTENT	10
4. PROVOCĂRI ACTUALE ÎN DOMENII CHEIE.....	11
A. Educație.....	11
B. Ocuparea forței de muncă.....	12
C. Sănătate	13
D. Locuire și mică infrastructură	15
E. Cultură.....	15
F. Infrastructură și servicii sociale.....	15
5. SCOPUL, OBIECTIVELE ȘI GRUPUL ȚINTĂ AL STRATEGIEI.....	16
6. PRINCIPII.....	17
7. DIRECȚII DE ACȚIUNE	18
A. Educație.....	18
B. Ocuparea forței de muncă.....	20
C. Sănătate	21
D. Locuire și mică infrastructură	23
E. Cultură.....	24
F. Infrastructură și servicii sociale.....	25
8. REZULTATELE ȘI INDICATORII ACȚIUNILOR PROPUSE.....	26
A. Educație.....	26
B. Ocuparea forței de muncă.....	28
C. Sănătate	30
D. Locuire și mică infrastructură	33
E. Cultură.....	35
F. Infrastructură și servicii sociale.....	37
9. IMPLICAȚII PENTRU BUGET	40
10. IMPLICAȚII JURIDICE.....	41
11. ETAPE ESENȚIALE ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE	42
12. MECANISMUL DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A STRATEGIEI	45
13. MECANISMUL DE REVIZUIRE A STRATEGIEI	46
Anexa nr. 2 – Planuri de măsuri sectoriale	47
A. Educație.....	1
B. Ocuparea forței de muncă.....	24
C. Sănătate	27
D. Locuire și mică infrastructură	37
E. Cultură.....	41
F. Infrastructură și servicii sociale.....	50
Anexa nr. 3 - Tipuri de indicatori de performanță pentru prioritățile Strategiei.....	58
A. Educație.....	58
B. Ocuparea forței de muncă.....	62
C. Sănătate	63
D. Locuire și mică infrastructură	64
E. Cultură.....	65
F. Infrastructură și servicii sociale.....	68

ABREVIERI

ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ANPDCA	Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție
ANR	Agenția Națională pentru Romi
BJR	Biroul Județean pentru Romi
SR ANR	Structurile regionale ale Agenției Naționale pentru Romi
CE	Comisia Europeană
CMR	Comisia Ministerială pentru Romi
CIME	Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare a Strategiei
CNCD	Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării
CNCR	Centrul Național de Cultură a Romilor
DRI	Departamentul pentru Relații Interetnice
FESI	Fonduri europene, structurale și de investiții
FSE	Fondul Social European
FRDS	Fondul Român de Dezvoltare Socială
INS	Institutul Național de Statistică
IOMC	Institutul pentru Ocrotirea Mamei și Copilului "Prof. Dr. Alfred Rusescu"
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MC	Ministerul Culturii
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
ME	Ministerul Economiei
MEN	Ministerul Educației Naționale
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
MFE	Ministerul Fondurilor Europene
MJ	Ministerul Justiției
MMFPSPV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
MS	Ministerul Sănătății
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PND	Planul Național de Dezvoltare
POS DRU	Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane
SGG	Secretariatul General al Guvernului
Strategia	Strategia Guvernului României de incluziune socială a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2014-2020
UE	Uniunea Europeană

1. INTRODUCERE

Conform art. 6, alin cc din Legea nr. 292/2011 (Legea asistenței sociale) „procesul de incluziune socială reprezintă ansamblul de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării - comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale și asigurării participării active a persoanelor la toate aspectele economice, sociale, culturale și politice ale societății“.

Incluziunea socială este definită în documentele UE ca „procesul care conferă persoanelor confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii sociale oportunitățile și resursele necesare pentru a participa pe deplin la viața economică, socială și culturală, pentru a se bucura de un standard de viață și bunăstare considerat normal în societatea în care trăiesc. Incluziunea socială asigură participarea sporită a acestor persoane la luarea deciziilor care le afectează viața, precum și accesul la drepturile fundamentale“¹.

Politica de incluziune socială a Guvernului României are drept obiectiv general creșterea standardului de viață al populației și stimularea câștigurilor obținute din muncă prin facilitarea ocupării și promovarea politicilor publice cu adresabilitate către toate grupurile vulnerabile: romii, persoanele cu dizabilități, femeile, copiii străzii, tinerii de 18 ani care părăsesc instituțiile de protecție ale statului, persoanele în vârstă etc.

Incluziunea socială a cetățenilor români aparținând minorității rome presupune o abordare integrată, un proces planificat și acțiuni conjugate, urmate de adoptarea și implementarea de strategii, politici publice, programe și proiecte specifice.

Guvernul României consideră incluziunea socială a romilor un aspect ce trebuie reflectat în numeroase domenii de activitate de pe agenda fiecărei instituții publice centrale și locale. Aceste instituții, precum și societatea civilă, joacă un rol determinant în procesul de dezvoltare socială, contribuind la îmbunătățirea situației romilor.

Conform Comunicării Comisiei Europene din 2011, *Un cadru UE pentru strategiile naționale de incluziune a romilor până în 2020*, incluziunea cetățenilor UE aparținând minorității rome este una dintre cele mai stringente aspecte sociale din Europa. Cu toate că responsabilitatea principală pentru incluziunea socială și economică a romilor revine autorităților publice, incluziunea romilor este un proces care presupune o schimbare importantă atât în mentalitatea majorității, cât și în mentalitatea romilor, o provocare pentru care se impun acțiuni ferme, desfășurate în cadrul unui dialog activ cu reprezentanții romilor, atât la nivel național, cât și la nivelul UE.

Noua abordare strategică pentru creșterea incluziunii sociale a cetățenilor români aparținând minorității rome are în vedere:

- (1) înțelegerea dezideratului intervenției publice pentru îmbunătățirea situației romilor, nu doar din considerente care țin de justiția și protecția socială, dar și din considerente care se raportează la dezvoltarea economică și socială durabilă a României - resursa umană furnizată de populația romă, una din cele mai tinere din UE, căpătând o miză foarte importantă. Acest aspect este foarte important, în special în contextul identificării de soluții în fața scăderii accentuate a ratei natalității în ultimele două decenii, avându-se în vedere provocările majore pentru menținerea echilibrului sistemului de pensii în deceniile care urmează. Costurile asociate non-intervenției sunt foarte mari. Astfel, la nivelul anului 2010, Banca Mondială estima pentru România pierderile de productivitate anuală, din cauza excluziunii romilor, la 887 milioane Euro²;

¹Joint report by the Commission and the Council on social inclusion, 2004, p.8.

²http://siteresources.worldbank.org/EXTROMA/Resources/Economic_Costs_Roma_Exclusion_Note_Final_RO.pdf

- (2) asigurarea eficienței și eficacității intervenției publice pentru îmbunătățirea situației cetățenilor români aparținând minorității rome printr-o abordare integrată, având ca prioritate incluziunea educațională și creșterea egalității de șanse educaționale pentru toți copiii;
- (3) necesitatea parteneriatului permanent cu societatea civilă în toate etapele de intervenție publică, atât la nivelul administrației publice centrale cât și, în mod deosebit, la nivelul celei locale;
- (4) intervenție adaptată particularităților sociale care caracterizează unele subgrupuri ale minorității rome, luând în calcul clivajele socio-economico-culturale din interiorul acestui minorități.

Prezenta Strategie reprezintă o revizuire necesară a Strategiei din 2011 în lumina noilor realități și provocări sociale (evidențiate inclusiv în cadrul datelor recent furnizate de recensământul populației și al locuințelor - 2011), a noilor ținte europene asumate în *Strategia Europa 2020* (obiectivul național asumat prin Programul Național de Reformă este de reducere a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială cu 580.000 persoane până în anul 2020), precum și noul context dat de accesarea de fonduri europene în perioada 2014-2020. Strategia asigură continuitatea măsurilor deja întreprinse prin *Strategia Guvernului României de îmbunătățire a situației romilor pentru perioada 2001 – 2010*.

Procesul de consultare pentru revizuirea Strategiei

Procesul de revizuire s-a fundamentat pe un amplu proces de consultare a tuturor actorilor relevanți: reprezentanți ai autorităților publice locale și centrale, organizații ale societății civile, reprezentanți ai mediului academic, reprezentanții misiunilor diplomatice la București, precum și experți ai Băncii Mondiale sau diferitelor structuri ONU etc.

Inițierea procesului de consultare în vederea revizuirii Strategiei a avut loc în luna martie 2013 și a cuprins mai multe etape, desfășurându-se în perioada martie 2013 - decembrie 2014.

Durata de implementare

Strategia se implementează în perioada 2014-2020. Documentul este însoțit de planuri de măsuri aferente fiecărei direcții principale de acțiune pentru perioada 2014-2016 și de rezultatele așteptate conform măsurilor derulate.

În funcție de evoluțiile la nivel național și european, Strategia va fi revizuită, adaptată sau completată, planurile de măsuri specifice urmând a fi actualizate pe baza rezultatelor și recomandărilor formulate în procesul de monitorizare și evaluare.

2. INFORMAȚII GENERALE RELEVANTE

Descrierea situației actuale

Potrivit rezultatelor recensământului populației și al locuințelor derulat în anul 2011³ (numit de aici înainte recensământ), numărul romilor declarați a fost de 621.573 ceea ce reprezintă 3,3% dintr-un total de 18.884.831 persoane pentru care a putut fi identificată etnia și care fac parte din populația stabilă a României⁴. Estimările privind numărul cetățenilor români care aparțin minorității rome nu sunt concordante, Consiliul Europei operând, de exemplu, cu cifra de 1.850.000 persoane⁵, în timp ce alte studii ale ANR și Băncii Mondiale⁶ estimau numărul celor care locuiesc în comunități compacte cu o pondere ridicată de romi la maximum 1 milion de persoane.

Majoritatea (63%) celor care la recensământ s-au declarat a fi romi locuiesc în mediul rural, doar puțin peste 230.000 dintre romii autodeclarați locuind în municipii și orașe (37%). Dintre persoanele care și-au declarat etnia romă la recensământ, 244.503 (39,3%) au declarat că au drept limbă maternă limba romani. Restul romilor identificați conform recensământului au declarat că limba maternă este: limba română - 342.674 persoane, adică 55,1% dintre romi; limba maghiară - 32.777 persoane, adică 5,2% dintre romi; 1.127 – turcă, 86 – tătară, 59 – sârba, etc. În mediul rural se înregistrează cel mai mare număr de romi care au indicat limba romani ca limbă maternă (circa 150.000 persoane – 61,3% din totalul celor 244.503 persoane care au declarat că limba maternă este romani).

Deoarece educația este domeniul-cheie care asigură sustenabilitatea intervenției pentru incluziunea socială a cetățenilor români aparținând minorității rome, este important a analiza comparativ situația populațiilor rome, respectiv române și maghiare, așa cum rezultă din datele recensământului:

Structura educațională a celor mai numeroase trei grupuri etnice din România

	Superior	%	Postliceal +Liceal	%	Gimnazial	%	Primar	%	Fără școală absolvită, dar alfabetizat	%	Fără școală absolvită și analfabet	%	Total
Români	2.254.966	14,8	6.442.610	42,3	4.043.714	26,6	2.101.700	13,8	225.858	1,5	153.221	1,0	15.222.069
Maghiari	114.470	10,2	517.794	46,2	341.661	30,5	122.939	11,1	14.104	1,3	9.020	0,8	1.119.988
Romi	3.397	0,7	44.111	9,2	170.465	35,7	163.231	34,2	29.031	6,1	67.480	14,1	477.715
Total	2.372.833		7.004.515		4.555.840		2.387.870		268.993		229.721		16.819.772

Sursa: Calcule ale Direcției pentru Strategii Guvernamentale (Guvernul României) pe baza datelor recensământului din 2011. Conform standardelor de raportare a datelor de recensământ numărul persoanelor pe niveluri educaționale este indicat pentru populația cu vârstă de peste 10 ani.

În ciuda progreselor înregistrate în ultimii 10 ani ca urmare a măsurilor afirmative și a altor inițiative implementate în România, se poate încă observa persistența decalajului dintre romi și ne-romi în termeni de stoc educațional acumulat. Astfel, dacă în rândul persoanelor care s-au declarat cetățeni români, ponderea celor cu studii superioare este de 14,8% (și 10,2% în rândul persoanelor care s-au declarat de etnie maghiară), în rândul persoanelor care s-au declarat romi ponderea este de doar 0,7% (adică 3.397 cetățeni români aparținând minorității rome cu studii superioare identificate în recensământ).

³ <http://www.recensamantromania.ro/rezultate-2/>

⁴ Conform recensământului din 2011 populația stabilă a României este de 20.121.641 persoane, însă pentru 1.236.810 persoane nu a putut fi identificată etnia.

⁵ http://ec.europa.eu/justice/policies/discrimination/docs/com_2011_173_en.pdf

⁶ Dumitru Sandu, Comunitățile de romi din România – O hartă a sărăciei prin sondajul PROROMI. Banca Mondială, București, iulie 2005, disponibil la:

http://www.anr.gov.ro/docs/statistici/PROROMI__Comunitatile_de_Romi_din_Romania_187.pdf

Situația analfabetismului reclamă de asemenea continuarea eforturilor pentru creșterea gradului de incluziune educațională a cetățenilor români aparținând minorității rome. Astfel, în rândul persoanelor care s-au declarat cetățeni români cu vârstă de peste 10 ani, ponderea celor analfabeți este de 1% (0,8% în rândul persoanelor care s-au declarat de etnie maghiară); în schimb, analfabetismul în rândul persoanelor care s-au declarat romi cu vârstă de peste 10 ani este de 14,1% (unul din șapte). Din altă perspectivă putem observa că din totalul persoanelor analfabete pe care România le are (229.721), o pondere de 27,4% (67.480) sunt persoane care s-au declarat romi, aceasta în condițiile în care ponderea persoanelor aparținând minorității rome reprezintă 3,3% din totalul cetățenilor români a căror etnie a putut fi identificată la recensământul din 2011. Fie și numai dacă luăm în calcul aceste date reiese că se impune continuarea și completarea măsurilor specifice pentru creșterea acumulărilor educaționale ale persoanelor aparținând minorității rome ca mijloc esențial de incluziune socială a acestora.

În ce privește ocuparea și integrarea pe piața muncii trebuie menționat că populația formată din cetățeni români aparținând minorității rome are, în general, un nivel de pregătire școlară mai redus în comparație cu populația majoritară, ceea ce le limitează accesul pe piața muncii în condițiile în care cererea de forță de muncă calificată este în creștere. Dacă în rândul persoanelor aparținând minorității rome rata ocupării a fost estimată în anul 2011 la nivelul de 36,3%⁷, în rândul populației ne-rome aceeași rată avea valoarea de 58,5%⁸. Conform aceluiași surse, șomajul estimat în rândul persoanelor aparținând minorității rome a fost de 48,6% în anul 2011, față de 7,4% la nivel național.

Prezentare comparativă a unor parametri socio-profesionali între cetățenii români aparținând minorității rome și ansamblul populației

	Romi (2011) (%)	Populația totală (2011) (%)
Rata ocupării	36,3	58,5
Rata șomajului	48,6	7,4
Rata ocupării în rândul tinerilor (15-24 ani)	73,5	23,8
Statut profesional - angajați	24,1	67,3
Statut profesional – lucrător pe cont propriu cu sau fără angajați, altceva	59	31,5
Angajat cu normă parțială	65,4	10,4

SURSA: Institutul Național de Statistică - tabel preluat din Raportul societății civile asupra implementării Strategiei Naționale de Integrare a Romilor și a Planului de Acțiune al Deceniului în România în 2012, p.72.

Doar unul din zece cetățeni români aparținând minorității rome a avut un loc de muncă stabil în ultimii doi ani, iar 52% au declarat că nu au găsit deloc de lucru în acea perioadă. Femeile rome manifestă o slabă participare pe piața muncii, doar 27% fiind angajate și 36 % declarând că sunt în căutarea unui loc de muncă.

Este important faptul că rata de ocupare în rândul persoanele tinere aparținând minorității rome este net superioară celei în rândul tinerilor ne-romi. Este o consecință a condiționării reciproce dintre situația economică și gradul de integrare educațională – tinerii romi intră mai devreme pe piața muncii în lipsa unui suport economic care să le permită continuarea studiilor. Pe de altă parte, cetățenii români aparținând minorității rome sunt mai

⁷ *Situația romilor în România. Între incluziune socială și migrație*. 2011. București: Fundația Soros România

⁸ *Ocupare și neocupare în 2011, principalele rezultate*, Aprilie, 2012, în Moisă F., Rostas I.A., Tarnovschi D., Stoian I., Rădulescu D. Andersen T.Ș. (2013), *Raportul societății civile asupra implementării Strategiei Naționale de Integrare a Romilor și a Planului de Acțiune al Deceniului în ROMÂNIA în 2012*, p.72

angrenați în activități pe cont propriu sau cu normă parțială, opțiuni care implică un risc social mai ridicat de alunecare în sărăcie. Aceste ocupații sunt supuse unei anumite ciclicități, pe o perioadă determinată, și implica măsuri de protecție socială.

În acest cadru este important de precizat că și discrepanțele economice dintre cetățenilor români aparținând minorității rome și restul populației sunt semnificative. În anul 2011, trei din patru persoane aparținând minorității rome se aflau în sărăcie relativă, în vreme ce doar unul din patru cetățeni majoritari se aflau într-o situație similară. Situația economică a cetățenilor români aparținând minorității rome s-a deteriorat în 2011 față de 2005 (în anul 2005 doi din cinci cetățeni rome se aflau în sărăcie relativă în vreme ce, în anul 2011, trei din patru se aflau în aceeași situație). Acest fapt confirmă evoluțiile la nivel global, respectiv european: recenta criză economico-financiară și-a lăsat amprenta negativă mai accentuat asupra situației sociale a grupurilor vulnerabile, în cazul de față asupra cetățenilor români aparținând minorității rome. Dacă luăm în calcul rata sărăciei absolute, aceasta este de cel puțin patru ori mai mare în rândul cetățenilor români aparținând minorității rome comparativ cu restul populației (54% la rome vs. 13% la ne-rome). Discrepanțele de venit în rândul romilor sunt mai mari decât cele înregistrate la restul populației, ceea ce relevă existența unui subgrup de cetățeni români aparținând minorității rome supus unui risc accentuat de sărăcie⁹.

Condițiile socio-economice precare și nivelul redus de educație, asociate cu barierele de acces la serviciile de sănătate, au consecințe directe și asupra stării de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome. Astfel, deși intervențiile publice inițiate de România în ultimii 10 ani converg către o îmbunătățire a situației existente, se mențin încă diferențe semnificative între cetățenii români aparținând minorității rome și restul populației în ceea ce privește indicatorii care măsoară starea de sănătate. În ceea ce privește mortalitatea infantilă, deși tendința descendentă s-a menținut până valoarea de 9,4 decese ‰ născuți-vii în 2011, România rămâne totuși cu cea mai mare rată din țările UE 28 și de 2,4 ori peste media europeană (~4‰ în 2011)¹⁰, iar conform unui studiu recent UNICEF¹¹ riscul mortalității infantile este de 4 ori mai mare în rândul copiilor rome de 0-1 an. Conform aceluiași raport, aproape jumătate (45,7%) dintre copiii rome nu beneficiază de vaccinarea gratuită furnizată de Ministerul Sănătății în cadrul Programului Național de Imunizări, fie din cauza refuzului de vaccinare, fie a lipsei de informare/educație a mamelor, fie din cauza deficiențelor din asistența medicală primară. Probabilitatea de deces la copiii sub 5 ani este cea mai înaltă din UE 28 (11,7/1.000 născuți vii, 2010). Totodată, ultimul raport realizat de IOMC relevă o pondere de peste 80% a deceselor în rândul copiilor din mediul rural între 0-5 ani (inclusiv din rândul romilor). Riscul de deces matern la naștere este de circa cinci ori mai mare în România decât în UE. După o scădere susținută pe parcursul a aproximativ două decenii, începând cu anul 2007 se constată o tendință îngrijorătoare de creștere a ratei mortalității materne cu 5-6% pe an, cauzată de creșterea componentei de mortalitate gestațională, iar mortalitatea maternă în rândul femeilor rome este de 15 ori mai mare comparativ cu media națională¹². Doar 52% dintre rome au asigurări de sănătate, iar 73% dintre rome nu au acces la medicamente vitale¹³. 11% dintre respondenții rome au raportat într-un studiu din 2013 că în ultimul an au avut nevoie de asistență medicală, dar nu au beneficiat de aceasta, comparativ cu 5% din populația generală.¹⁴

⁹ UNDP/Banca Mondială /Comisia Europeană în Alexandru Ioan Toth (cercetător principal), Adrian Dan și Cosmin Briciu, 2012, *Economia socială și comunitățile de rome – provocări și oportunități*, UNDP, p.14 -15

¹⁰ Eurostat database

¹¹ RECI (Roma Early Childhood Inclusion) Overview Report -2012

¹² Vincze E., [Social Exclusion at the Crossroads of Gender, Ethnicity and Class: A View of Romani Women's Reproductive Health](#), 2006

¹³ UNDP: *Data on Roma: Romania, 2011*, <http://europeandcis.undp.org/data/show/D69F01FE-F203-1EE9-B45121B12A557E1B>

¹⁴ "Criza ascunsă din sănătate: Inegalități în domeniul sănătății și date dezagregate", Centrul European pentru Drepturile Romilor, octombrie 2013

În acest context este oportun a menționa și rezultatele unui studiu realizat în anul 2009 care arată că cetățenii români aparținând minorității rome au cea mai pozitivă percepție subiectivă asupra stării de sănătate proprie comparativ cu celelalte șase țări europene (Bulgaria, Republica Cehă, Grecia, Portugalia, Slovacia, Spania unde studiul a mai fost derulat)¹⁵. De asemenea, este important de menționat că ponderea cetățenilor români aparținând minorității rome care suferă de o dizabilitate sau o boală cronică este mai mică decât cea înregistrată la nivelul minorității rome din Europa, respectiv 14,5% în România față de 15% la nivelul european¹⁶.

În ciuda progreselor înregistrate în ultimii 10 ani ca urmare a eforturilor depuse, se menține o diferență și în privința calității locuirii. Astfel, în 2011, 36% dintre gospodăriile rome aveau acces la rețeaua publică de apă potabilă, în contextul în care, conform datelor INSSE, 61,2% dintre toate gospodăriile din România aveau acces la apă curentă prin rețeaua publică. 24% dintre locuințele romilor din România aveau acces la canalizare (rețeaua publică sau fose septice) față de 43,5% la nivel național. O pondere de 16% aveau toaletă cu apă curentă, spre deosebire de 42% din populația României, iar 68% au spus că au toaletă în curte sau în afara locuinței.”¹⁷

Elementele culturale pot juca și ele un rol în acest proces.¹⁸ De exemplu, în ceea ce privește religia celor care la recensământul din 2011 s-au declarat romi, cel mai adesea ei împărtășesc religia (sau subdiviziunea religioasă) majoritarilor în mijlocul cărora trăiesc¹⁹. Cu toate acestea, se poate observa, față de recensământul din 2001, o creștere marcantă a numărului romilor care au aderat la culte neoprotestante (îndeosebi la cel penticostal –71.262 persoane). Există, de altfel, unele intervenții și studii de caz care arată că biserica/religia pot constitui un catalizator al incluziunii sociale.

Datele prezentate arată existența unor clivaje intercorelate în toate componentele sociale esențiale care definesc calitatea vieții între grupul cetățenilor români aparținând minorității rome și restul populației. Acumularea educațională și calitatea educației sunt reflectate în șansele de ocupare de mai târziu și sunt condiționate de statutul ocupațional al familiei de origine sau de calitatea locuirii. De asemenea, starea de sănătate depinde într-o mare măsură de starea economică și calitatea locuirii, dar afectează și acumulările educaționale. Această precizare este importantă deoarece fundamentează necesitatea unei intervenții integrate pentru îmbunătățirea situației sociale a cetățenilor români aparținând minorității rome.

În plus, trebuie luat în considerare faptul că îmbunătățirea situației persoanelor aparținând minorității rome are loc în cadrul unui proces asumat cu fermitate de Guvernul României începând cu anul 2001 ale cărui efecte se manifestă gradual, pe termen lung. În mod realist decalajele sociale mari acumulate în sute de ani nu pot fi anulate pe termen scurt. Important este ca progresul în reducerea decalajelor între grupul persoanelor aparținând minorității rome și restul populației să se manifeste constant în urma unor acțiuni sistematice. Este ceea ce își propune și actuala Strategie.

¹⁵ EDIS S.A. European Survey on Health and the Roma Community 2009 and Eurostat data on EU-27 (2008) în Fundaci3n Secretariado Gitano Health Area, *Health and the Roma Community, analysis of the situation in Europe Bulgaria, Czech Republic, Greece, Portugal, Romania, Slovakia, Spain*. p. 31
http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/roma_health_en.pdf

¹⁶ Idem, p. 33

¹⁷ Moisă F., Rostas I.A., Tarnovschi D., Stoian I., Rădulescu D. Andersen T.Ș. (2013), *Raportul societății civile asupra implementării Strategiei Naționale de Integrare a Romilor și a Planului de Acțiune al Deceniului în ROMÂNIA în 2012*, p.104. Datele privind populația romă reprezintă estimări pe bază de sondaj reprezentativ.

¹⁸ http://www.prorroma.org/ro/info_proiecte/scoli_crestine_private; Kiss Dénes, 2009, ”Romii din Herculian și rolul religiei penticostale în viața lor comunitară” în Kiss Tamás; Fosztó, László; Fleck Gábor (editori), 2009, ”Incluziune și excluziune. Studii de caz asupra comunităților de romi din România”, Editura Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca

¹⁹ Ortodocși: aproape 475 de mii, romano-catolici: peste 20 de mii, musulmani: peste 3300 etc.

3. PRIORITĂȚI, POLITICI, CADRUL JURIDIC EXISTENT

Guvernul României își propune să continue măsurile întreprinse pentru incluziunea socială a romilor, inclusiv prin facilitarea dialogului instituțiilor competente din România cu partenerii europeni, dar și cu societatea civilă.

Principalul document de politică publică în domeniul incluziunii sociale a romilor din România a fost *Strategia Guvernului României de îmbunătățire a situației romilor pentru perioada 2001-2010*, adoptată prin H.G. nr. 430/2001, cu modificările și completările ulterioare.

Ulterior, prin adoptarea **H.G. nr. 1221/2011 pentru aprobarea *Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020*** s-a avut în vedere asigurarea incluziunii socio-economice a romilor prin implementarea unor politici publice în domeniul educației, ocupării forței de muncă, sănătății, locuirii, culturii și infrastructurii sociale.

În anul 2010 UE a lansat Strategia Europa 2020 pentru creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii prin care a stabilit obiective în cinci domenii majore: ocuparea forței de muncă, cercetarea, mediul și energia, cercetarea, dezvoltarea și inovarea, educația, combaterea sărăciei. Obiectivul social pentru UE la nivelul anului 2020 urmărește reducerea cu aproximativ 20 de milioane a numărului de cetățeni europeni expuși riscului de sărăcie, precum și asigurarea coeziunii economice, sociale și teritoriale și sprijinirea categoriilor supuse riscului de excluziune socială.

În anul 2010, România și-a asumat ținte pentru toate obiectivele *Strategiei Europa 2020*, inclusiv o țintă de reducere a numărului celor aflați în risc de sărăcie și incluziune socială cu 580.000 persoane.

Așa cum a arătat Comisia Europeană, sursele principale ale excluziunii sociale sunt: sărăcia, lipsa competențelor de bază și a oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții sau discriminarea. Acestea sunt cauze care explică și decalajul social dintre cetățenii români aparținând minorității rome și restul populației; datele ne arată că populația romă este afectată în proporție semnificativ mai mare, comparativ cu restul populației de: rată scăzută de ocupare, rată ridicată de părăsire timpurie a școlii, acumulare educațională scăzută și sărăcie. Este limpede în acest context că obiectivele *Strategiei Europa 2020*, transpuse în ținte naționale, nu pot fi atinse în România fără a aborda problema decalajului de incluziune socială a romilor comparativ cu restul populației. Strategia prezentă poate fi considerată ea însăși un demers important pentru atingerea țintelor naționale ale *Strategiei Europa 2020* transpuse în Programul Național de Reformă.

În anul 2011, la nivelul Uniunii Europene, au fost aprobate *Cadrul European pentru strategiile naționale privind incluziunea romilor (2011–2020)* și, în 2013, *Recomandarea Consiliului UE cu privire la măsurile de incluziune efectivă a romilor în statele membre*.

4. PROVOCĂRI ACTUALE ÎN DOMENII CHEIE

Potrivit celor mai recente date pe care administrația publică centrală le are la dispoziție, grupul cetățenilor români aparținând minorității rome manifestă, în cadrul grupurilor vulnerabile, un risc mai ridicat de excluziune socială²⁰. În alți termeni este vorba despre existența unui decalaj de incluziune socială a romilor în comparație cu populația majoritară, a unei diferențe semnificative de acumulare educațională, de incluziune pe piața muncii, în ceea ce privește starea de sănătate și a locuirii. Gradul de incluziune socială a cetățenilor români aparținând minorității rome, la fel ca în restul țărilor din Uniunea Europeană, este inferior mediei naționale la toate capitolele care caracterizează calitatea vieții, iar explicația unei asemenea situații se regăsește într-un complex de cauze care țin atât de blocajul într-un cerc vicios al sărăciei perpetuat de la o generație la alta, cât și de manifestarea unor mecanisme sociale care pot provoca uneori marginalizare socială. Mai jos sunt prezentate date punctuale, la nivelul domeniilor relevante, privind situația actuală și modalități de eficientizare a politicilor guvernamentale specifice.

A. Educație

Asigurarea accesului la educație pentru copiii cei mai săraci, de la vârste cât mai fragede, este esențială pentru ruperea cercului vicios al sărăciei și pentru incluziunea lor socială reală. În România rata de *înscriere la grădiniță* a copiilor rome de vârstă 3-6 ani este mult sub cea a populației majoritare, 37% la copii rome vs. 77% la copii ne-rome²¹. Doi din zece copii rome *nu merg la școală*, cel mai frecvent motiv invocat fiind cel legat de lipsa resurselor financiare²². Unul din șase părinți rome explică slaba participare școlară a copiilor prin *discriminarea etnică*²³. Peste 80% dintre părinții rome afirmă că își doresc cel puțin educație secundară pentru copiii lor, însă mai mult de 75% dintre copiii rome nu termină 8 clase²⁴.

Integrarea în sistemul educațional a copiilor de vârstă școlară la nivel primar și gimnazial

	2005/2006	2007/2008	2009/2010
Ponderea copiilor de vârsta învățământului primar (7-10 ani) în afara sistemul de educație care nu mai frecventează sistemul de educație	3,33%	5,43%	6,48%
Ponderea copiilor de vârsta învățământului gimnazial (11-14 ani) în afara sistemul de educație care nu mai frecventează sistemul de educație	3,84%	5,68%	5,45%

Sursa: Prelucrări pe baza datelor INS, Institutul de Științe ale Educației. 2012. "STUDIUL NAȚIONAL – ROMÂNIA. Analiza situației copiilor aflați în afara sistemului de educație în România". UNICEF

²⁰Analiza socio-economică pentru programarea fondurilor europene 2014-2020, GLT Afaceri Sociale și Incluziune Socială, Comitetul Consultativ Tematic Ocupare, incluziune socială și servicii sociale, MMFPSPV, București, iunie 2013, pp. 22-25

²¹ The World Bank, *Toward an equal start: closing the early learning gap for Roma children in Eastern Europe*, 2012, p.12

²² Ana Maria Preoteasa, Monica Șerban, Daniela Tarnovschi. *Situația romilor în România, 2011. Între incluziune socială și migrație*. 2011. București: Fundația Soros România

²³ Surdu, Laura, 2011. *Roma school participation, non-attendance and discrimination in Romania*", Bucharest, Vanemonde; citat în United Nations Economic and Social Council (2012) Draft country programme document Romania, p.3-4

²⁴ The World Bank, *Toward an equal start: closing the early learning gap for Roma children in Eastern Europe*, 2012. p.9

Datele arată că există rate semnificative de copii care nu frecventează școala (unul din douăzeci de copii de vârstă învățământului primar sau gimnazial au părăsit sistemul de educație), dar și faptul că situația s-a deteriorat în intervalul 2006-2010 (probabil un efect secundar al crizei economice). Rata nefrecventării școlii a crescut, mai ales la nivel primar, din 2006 până în 2010 aceasta aproape dublându-se (de la 3,3% la 6,5%), în vreme ce la nivel gimnazial pare a se stabiliza la un nivel de 5%.

Un alt studiu a remarcat că ponderea ridicată a copiilor romi în școală este asociată cu *scăderea calității dotărilor materiale* ale instituției în cauză²⁵. A fost semnalat și faptul că persoanele rome de gen feminin se confruntă cu *riscuri semnificativ mai mari de a abandona sau părăsi timpuriu școala*, în raport cu cele de gen masculin²⁶. Acest fapt se reflectă și în ce privește *rata de analfabetism* care este semnificativ mai ridicată în rândul femeilor decât în rândul bărbaților romi (conform unui sondaj din 2011 ponderea femeilor rome care declară că nu știu să scrie și să citească este cu 10% mai mare decât în rândul bărbaților)²⁷.

Conform datelor recensământului din 2011, ponderea persoanelor cu studii superioare este: la cele care s-au declarat cetățeni români 14,8%; la cele declarate de etnie maghiară 10,2%, iar la cele aparținând minorității rome 0,7% (au fost identificate 3.397 persoane aparținând minorității rome cu studii superioare).

În privința *analfabetismului*, din totalul persoanelor analfabete pe care România le are (245.387²⁸) o pondere de 27,4% (67.480) sunt cetățenii români aparținând minorității rome. Dacă la persoanele care s-au declarat cetățeni români cu vârstă de peste 10 ani, ponderea celor analfabeți este de 1% (0,8% în rândul persoanelor de etnie maghiară), analfabetismul în rândul persoanelor aparținând minorității rome s-a ridicat la 14,1%.

B. Ocuparea forței de muncă

Nivelul limitat de educație, combinat cu discriminarea, conduce la decalaje foarte mari în ceea ce privește ocuparea și la rate ale productivității extrem de reduse. Romii din România înregistrează o participare redusă pe piața formală a muncii, dar au o participare ridicată pe piața informală a muncii, fără a putea beneficia de mecanismele de securitate socială. Un studiu realizat pe un eșantion reprezentativ de cetățenii români aparținând minorității rome de 16 ani și peste²⁹, arată că rata de ocupare a fost de doar 36%, iar alte 36% persoane își căutau un loc de muncă și 28% erau inactive (față de rata de ocupare de 58%, respectiv rata de șomaj de 7,4%, la nivel național, conform datelor INS 2011).

Doar unul din zece romi au avut un contract de muncă pe durată nedeterminată în ultimii doi ani, iar 52% declară că nu au găsit niciun loc de muncă în această perioadă. În rândul femeilor rome, participarea pe piața muncii este deosebit de scăzută, doar 27% desfășurând activități economice și 36% declarându-se în căutarea unui loc de muncă. În plus, majoritatea femeilor rome au, încă de foarte tinere, un număr mare de copii în îngrijire.

Persoanele aparținând minorității rome care sunt ocupate lucrează majoritar pe cont propriu, doar 10-15% fiind salariați. Dintre salariații romi, majoritatea fie nu au nicio calificare, fie desfășoară activități care nu necesită calificare. Per total, din populația ocupată de cetățeni români aparținând minorității rome de 15 ani și peste, 38% lucrează ca muncitori necalificați,

²⁵ Duminică G., Ivasiuc A. 2010. *O școală pentru toți*. Agenția Împreună și UNICEF

²⁶ Ana Maria Preoteasa, Monica Șerban, Daniela Tarnovschi. *Situația romilor în România, 2011. Între incluziune socială și migrație*. 2011. p. 36-39. București: Fundația Soros România

²⁷ Idem.

²⁸ Conform recensământului din 2011

²⁹ Ana Maria Preoteasa, Monica Șerban, Daniela Tarnovschi. *Situația romilor în România, 2011. Între incluziune socială și migrație*. 2011. București: Fundația Soros România

32% au ocupații care solicită o calificare (muncitori, vânzători, comercianți), 9% sunt muncitori în agricultură, iar 13% au ocupații tradiționale rome.

Activitățile economice pe care le desfășoară sunt în cea mai mare parte temporare, sezoniere sau ocazionale, ceea ce indică gradul ridicat de subocupare la nivelul acestei populații. *Barometrul de incluziune socială* (2010) arată că riscul de concediere în cazul cetățenilor români aparținând minorității rome este de zece ori mai ridicat decât în cazul întregii populații, iar 41% dintre romii care își caută de lucru nu sunt angajați tocmai pentru că sunt romi. Din acest motiv, 55% dintre romii angajați nu au un contract de muncă și 45% dețin doar slujbe ocazionale sau temporare (față de 5% dintre români). În aceste condiții, 72% dintre romii aflați în căutarea unui loc de muncă sunt dispuși să presteze o muncă indiferent de condiții, să fie angajați fără forme legale, ceea ce înseamnă că nu vor contribui nici la sistemul de pensii și nici nu vor beneficia de asigurări sociale.

Conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, ponderea șomerilor în rândul cetățenilor români aparținând minorității rome reprezintă, în medie, aproximativ 10% din totalul șomerilor înregistrați: 49.242 persoane din rândul minorității rome din totalul de 492.427 șomeri înregistrați la sfârșitul lunii martie 2013. Similar cu populația generală, romii șomeri înregistrați sunt în majoritate bărbați, cu vârste cuprinse între 30-49 de ani, cu un nivel scăzut de educație: 32% nu au nicio școală formală, 37% au învățământ gimnazial incomplet, 22% au terminat 8 clase și doar 4% au studii liceale. Aproximativ 58% dintre cetățenii romi înregistrați în evidențe (martie 2013) provin din trei regiuni: Centru, Nord-Vest și Sud. Cea mai mare parte (88%) nu sunt șomeri indemnizați, aceste persoane înregistrându-se doar pentru a obține documentele necesare pentru venitul minim garantat

Participarea redusă și accesul limitat la poziții nesigure și marginale pe piața muncii se traduc în venituri precare și risc ridicat de sărăcie și excluziune socială. Astfel, venitul total disponibil la nivelul gospodăriilor rome este de trei ori mai mic decât în rândul populației generale. În fapt, 60% dintre gospodăriile rome trăiesc dintr-un venit lunar mai mic decât un salariu minim. În plus, instabilitatea locului de muncă rezultă în venituri care variază considerabil de-a lungul anului, ceea ce poate afecta negativ în special copiii (absenteism și chiar abandon școlar, subnutriție, dezvoltarea unor boli cronice, etc.).

Consecința directă constă în sărăcie și o rată mare a privațiunilor materiale, cu atât mai mult cu cât gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome sunt formate din adulți cu mulți copii și puține (sau niciuna) persoane ocupate. În România, precum și în Bulgaria sau Ungaria, atât incidența, cât și profunzimea sărăciei, sunt semnificativ mai ridicate la cetățenii aparținând minorității rome decât la alte grupuri etnice. Riscul de sărăcie absolută cu care se confruntă aceștia este de șapte ori mai mare, 31,1% dintre romi față de 4,4% din populația țării.

C. Sănătate

Starea de sănătate a populației este determinată multifactorial. Un acces universal și echitabil la servicii de sănătate, deși esențial, are o contribuție limitată la îmbunătățirea stării de sănătate a unei populații. Nivelul de dezvoltare socio-economică, condițiile de locuit, nivelul de educație, factorii de mediu și comportamentali/stilul de viață, contribuie în egală măsură la menținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a unei populații.

Studiile și analize recente demonstrează un decalaj semnificativ al indicatorilor de morbiditate și mortalitate a cetățenilor români aparținând minorității rome față de populația generală din România și explică acest decalaj prin condiționarea socio-economică. Altfel spus, fără reducerea gradului de sărăcie, asigurarea unor condiții de locuit decente, creșterea nivelului de educație, nu se poate vorbi despre îmbunătățirea substanțială a indicatorilor care măsoară starea de sănătate a romilor. Studiul privind starea de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome arată că, deși diferențele între starea de sănătate a romilor și majoritate sunt semnificative, „nu există o singură afecțiune sau factor care explică această

discrepanță în ceea ce privește rezultatele privind starea de sănătate dintre romi și restul populației din România. Mai degrabă, discrepanța se datorează interacțiunii multiplilor factori care se află la rădăcina inegalității din domeniul sănătății, între care pot fi menționați: sărăcia, condițiile precare de trai, niveluri mai scăzute ale șomajului și educației și excludere socială.³⁰

În plus, sănătatea bărbaților și femeilor aparținând minorității rome este determinată de stilul de viață și de normele sociale care guvernează rolurile lor în rândul populației rome. Pe de altă parte, comunitățile în care trăiesc cetățenii români aparținând minorității rome sunt foarte diverse. Prin urmare, sunt necesare măsuri care să aibă în vedere condițiile de viață ale romilor, iar implementarea măsurilor trebuie adaptată în funcție de situația particulară a acestora. Astfel, direcțiile de acțiune care au drept scop îmbunătățirea stării de sănătate a romilor trebuie să includă și această dimensiune.

Speranța de viață a cetățenilor români aparținând minorității rome este în medie cu 6 ani mai mică decât a restului populației ne-rome din România. Studiul regional 2011 UNDP / Banca Mondială / CE³¹ arată că doar 2,6% dintre romii din România depășesc 65 de ani, comparativ cu 18% în rândul populației generale.

Conform aceluiași studiu, indicatorii care măsoară starea de sănătate arată o stare de sănătate a populației rome precară comparativ cu restul populației. În special în cazul femeilor rome, problemele de sănătate sunt mai frecvente și apar la vârste mai tinere. Între factorii care contribuie la starea de sănătate deficitară se regăsesc condițiile precare de locuire. Conform aceluiași studiu, povara mare a bolilor cronice în rândul romilor este atribuită unui comportament cu risc crescut, cum este fumatul, atât pentru bărbați cât și pentru femei, dieta săracă și un nivel scăzut de activitate fizică. Analiza arată că aproape jumătate din adulții romi fumează regulat, comparativ cu aproximativ 30% din populația generală. Prevalența fumatului în rândul femeilor rome este de 2,2 ori mai mare decât în rândul femeilor care nu aparțin acestei etnii. Studiul regional 2011 UNDP constată o utilizare redusă a serviciilor de sănătate de către cetățenii români aparținând minorității rome. Astfel, 42% dintre romi declară că nu solicită asistență medicală atunci când au nevoie. Peste 80% dintre romii care nu apelează la serviciile de sănătate motivează acest comportament prin lipsa mijloacelor financiare, a asigurărilor de sănătate și lipsa de cunoștințe asupra a ceea ce ar avea de plătit dacă merg la medic, o barieră declarată fiind costurile ridicate ale medicamentelor. Studiul constată o suprautilizare a serviciilor de urgență și ambulanță.

O intervenție inovatoare promovată de către Ministerul Sănătății este integrarea serviciilor de sănătate și sociale la nivel comunitar. Accesul scăzut la servicii de sănătate, educație și protecție socială, capacitatea și cunoștințele reduse asupra drepturilor de asigurat duc la excluziunea socială a unor întregi familii. Pentru a aborda multiplele forme de excluziune, evidențele arată că intervențiile cu impact ridicat sunt cele de furnizare de servicii inter-sectoriale la nivel comunitar cu accentul pus pe prevenire. Problemele majore rezultă din cadrul de reglementare fragmentat, lipsa personalului de la nivel local având cunoștințe temeinice în planificarea, organizarea și monitorizarea serviciilor publice, inclusiv a serviciilor de sănătate, precum și din lipsa unor bugete adecvate.

Este important de menționat că direcțiile de acțiune și măsurile propuse pentru îmbunătățirea stării de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome fac parte din Strategia Națională de Sănătate și vizează perioada 2014-2020. Având în vedere că măsurile de reformă a sistemului de sănătate, inclusiv din perspectiva procesului de descentralizare recent legiferat, sunt în permanentă dinamică, planul de măsuri propus pentru îmbunătățirea stării de

³⁰ "Criza ascunsă din sănătate: Inegalități în domeniul sănătății și date dezagregate", Centrul European pentru Drepturile Romilor, octombrie 2013.

³¹ Banca Mondială, Raport Intermediar, septembrie 2013.

sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome va fi revizuit, în funcție de evoluția indicatorilor de morbiditate și mortalitate.

D. Locuire și mică infrastructură

Conform *Analizei socio-economice pentru programarea fondurilor europene 2014-2020*³², în România aproape o treime din gospodăriile rome nu au niciun contract (cumpărare sau închiriere) privind locuința în care stau și, ca atare, nu o pot asigura. O mare parte din locuințele romilor sunt construite din paiantă și chirpici, nefiind conectate la utilități (apă, canalizare și gaze); 13% dintre romi nu au electricitate vs. 2%, media la nivel național. Locuințele sunt supra-populate, slab dotate cu mobilier și bunuri de folosință îndelungată.

Din cauza lipsei capitalului uman și material, comunitățile compacte de romi și instituțiile care le deservește – școală, dispensar – funcționează cu resurse reduse, într-o perpetuă situație de criză. Riscul marginalizării din cauza accesului mai dificil la anumite servicii, în cazul comunităților compacte de romi, este ridicat.

Aproximativ 30% din gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome trăiesc în locuințe inadecvate, comparativ cu 4% din gospodăriile ne-rome, doar 18% din gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome au canalizare în timp ce 40% din familiile ne-rome din jur au aceste facilități. O pondere de 35% din gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome nu dispun de facilități de colectare a deșeurilor solide, comparativ cu 20% din gospodăriile ne-rome în apropiere. 42% din gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome folosesc combustibil lemnos pentru gătit (14% din gospodăriile ne-rome din jur) și 87% din gospodăriile cetățenilor români aparținând minorității rome utilizează lemn sau cărbune pentru încălzire³³.

E. Cultură

Politicile culturale pentru minorități au drept obiective, printre altele, folosirea și păstrarea limbii/limbilor minoritare, păstrarea/dezvoltarea culturii scrise și a mass-media etnice, conservarea patrimoniului material (colecții muzeale și etnografice), păstrarea patrimoniului imaterial (artele spectacolului, meșteșuguri tradiționale, tezaure umane vii, sărbători, festivaluri). Atât politicile culturale pentru ansamblul populației, cât și elementele specifice pentru minoritățile etnice, se bazează pe câteva principii precum: participarea populației la activitățile culturale, aspirația către egalitatea accesului la cultură și înțelegerea faptului că sectorul cultural poate avea efecte economice și sociale benefice atunci când programele sunt de succes. În acest sens, din anul 2003 funcționează, la București, Centrul Național de Cultură a Romilor având ca obiectiv principal al activității conservarea și promovarea culturii tradiționale rome.

F. Infrastructură și servicii sociale

Prevenirea și combaterea discriminării

Începând cu anul 2000, în România s-a perfecționat cadrul legislativ și instituțional pentru prevenirea și combaterea discriminării, inclusiv discriminarea la adresa cetățenilor români aparținând minorității rome.

³² *Analiza socio-economica pentru programarea fondurilor europene 2014-2020*, GLT Afaceri Sociale și Incluziune Socială, Comitetul Consultativ Tematic Ocupare, incluziune socială și servicii sociale, MMFPSPV, București, iunie 2013, pp. 22-25

³³ Banca Mondială, Raport Intermediar, septembrie 2013

Cu toate acestea, discriminarea la adresa romilor este un fenomen care continuă să se manifeste, la fel ca în alte țări europene, în ceea ce privește accesul la serviciile publice, piața muncii și prezentarea în mass-media, aceste atitudini fiind întreținute de stereotipuri negative și prejudecăți înrădăcinate în mentalitatea publică.

România înregistrează la nivel european cea mai mică pondere de cetățenii români aparținând minorității rome care declară că au suferit acte discriminatorii din partea celorlalți datorită faptului că sunt romi, fiind singura țară din UE care înregistrează la acest indicator o valoare de sub 30%³⁴. Acest fapt este și o consecință directă a eforturilor constante depuse după anul 2000 în România pentru creșterea incluziunii sociale a cetățenilor români aparținând minorității rome.

5. SCOPUL, OBIECTIVELE ȘI GRUPUL ȚINTĂ AL STRATEGIEI

Scopul Strategiei

Scopul Strategiei este incluziunea socio-economică a cetățenilor români aparținând minorității rome la un nivel similar cu cel al restului populației și asigurarea de șanse egale prin inițierea și implementarea unor politici și programe publice în domenii precum: educația, formarea profesională și ocuparea forței de muncă, sănătatea, locuirea și mica infrastructură, cultura, infrastructura socială, prevenirea și combaterea discriminării. Totodată, Strategia urmărește implicarea autorităților publice centrale și locale, a romilor înșiși și a societății civile în activități care vizează creșterea incluziunii socio-economice.

Obiectivele Strategiei

- (1) Creșterea nivelului de incluziune educațională a cetățenilor români aparținând minorității rome la un nivel similar cu cel al restului populației, inclusiv prin combaterea decalajelor sociale care cresc riscul de abandon școlar și analfabetism, prin măsuri afirmative și asigurarea accesului egal, gratuit și universal al romilor la o educație de calitate.
- (2) Creșterea nivelului de ocupare a cetățenilor români aparținând minorității rome și combaterea decalajelor de participare pe piața muncii formală comparativ cu populația majoritară, inclusiv prin acordarea de sprijin persoanelor cu șanse reduse de acces la piața muncii formală (tineri, persoane cu educație scăzută, de gen feminin, în șomaj de lungă durată, din zonele în care oportunitățile de angajare sunt limitate, fără competențe profesionale într-o meserie specifică cu cerere în zona de locuire, cu dizabilități etc.) și persoanelor care au în întreținere copii de vârstă școlară, inclusiv prin măsuri proactive de ocupare precum consiliere, mediere și formare profesională.
- (3) Îmbunătățirea stării de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome prin creșterea accesului la servicii de sănătate preventive și curative.
- (4) Îmbunătățirea condițiilor de locuit în comunitățile locale defavorizate din punct de vedere economico-social, precum și asigurarea accesului la servicii publice și mica infrastructură;
- (5) Păstrarea, afirmarea și dezvoltarea identității culturale (limbă, obiceiuri, patrimoniu, etc.) a romilor, în concordanță cu respectarea drepturilor omului și a legislației în vigoare;
- (6) Îmbunătățirea situației sociale a categoriilor defavorizate, inclusiv a romilor, în domeniile: dezvoltare comunitară, protecția copilului, justiție și ordine publică;
- (7) Dezvoltarea unei abordări integrate a domeniilor prioritare și corelarea tuturor măsurilor cuprinse în Strategie, în vederea sprijinirii cetățenilor români aparținând minorității rome pe tot parcursul vieții, cu măsuri directe specifice problemelor fiecărei etape de viață.

³⁴ *The situation of Roma in 11 EU Member States; Survey Results at a Glance* publicat de The Fundamental Rights Agency și The United Nations Development Programme (2012), p.26, Graficul 17

Grup țintă

Grupul țintă vizat de actuala Strategie este constituit din persoane aparținând minorității rome, în special cele care sunt în risc de excluziune socio-economică și de marginalizare socială. În acest mod se are în vedere instituirea unui principiu de prioritizare a beneficiarilor măsurilor de intervenție prevăzute în Strategie. Direcțiile de acțiune stabilite în Strategie vor viza explicit, dar nu exclusiv, cetățenii români aparținând minorității rome.

6. PRINCIPII

În elaborarea și implementarea Strategiei Guvernul României are în vedere cu prioritate cele **10 principii de bază comune agreate la nivel european privind incluziunea romilor**³⁵:

- (1) Politici constructive, pragmatice și nediscriminatorii;
- (2) Vizarea explicită dar nu exclusivă a persoanelor aparținând minorității romilor;
- (3) Abordarea interculturală;
- (4) Vizarea unei abordări integratoare, a tuturor domeniilor cheie la nivelul societății;
- (5) Conștientizarea dimensiunii de gen;
- (6) Transferul politicilor bazate pe elemente concrete;
- (7) Utilizarea instrumentelor puse la dispoziția statelor membre de către UE;
- (8) Implicarea autorităților publice regionale și locale;
- (9) Implicarea societății civile;
- (10) Participarea activă a romilor.

Strategia va avea în vedere și următoarele **principii complementare**:

- (11) **Principiul diviziunii sectoriale și complementarității** – Strategia este un angajament al Guvernului României, conceput integrat și aplicabil pe domenii de responsabilitate sectorială ce asigură implicarea părților interesate în procesul decizional și în procesul de implementare a Strategiei.
- (12) **Principiul cooperării** - Strategia destinată incluziunii sociale a cetățenilor români aparținând minorității rome are la bază realizarea de proiecte integrate care să trateze în același timp problemele în domeniile: educație, ocupare, sănătate, cultură, infrastructură și locuire, administrație publică și dezvoltare comunitară.
- (13) **Principiul adiționalității fondurilor** - Strategia va asigura o alocare eficientă și suficientă de resurse prin utilizarea fondurilor de la bugetul de stat, de la bugetele locale sau a instrumentelor financiare ale UE, din alte surse de finanțare.
- (14) **Principiile subsidiarității și al descentralizării în execuție** – Strategia se va realiza conform partajării competențelor specifice instituțiilor și autorităților publice centrale și locale și va asigura luarea deciziilor cât mai aproape de cetățean.
- (15) **Principiul nediscriminării și respectării demnității umane** în exercitarea drepturilor prevăzute de art.1, alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- (16) **Principiul transparenței** - Implementarea Strategiei se face în mod transparent, cu participarea societății civile, alături de instituțiile publice centrale și locale, pentru atingerea obiectivelor acesteia, în concordanță cu politicile publice naționale și ale UE din domeniul incluziunii sociale.

³⁵ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/108377.pdf

7. DIRECȚII DE ACȚIUNE

A. Educație

Obiective specifice:

- (1) Reducerea decalajului de acumulare educațională (nivel de cunoștințe) și participare școlară la toate nivelurile (preșcolar, primar, gimnazial, liceal, terțiar) între cetățenii români aparținând minorității rome și restul populației.
- (2) Reducerea decalajului socio-economic între elevii romi și cei ne-romi în aspectele care blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate) inclusiv prin furnizarea de suport pentru îmbunătățirea situației economice a familiei sau asigurarea de transport gratuit zilnic de acasă la școală.
- (3) Promovarea educației incluzive și reducerea cazurilor de discriminare și segregare școlară pe baze etnice, de statut social, dizabilități sau alte criterii care afectează copiii și tinerii proveniți din grupuri dezavantajate, inclusiv prin instituirea unui sistem de identificare eficace, monitorizare și intervenție promptă pentru eradicarea cazurilor de segregare școlară și completarea legislației actuale pentru combaterea segregării (Ordinul nr. 1540 din 19 iulie 2007), cu sancțiuni sau acțiuni obligatorii în cazul depistării situațiilor de segregare școlară.
- (4) Creșterea ponderii elevilor romi care beneficiază de suport în cadrul unor programe de tip ”școala după școală” (pregătire teme + hrană).
- (5) Creșterea ponderii persoanelor aparținând minorității rome care beneficiază de suport în cadrul unor programe de tip „A doua șansă”, pentru creșterea nivelului educațional.
- (6) Cultivarea și dezvoltarea identității etno-culturale a romilor prin educație, în concordanță cu legislația națională și cea a UE.

Direcții de acțiune:

- (1) Crearea unor programe naționale distincte vizând sporirea accesului la educația timpurie a copiilor din grupuri dezavantajate, inclusiv a copiilor cetățenilor români aparținând minorității rome:
 - a. facilitarea și stimularea participării la educație timpurie a copiilor romi (consiliere parentală, hrană furnizată copiilor defavorizați la grădiniță, etc.);
 - b. înființarea sau dezvoltarea unor creșe, grădinițe cu program normal sau prelungit în comunități cu populație romă, inclusiv grădinițe estivale, grădinițe bilingve, centre de zi multifuncționale, etc., pentru a asigura șanse reale de succes școlar acestor copii.
- (2) Extinderea/dezvoltarea programelor de tip „Școală după școală” la nivelul comunităților unde ponderea elevilor romi este semnificativă, precum și stimularea finanțării de către autoritățile publice centrale și/sau locale a participării la aceste programe a copiilor romi (inclusiv a altor categorii de copii vulnerabili în fața excluziunii educaționale).
- (3) Continuarea programelor de tipul „A doua șansă” sau a celor pentru alfabetizare funcțională, în vederea corectării situațiilor rezultate în urma părăsirii timpurii a școlii³⁶ (inclusiv analfabetismul), pentru copii, tineri și persoane mature.

³⁶ Prin părăsire timpurie a școlii înțelegem situația persoanei care a abandonat școala/nu mai frecventează cursurile unei școli înainte de finalizarea învățământului obligatoriu și nu mai urmează alte forme de educație alternativă sau training (înțelegere similară definiției utilizată de EUROSTAT).

- (4) Inițierea și dezvoltarea unor programe destinate îmbunătățirii situației socio-economice a elevilor romi în aspectele care blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate), inclusiv prin furnizarea de suport pentru îmbunătățirea situației economice a familiei sau asigurarea de transport gratuit zilnic de acasă la școală. Astfel de programe sunt menite să stimuleze participarea școlară, să reducă absenteismul, precum și să sprijine accesul copiilor aparținând minorității rome la o educație de calitate.
- (5) Continuarea măsurilor afirmative în domeniul educației. Acordarea, în continuare, de facilități și locuri distincte pentru tinerii romi care doresc să urmeze învățământul preuniversitar liceal, profesional sau postliceal, precum și instituții de învățământ superior, incluzând masterate și doctorate.
- (6) Facilitarea accesului copiilor romi la învățământul profesional dual care să le permită modernizarea ocupațională și detașarea de profesiile tradiționale, depășite istoric, nerentabile și unele anacronice.
- (7) Asigurarea predării limbii romani și a istoriei romilor la toate nivelurile educaționale, acolo unde există o cerere suficientă în acest sens.
- (8) Dezvoltarea activităților de consiliere și orientare, ca și cele de tutorat, cu conținut specific, adaptat pentru copiii aparținând grupurilor dezavantajate.
- (9) Organizarea de cursuri de formare continuă a cadrelor didactice în domeniul educației interculturale, prin care să fie susținute principiile non-discriminării și ale egalității de șanse.
- (10) Continuarea implementării unor programe de formare a cadrelor didactice care lucrează în unități de învățământ cu copii aparținând minorității rome, inclusiv cu cele care predau istoria și cultura romilor.
- (11) Continuarea implementării unor programe de formare a mediatorilor școlari și creșterea ponderii angajării acestora în sistemul educațional. Formarea de mediatori școlari romi (cu precădere absolvenți de liceu cu diplomă de bacalaureat; pentru comunitățile tradiționale, persoane provenite din comunitate și vorbitori ai limbii romani).
- (12) Conceperea și implementarea unor programe și activități de educație parentală și de încurajare a participării părinților romi la procesul educațional din școală și din afara ei. Monitorizarea activității și a grupurilor/comitetelor locale de sprijin pentru îmbunătățirea accesului la educație al grupurilor dezavantajate.
- (13) Instituirea unui sistem de identificare eficace, monitorizare și intervenție promptă pentru eradicarea cazurilor de discriminare și segregare școlară.
- (14) Completarea legislației actuale pentru combaterea segregării (Ordinul nr. 1540 din 19 iulie 2007) cu sancțiuni sau acțiuni obligatorii în cazul depistării situațiilor de segregare școlară.
- (15) Amenajarea spațiilor școlare și dotarea școlilor în care învață cu preponderență elevi romi, cunoscut fiind faptul că în aceste școli spațiile și dotările sunt inferioare din punct de vedere calitativ în comparație cu alte școli.
- (16) Asigurarea transportului școlar pentru elevii romi care locuiesc în zone marginale și îndepărtate ale localităților.
- (17) Campanii de combatere și prevenire a discriminării în școli și medierea conflictelor apărute în sistemul educațional, cu implicarea elevilor sau a părinților aparținând minorității rome.
- (18) Realizarea de activități extrașcolare cu elevi și copii romi și ne-romi pentru deprinderea și stimularea relațiilor interetnice.
- (19) Monitorizarea cazurilor de abandon școlar și intervenție prin furnizare de servicii de consiliere elevilor romi aflați în risc de abandon școlar și familiilor acestora.
- (20) Alte intervenții considerate necesare pentru atingerea obiectivelor stabilite.

B. Ocuparea forței de muncă

Obiectiv specific: Îmbunătățirea participării pe piața muncii a cetățenilor români aparținând minorității rome.

Direcții de acțiune:

Măsurile implementate, în conformitate cu prevederile Legii nr. 76/2002, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă, republicată, în vederea integrării pe piața muncii a categoriilor vulnerabile, inclusiv a cetățenilor români aparținând minorității rome, cuprinse în programele de formare profesională și de ocupare a forței de muncă conduc la formularea următoarelor direcții de acțiune:

- (1) *asigurarea informării privind piața muncii și punerea în contact a șomerilor romi cu angajatorii*
 - a. servicii gratuite de informare și consiliere profesională a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;
 - b. servicii gratuite de mediere pe locurile de muncă vacante sau nou create;
- (2) *creșterea șanselor de ocupare a persoanelor aparținând minorității rome prin încurajarea mobilității geografice și valorificarea capacităților antreprenoriale*
 - a. stimularea mobilității forței de muncă prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz;
 - b. acordarea gratuită de servicii de consultanță și asistență pentru începerea unei activități independente sau inițierea unei afaceri, în scopul creșterii gradului de ocupare prin înființarea propriei afaceri;
- (3) *stimularea încadrării șomerilor indemnizați înainte de expirarea perioadei de acordare a indemnizației de șomaj prin completarea veniturilor salariale;*
- (4) *dezvoltarea și certificarea competențelor profesionale*
 - a. organizarea de cursuri de formare profesională pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă;
 - b. servicii gratuite de evaluare și certificare de competențe dobândite în sistem informal și non formal ;
 - c. cuprinderea în programe de ucenicie la locul de muncă.
- (5) *stimularea angajatorilor care încadrează persoane aparținând unor categorii defavorizate pe piața muncii prin acordarea de subvenții;*
- (6) *acordarea de sprijin financiar pentru înființarea/ dezvoltarea unor noi afaceri*
- (7) *acordarea de acompaniament personalizat tinerilor romi cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice.*

Cetățenii români aparținând minorității rome vor putea beneficia de măsurile finanțate din Fondul Social European 2014-2020 care vor susține crearea de locuri de muncă, prin: creșterea adaptabilității și mobilității în scop de muncă; crearea unor mecanisme adecvate de căutare a unui loc de muncă; furnizarea serviciilor de ocupare funcție de nevoile specifice ale acestora; sprijinirea acțiunilor de ocupare pe cont propriu.

Din Fondul Social European 2014-2020 vor fi acordate stimulente financiare/subvenții persoanelor din cadrul comunităților defavorizate și grupurilor vulnerabile, inclusiv persoanelor

de etnie romă, în vederea încurajării intrării sau menținerii lor pe piața muncii, în paralel cu asigurarea tranziției de la sistemul de protecție socială către piața muncii.

Fondul Social European 2014-2020 va finanța consilierea și pregătirea profesională pentru antreprenorii din sectorul social, entitățile din economia socială/ întreprinderile sociale de inserție precum și măsuri de integrare socio-economică a persoanelor din comunitățile marginalizate, inclusiv a celor cu o pondere semnificativă a cetățenilor de etnie romă, precum și dezvoltarea infrastructurii de servicii sociale la nivelul comunităților locale.

Tinerii de etnie romă (16-24 ani) pot beneficia de măsuri destinate integrării lor pe piața forței de muncă sau de îmbunătățire a competențelor, în special pentru cei care nu au un loc de muncă sau care nu urmează studii sau cursuri de formare, inclusiv prin implementarea “garanției pentru tineri”.

C. Sănătate

Obiective specifice:

- (1) Îmbunătățirea accesului cetățenilor români aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate.
- (2) Reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente în populația romă.
- (3) Creșterea capacității autorităților locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, dezvoltare și implementare a programelor/ intervențiilor de sănătate adresate comunităților cu romi, monitorizarea și evaluarea acestora.
- (4) Prevenirea discriminării cetățenilor români aparținând minorității rome care accesează serviciile de sănătate.

Direcții de acțiune:

- (1) **Îmbunătățirea accesului cetățenilor români aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate:**
 - a. Dezvoltarea rețelei de servicii de sănătate de bază și promovarea asigurării de servicii integrate în domeniile protecției sociale, educației și sănătății la nivel comunitar:
 - i. Continuarea înființării de centre comunitare pilot (multifuncționale) la nivel local.
 - ii. Îmbunătățirea cadrului normativ de funcționare a asistenței comunitare în sănătate.
 - iii. Formarea unui grup de lucru permanent cu scopul de a analiza situațiile identificate și a elabora și promova proiecte de acte normative, atât în interiorul Ministerului Sănătății, cât și pe circuitul interministerial în vederea îmbunătățirii cadrului legislativ privind serviciile comunitare de bază și funcționarea acestora în sistem integrat.
 - iv. Asigurarea controlului metodologic de către autoritățile publice centrale și locale:
 - standarde și proceduri privind serviciile comunitare integrate;
 - monitorizarea semestrială și evaluarea periodică a funcționării sistemului de servicii integrate.
 - v. Extinderea la nivel național a rețelei de centre comunitare care furnizează servicii de bază integrate.
 - vi. Dezvoltarea capacității instituționale a furnizorilor de servicii de sănătate la nivel comunitar:

- instruire și formare;
- elaborarea de instrumente de lucru în sistem integrat, ghiduri și protocoale de practică.
- vii. Angajarea, cu prioritate, a unui asistent medical comunitar rom în comunitățile rurale cu cetățeni români aparținând acestei minorități .
- viii. Sprijinirea, în condițiile legislației în vigoare, a tinerilor romi absolvenți cu studii în domeniul medical, în vederea angajării acestora pe piața muncii inclusiv în comunitățile cu populație preponderent romă.
- b. Creșterea ponderii cetățenilor români aparținând minorității rome în sistemul asigurărilor sociale de sănătate:
 - i. Informarea cetățenilor români aparținând minorității rome asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale de sănătate;
 - ii. Creșterea ponderii cetățenilor români aparținând minorității rome care beneficiază de serviciile de asistență medicală primară;
 - iii. Monitorizarea accesului cetățenilor români aparținând minorității rome neasigurate la pachetul minimal de servicii de sănătate.

(2) Reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente la cetățenii români aparținând minorității rome:

- a. Reducerea incidenței bolilor transmisibile și netransmisibile în rândul cetățenilor români aparținând minorității rome:
 - i. Creșterea acoperirii vaccinale la copiii din categoriile vulnerabile.
 - ii. Implementarea de programe adaptate specificului diverselor comunități de romi sau mixte privind prevenția primară și depistarea precoce a bolilor cronice netransmisibile cu prevalență crescută în rândul populației rome.
 - iii. Implementarea de programe de prevenire a bolilor transmisibile.
 - iv. Dezvoltarea de parteneriate între structurile deconcentrate ale Ministerului Sănătății, autoritățile publice locale și societatea civilă în domeniul promovării sănătății și implementarea de programe și proiecte în acest domeniu.
- b. Creșterea prevalenței utilizării planificării familiale, în special în rândul tinerelor rome și implementarea de intervenții adresate sănătății femeii și copilului:
 - i. Informarea și consilierea femeilor și fetelor rome privind sănătatea reproducerii, riscurile asociate mariajelor timpurii, sănătatea mamei și copilului, prevenirea și combaterea violenței domestice și a traficului de persoane.
 - ii. Extinderea gradului de acoperire teritorială cu măsuri de contracepție gratuite.
 - iii. Creșterea capacității personalului din rețeaua comunitară în domeniul sănătății reproducerii și sănătății mamei și copilului.

(3) Creșterea rolului și capacității instituționale a autorităților publice locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, definirea/dezvoltarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea programelor de sănătate adresate comunităților cu cetățenii români aparținând minorității rome:

- a. Dezvoltarea de programe de formare pentru autoritățile locale în domeniul politicilor de sănătate bazate pe elemente concrete, al sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate.
- b. Identificarea și inventarierea nevoilor medico-sociale ale populației cu risc atât în mediul urban, cât și în mediul rural.

- c. Elaborarea și implementarea de planuri de sănătate locale, județene și regionale adaptate specificului fiecărei comunități.
 - d. Furnizarea de asistență tehnică pentru elaborarea și implementarea planurilor de sănătate.
 - e. Consolidarea capacității autorităților publice locale în ceea ce privește recunoașterea și reacția la problemele de sănătate ale romilor și a altor grupuri vulnerabile, precum și formarea acestora în accesarea fondurilor europene cu care să faciliteze intervenția necesară.
 - f. Elaborarea unor instrumente standardizate de analiză, colectare de date, planificare, comunicare între autoritățile publice locale și centrale implicate în asigurarea asistenței medicale comunitare.
- (4) Prevenirea discriminării cetățenilor români aparținând minorității rome care accesează serviciile de sănătate:**
- a. Promovarea educației pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar.
 - b. Înființarea de către fiecare consiliu județean a unei linii verzi de sesizare a discriminării pacienților romi care accesează serviciile de sănătate.

D. Locuire și mică infrastructură

Obiectiv specific: Asigurarea condițiilor decente de locuit în comunitățile defavorizate din punct de vedere economic și social, inclusiv în comunitățile de romi, precum și asigurarea accesului la servicii publice și la infrastructura de utilități publice.

În vederea îndeplinirii obiectivului în domeniul de competență, MDRAP a identificat următoarele priorități:

- (1) Realizarea de construcții de locuințe sociale la care să aibă acces nediscriminatoriu cetățenii români aparținând minorității rome cu venituri reduse;
- (2) Reabilitarea unor clădiri, aflate în proprietatea autorităților administrației publice locale, din zonele cu populație romă defavorizată;
- (3) Dezvoltarea infrastructurii de utilități publice în comunitățile locale cu populație romă defavorizată;
- (4) Dezvoltarea unor programe de regenerare urbană integrată și eradicare a habitatului insalubru, în baza unei legi și a unei metodologii specifice;
- (5) Elaborarea cadrului strategic prin care vor fi elaborate și implementate proiecte integrate de dezvoltare locală, cu finanțare FESI, destinate reducerii sărăciei populației defavorizate de la nivel urban;
- (6) Identificarea așezărilor informale în vederea dezvoltării unor politici adecvate;
- (7) Asigurarea cadrului legislativ și metodologic adecvat pentru îmbunătățirea calității condițiilor de locuit și a dezvoltării zonelor dezavantajate;
- (8) Cadastru și intabularea gratuită a proprietăților imobiliare cu atenție specială pentru grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome.

Direcții de acțiune în domeniile locuire și mică infrastructură:

- (1) Susținerea proiectelor de construire și/sau reabilitare a locuințelor sociale, astfel încât persoanele din categoriile defavorizate, în special cetățenii români aparținând minorității rome, să poată beneficia de spații de locuire, inclusiv cu implicarea cetățenilor romi în construcția/ reabilitarea locuințelor respective (activitate care va avea impact atât în domeniul ocupării cât și în domeniul responsabilizării acestora).

- (2) Asigurarea condițiilor decente de viață persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, în special cetățenii români aparținând minorității rome, prin dezvoltarea infrastructurii de utilități publice;
- (3) Implementarea unor programe de construcții de locuințe în zonele cu populație romă defavorizată;
- (4) Elaborarea procedurilor prin care vor fi elaborate și implementate proiecte integrate de dezvoltare locală, cu finanțare FESI, destinate reducerii sărăciei populației defavorizate de la nivel urban;
- (5) Definirea mecanismelor pentru dezvoltarea și implementarea proiectelor de regenerare urbană;
- (6) Asigurarea cadrului de reglementări și de instrumente de intervenție (inclusiv proiecte pilot), în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață a grupurilor vulnerabile (inclusiv romi);
- (7) Identificarea așezărilor informale în vederea dezvoltării unor politici adecvate, în baza strategiei naționale a locuirii;
- (8) Simplificarea procedurii de înregistrare sistematică a proprietăților imobiliare;
- (9) Înregistrarea sistematică gratuită a proprietăților în sistemul informatic integrat de cadastru și carte funciară (cu atenție specială pentru grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome);
- (10) Campanii de informare și conștientizare publică cu scopul înștiințării cetățenilor (cu atenție specială pentru grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome) cu privire la desfășurarea lucrărilor de înregistrare sistematică a proprietăților, beneficiile ce decurg și modul de implicare a deținătorilor de proprietăți din zona respectivă;
- (11) Participarea grupurilor vulnerabile și a cetățenilor români aparținând minorității rome în cadrul procesului de înregistrare sistematică a proprietăților;
- (12) Consolidarea capacității administrative a autorităților administrației publice locale în vederea planificării strategice și accesării de fonduri externe nerambursabile destinate incluziunii romilor.

E. Cultură

Obiectiv specific: Păstrarea, dezvoltarea și afirmarea identității culturale (limbă, obiceiuri, istorie, patrimoniu) a cetățenilor români aparținând minorității rome.

Direcții de acțiune:

Inițierea unor proiecte culturale pentru păstrarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural al cetățenilor români aparținând minorității rome, acordând o atenție deosebită tinerilor:

- (1) Organizarea unor expoziții tematice care să reflecte aspecte ale vieții și istoriei romilor pe teritoriul României, în vederea înființării unui muzeu de profil.
- (2) Sprijinirea proiectelor culturale privind păstrarea și promovarea culturii romani, a evenimentelor culturale cu specific inspirat din folclorul și cultura romani, a cercetărilor interculturale și a lucrărilor cultural-științifice referitoare la romi.
- (3) Fondarea unui ansamblu artistic-muzical în cadrul CNCR și a unui repertoriu specific, atragerea unor muzicieni care să constituie un atelier de creație muzicală specifică.
- (4) Facilitarea manifestării artei teatrale și cinematografice cu tematică romă sau în limba romani, în instituțiile de cultură locale.
- (5) Valorificarea contribuțiilor muzicale ale lăutarilor și muzicanților romi, organizarea de festivaluri anuale, la nivel local.

F. Infrastructură și servicii sociale

Obiectiv specific : Dezvoltarea de către instituțiile publice a unor măsuri care să răspundă unor nevoi sociale ale categoriilor defavorizate, inclusiv ale cetățenilor români aparținând minorității rome, în domeniile: protecția copilului, dezvoltare comunitară, justiție și ordine publică.

Direcții de acțiune:

(1) Protecția copilului:

- a. Educarea adolescenților și a părinților în spiritul valorilor familiale, al responsabilităților parentale și al noii viziuni referitoare la drepturile copilului în familie.
- b. Sensibilizarea populației în ceea ce privește atât dispozițiile legale privind primordialitatea responsabilității părinților referitoare la creșterea, îngrijirea și educarea copiilor, cât și sancțiunile ce decurg din nerespectarea obligațiilor părintești.
- c. Promovarea valorilor familiale prin campanii de informare și sensibilizare.
- d. Dezvoltarea serviciilor de prevenire a separării copilului de familie și asigurarea creșterii și educării acestuia în cadrul comunității.
- e. Desfășurarea unor programe educative pentru părinți și copii, în vederea prevenirii abuzului și neglijării copilului și a violenței familiale.

(2) Justiție și ordine publică:

- a. Organizarea unor campanii de promovare și respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.
- b. Derularea unor programe de informare pentru identificarea și soluționarea corectă a cazurilor de discriminare.
- c. Identificarea, prevenirea și rezolvarea operativă, prin mediere comunitară, fără caracter judiciar, a stărilor conflictuale susceptibile a genera violență familială, comunitară sau/și interetnică.
- d. Inițierea și desfășurarea unor programe de educație juridică, civică și de prevenire, în colaborare cu cetățenii români aparținând minorității rome.
- e. Continuarea alocării de locuri distincte pentru admiterea la instituțiile de formare profesională ale Ministerului Afacerilor Interne.

(3) Administrație și dezvoltare comunitară:

- a. Evaluarea anuală a activității BJR, precum și a experților locali pentru problemele romilor care activează în cadrul primăriilor.
- b. Introducerea în programele de pregătire a specialiștilor în administrație publică, asistență socială, sănătate, învățământ etc., a unor module didactice referitoare la istoria, cultura și situația socio-economică a cetățenilor români aparținând minorității rome.
- c. Continuarea procesului de identificare a persoanelor fără certificate de stare civilă și fără acte de identitate în vederea înregistrării în registrele de stare civilă a actelor și faptelor de stare civilă aferente acestora, precum și procurării certificatelor de stare civilă și a actelor de identitate.
- d. Realizarea și difuzarea de materiale cu privire la prevenirea și combaterea discriminării, în cadrul unor campanii locale, județene, sau/și naționale.
- e. Asigurarea reprezentării cetățenilor români aparținând minorității rome în structurile administrației publice locale.

Toate direcțiile de acțiune pentru fiecare sector, planurile sectoriale de măsuri prezentate în Anexa 2 și tipurile de indicatori din Anexa 3 fac parte integrantă din prezenta Strategie.

8. REZULTATELE ȘI INDICATORII ACȚIUNILOR PROPUSE

Rezultatele preconizate se raportează la situația actuală, descrisă la capitolul *Provocări actuale în domenii cheie*. Tipul de indicatori prevăzuți în Anexa 3 pentru monitorizarea îndeplinirii măsurilor cuprinse în Strategie sunt indicatori primari și terțiari stabiliți în conformitate cu prevederile legale. *Țintele menționate sunt previzionate a fi atinse în două etape, mai întâi sub forma unor rezultate intermediare pentru anul 2016 și ulterior, sub forma unor rezultate finale, până în anul 2020. Pe parcursul implementării Strategiei vor exista revizuirii ale acestora care vor putea conține implicit fixarea de noi ținte intermediare.*

A. Educație

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
1.	Numărul circumscripțiilor școlare cu pondere elevi romi de minim 15% în care este implementat un sistem de culegere și monitorizare a datelor privind cuprinderea copiilor de vârstă preșcolară (3-6 ani) și școlară (7-16 ani) într-o formă de învățământ.	Sistem de culegere și monitorizare date implementat în 300 de circumscripții școlare unde ponderea elevilor romi este de minim 15%.	Sistem de culegere și monitorizare date implementat în toate școlile unde ponderea elevilor romi este de minim 15%.
2.	Numărul copiilor romi de vârstă ante-preșcolară și preșcolară care nu sunt înscriși la grădiniță, beneficiari de sprijin pentru a se înscrie la grădiniță și a beneficia de educație preșcolară (identificare, consiliere parentală, haine, hrană, scurtarea duratei necesare pentru a ajunge la cea mai apropiată grădiniță etc.).	5.800 copii romi de vârstă ante-preșcolară și preșcolară beneficiari de sprijin pentru a se înscrie la grădiniță și a beneficia de educație ante-preșcolară / preșcolară/ școlară ³⁷ .	30.000 copii romi de vârstă ante-preșcolară și preșcolară beneficiari de suport pentru a se înscrie la grădiniță și a beneficia de educație ante-preșcolară/ preșcolară/ școlară.
3.	Rata de participare la educație timpurie (preșcolară) a copiilor cu vârste între 3-5 ani.	Creșterea la cel puțin 50% în anul 2016 (față de 37% în 2011) ³⁸ .	Creșterea la 70% în anul 2020 (față de 37% în 2011).
4.	Numărul copiilor romi cu vârstă aferentă nivelului primar și gimnazial în afara sistemului educațional, care primesc sprijin pentru a se înscrie și a urma efectiv cursurile școlare (identificare, consiliere parentală, haine, hrană, scurtarea duratei necesare pentru a ajunge la cea mai apropiată grădiniță etc.).	2.000 de copii romi cu vârstă aferentă nivelului primar sau gimnazial beneficiari de sprijin pentru a se înscrie și a urma efectiv cursurile școlare.	Toți copiii din grupuri vulnerabile (inclusiv romi) cu vârstă aferentă nivelului primar și gimnazial beneficiari de sprijin pentru a se înscrie și a urma efectiv cursurile școlare.
5.	Numărul copiilor romi cu vârste între 7-14 ani (nivel primar + gimnazial) care nu urmează școala.	Reducerea cu 10% (față de anul 2011) a numărului copiilor cu vârste între 7-14 ani care nu urmează școala.	Toți copiii din grupuri vulnerabile (inclusiv romi) cu vârste între 7-14 ani urmează școala.
6.	Număr de elevi romi beneficiari de program școlar suport „Școală după școală”.	10.000 de elevi romi beneficiari de programe suport „Școală după școală”.	40.000 de elevi romi beneficiari de programe suport „Școală după școală”.

³⁷ Recensământul populației și al locuințelor 2011

³⁸ The World Bank, *Toward an equal start: closing the early learning gap for Roma children in Eastern Europe*, 2012, p.12

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
7.	Număr de cetățeni români aparținând minorității rome care și-au îmbunătățit nivelul educațional ca beneficiari de program școlar suport „A doua șansă”.	5.000 de cetățeni români aparținând minorității rome și-au îmbunătățit nivelul educațional în urma participării la un program suport „A doua șansă”.	20.000 de cetățeni români aparținând minorității rome și-au îmbunătățit nivelul educațional în urma participării la un program suport „A doua șansă”.
8.	Pondere persoane analfabete din totalul cetățenilor români aparținând minorității rome cu vârsta de peste 10 ani.	Reducere de la 14,1% în 2011 ³⁹ la 13,1% în 2016. Acest fapt presupune alfabetizarea a 5.000 de persoane aparținând minorității rome în următorii 2 ani.	Reducere de la 14,1% în 2011 ⁴⁰ , la 10% în 2020. Acest fapt presupune alfabetizarea a încă 15.000 de cetățeni români aparținând minorității rome până în 2020 (în plus față de cele alfabetizate în intervalul 2014 - 2016).
9.	Număr de elevi din mediul rural din categorii vulnerabile (cu precădere romi), din localități unde ponderea elevilor romi din școală este de minim 15%, care beneficiază de transport școlar gratuit.	10.000 de copii din mediul rural din categorii vulnerabile (cu precădere romi), din localități unde ponderea elevilor romi din școală este de minim 15%, beneficiari de transport gratuit la școală.	Acordarea de transport gratuit (în baza carnetului de elev) tuturor copiilor vulnerabili (inclusiv copiii romi).
10.	Număr de copii din categorii vulnerabile (cu precădere romi) în risc de abandon școlar, ale căror familii au primit suport pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare).	10.000 de părinți ai unor copii din categorii vulnerabile (cu precădere romi) în risc de abandon școlar, beneficiari de suport pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare).	50.000 de părinți ai unor copii din categorii vulnerabile (cu precădere romi) în risc de abandon școlar, beneficiari de suport pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare).
11.	Număr de copii din categorii vulnerabile (cu precădere romi) în risc de abandon școlar, care au beneficiat de programe pentru îmbunătățirea situației socio-economice în aspectele care le blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate etc.).	10.000 de copii din categorii vulnerabile (cu precădere romi) în risc de abandon școlar, beneficiari de suport pentru îmbunătățirea situației socio-economice în aspectele care le blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate etc.).	30.000 de copii din categorii vulnerabile (cu precădere romi) în risc de abandon școlar, beneficiari ai unor astfel de programe.
12.	Număr de școli în care învață elevi romi în pondere de minim 15%, în care nu s-a intervenit prin alte programe similare de reabilitare școlară.	200 de școli în care învață elevi romi în pondere de minim 15%, reabilitate școlar.	Toate școlile în care învață elevi romi cu pondere de minim 15%, în care nu s-a intervenit prin alte programe similare de reabilitare școlară reabilitate școlar.

³⁹ Recensământul populației și al locuințelor 2011

⁴⁰ Recensământul populației și al locuințelor 2011

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
13.	Număr de studenți romi înscriși pe locuri speciale la universitate.	800 de tineri romi înscriși la facultate pe locuri distincte destinate candidaților romi (față de 600 în 2013).	1.000 de tineri romi înscriși la facultate pe locuri distincte destinate candidaților romi (față de 600 în 2013).
14.	Număr de mediatori școlari formați, cu accent pe managementul problemelor asociate educației incluzive pentru copii romi.	252 de mediatori formați.	
15.	Număr de mediatori școlari încadrați și angajați în unitățile de învățământ care necesită mediere școlară.	Încadrarea și angajarea a minim 600 de mediatori școlari în unitățile de învățământ care necesită mediere școlară.	Încadrarea și angajarea de mediatori școlari în toate cele 1.680 de unități de învățământ în care numărul de copii și elevi romi este de minim 15%.
16.	Număr de cadre didactice inițiate/perfecționate în cunoștințe de limba romani, principiile școlii incluzive, a cunoașterii și aplicării elementelor de istorie, cultură a romilor.	252 de persoane formate ca potențiali educatori, învățători, profesori de limba romani.	
17.	Număr de județe care au elaborat planuri de prevenire a segregării școlare pe criteriu etnic.	Toate județele (42) vor avea elaborate planuri de prevenire a segregării școlare pe criteriu etnic.	În toate școlile segregarea școlară este prevenită și eliminată.
18.	Îmbunătățirea legislației antidiscriminare prin includerea de acțiuni și măsuri obligatorii în cazurile de segregare etnică constatate.	Modificare Ordin nr. 1540 din 19 iul. 2007 cu completări privind acțiuni și măsuri obligatorii, în cazurile de segregare etnică constatate.	

B. Ocuparea forței de muncă

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
1.	Număr de cetățeni români aparținând minorității rome care au accesat măsurile active.	70.000 de cetățeni români aparținând minorității rome care au accesat măsurile active	Cel puțin 75.000 de cetățeni români aparținând minorității rome care au accesat măsurile active/4.500 persoane ocupate în urma accesării măsurilor active
2.	Număr de cetățeni români aparținând minorității rome informate și consiliate	5.000 de români aparținând minorității rome informate și consiliate	Cel puțin 7.500 de cetățeni români aparținând minorității rome informate și consiliate
3.	Număr de cetățeni români aparținând minorității rome mediate. Număr de persoane încadrate ca urmare a medierii	Cel puțin 5.000 de persoane mediate, din care cel puțin 2.000 de persoane încadrate ca urmare a medierii	Cel puțin 7.500 de persoane mediate, din care cel puțin 4.000 persoane încadrate ca urmare a medierii

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
4.	Număr de cetățeni români aparținând minorității rome cărora li s-a aplicat măsura: stimularea mobilității forței de muncă prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz	60 persoane cărora li s-a aplicat măsura: stimularea mobilității forței de muncă prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz	Cel puțin 100 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: stimularea mobilității forței de muncă prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz
5.	Număr de cetățeni români aparținând minorității rome formați în meserii/calificări cerute pe piața muncii	1.000 de cetățeni români aparținând minorității rome formate în meserii/calificări cerute pe piața muncii	1.500 de persoane aparținând minorității rome formate în meserii/calificări cerute pe piața muncii
6.	Număr de persoane aparținând minorității rome evaluate și certificate în competențe dobândite nonformal	50 de persoane aparținând minorității rome evaluate /an și certificate în competențe dobândite nonformal	100 de persoane aparținând minorității rome evaluate /an și certificate în competențe dobândite nonformal
7.	Număr de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de subvenții angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aparținând unor categorii dezavantajate sau cu acces mai greu pe piața muncii	25 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de subvenții angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aparținând unor categorii dezavantajate sau cu acces mai greu pe piața muncii	50 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de subvenții angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aparținând unor categorii dezavantajate sau cu acces mai greu pe piața muncii
8.	Număr de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de acompaniament personalizat tinerilor cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice, inclusiv prin acordarea de subvenții angajatorilor de inserție care încadrează persoane din această categorie	25 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de acompaniament personalizat tinerilor cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice, inclusiv prin acordarea de subvenții angajatorilor de inserție care încadrează persoane din această categorie	50 de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de acompaniament personalizat tinerilor cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice, inclusiv prin acordarea de subvenții angajatorilor de inserție care încadrează persoane din această categorie

*Numărul persoanelor incluse în măsurile 1 și 2 ale Capitolului „Ocupare” poate fi mai mare decât cel menționat ca indicator. Țintele propuse se referă numai la persoanele care se declară conform legii ca aparținând minorității rome.

C. Sănătate

	Indicatori	Rezultate 2016	Rezultate 2020
1.	Îmbunătățirea accesului persoanelor rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, de calitate		
(1)	a. % populație rurală acoperită cu servicii comunitare, dezagregat pe județ/regiune; gravide/copii sub 5 ani; beneficiari rome b. Nr. de AMC și MSR ⁴¹ angajați c. Nr. (%) comunități rurale acoperite cu asistenți medicali comunitari rome (din total comunități cu AMC)	Centre comunitare care furnizează servicii de bază integrate medico-sociale extinse la nivel național	Centre comunitare care furnizează servicii de bază integrate medico-sociale extinse la nivel național
(2)	Legislație primară și secundară aprobată de Guvern	Cadrul normativ privind serviciile de sănătate comunitare îmbunătățit	Cadrul normativ privind serviciile de sănătate comunitare coerent, aplicabil și sustenabil
(3)	Compleanța la standarde (% furnizori servicii comunitare care raportează conform standardelor)	- Grup de lucru permanent interministerial cu participarea societății civile - Standarde și proceduri de lucru definite - Plan de monitorizare și evaluare	Standarde și proceduri de lucru definite
(4)	Procent de furnizori de servicii de bază comunitare instruiți (din total angajați)	Furnizori de servicii de bază comunitare instruiți și/sau formați ⁴² conform ghidurilor și procedurilor definite	Furnizori de servicii de bază comunitare instruiți și/sau formați ⁴³ conform ghidurilor și procedurilor definite
(5)	Rapoarte de evaluare a asistenței comunitare integrate (2016, 2018, 2020)	Plan standardizat de monitorizare și evaluare a asistenței comunitare	Plan standardizat de monitorizare și evaluare a asistenței comunitare
2.	Reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente în rândul populației rome:		
(1)	Procentul (%) persoanelor rome cu calitate de asigurat de sănătate din total asigurați/județ	Creșterea numărului cetățenilor români aparținând minorității rome cu calitate de asigurat de sănătate ⁴⁴	Creșterea numărului cetățenilor români aparținând minorității rome cu calitate de asigurat de sănătate ⁴⁵
(2)	Procentul (%) persoane rome cu minimum 1 vizită la medicul de familie pe an ⁴⁶ Procentul (%) populație rome neasigurată beneficiară de servicii de sănătate ⁴⁷	Creșterea ponderii populației rome care beneficiază de serviciile de asistență medicală primară	Creșterea ponderii populației rome care beneficiază de serviciile de asistență medicală primară

⁴¹ AMC (Asistente medicale comunitare), MSR (Mediatori sanitari rome)

⁴² Formarea va include și principii / practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului

⁴³ Formarea va include și principii / practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului

⁴⁴ Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare

⁴⁵ Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare

⁴⁶ Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare și medicină de familie

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
(3)	Procent (%) persoane rome informate (indicator dezagregat pe județe, pe tipuri de comunități/grupuri)	Creșterea ponderii populației informate asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale de sănătate	Creșterea ponderii populației informate asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale de sănătate
(4)	Procent acoperire vaccinală la copil (conform JAF ⁴⁸). Procent (%) mame rome informate asupra campaniilor de imunizare	Creșterea acoperirii vaccinale la copiii din categoriile vulnerabile, inclusiv romi	Creșterea acoperirii vaccinale la copiii din categoriile vulnerabile, inclusiv romi
(5)	Număr pacienți romi cu HTA, DZ, BPOC ⁴⁹ , monitorizați în AMP conform ghidurilor de practică	Programe de prevenție primară și depistare precoce a bolilor cronice prevalente populației rome, implementate în fiecare regiune-județ	Programe de prevenție primară și depistare precoce a bolilor cronice prevalente populației rome, implementate în fiecare regiune-județ
(6)	Procent (%) populație romă beneficiară de programe de prevenire a bolilor transmisibile Raport anual privind bolile transmisibile prioritare	Programe de prevenire a bolilor transmisibile, în special tuberculoză și HIV/SIDA adresate romilor, implementate în fiecare regiune-județ	Programe de prevenire a bolilor transmisibile, în special tuberculoză și HIV/SIDA adresate romilor, implementate în fiecare județ
(7)	Procent (%) populație romă beneficiară de programe de promovare a unui stil de viață sănătos	Programe de promovare a unui stil de viață sănătos (campanii) adresate romilor, implementate în fiecare regiune-județ	Programe de promovare a unui stil de viață sănătos (campanii) adresate romilor, implementate în fiecare regiune-județ
(8)	Procent (%) femei rome care beneficiază de servicii de planificare familială/an	Servicii de planificare familială și măsuri de contracepție gratuite disponibile	Servicii de planificare familială și măsuri de contracepție gratuite disponibile
3.	Creșterea rolului și capacității instituționale a autorităților locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, definirea/dezvoltarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea programelor de sănătate adresate comunităților cu romi		
(1)	Număr de persoane din structurile CJ/APL ⁵⁰ formate în domeniul politicilor de sănătate bazate pe dovezi, al sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate	Creșterea numărului de persoane din structurile CJ/APL ⁵¹ formate în domeniul politicilor de sănătate bazate pe dovezi, al sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate	Creșterea numărului de persoane din structurile CJ/APL ⁵² formate în domeniul politicilor de sănătate bazate pe dovezi, al sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate

⁴⁷ Idem 3, 4

⁴⁸ *Joint Assessment Framework* este un sistem de evaluare bazat pe indicatori elaborat la nivelul Comisiei Europene în contextul Strategiei Europa 2020.

⁴⁹ HTA (hipertensiune arterială); DZ (diabet zaharat); BPOC (boli pulmonare obstructive cronice)

⁵⁰ Formarea va include și principii / practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului

⁵¹ Formarea va include și principii / practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului

⁵² Formarea va include și principii / practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
(2)	Număr de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate	Creșterea numărului de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate	Creșterea numărului de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate
(3)	Număr (%) de planuri locale, județene și regionale realizate conform standardului MS	Planuri de sănătate locale, județene și regionale elaborate conform standardelor naționale	Planuri de sănătate locale, județene și regionale elaborate conform standardelor naționale
(4)	Rapoarte naționale de cercetare privind sănătatea romilor (2016, 2018, 2020)	Instrumente standardizate de analiză/ colectare date/planificare/comunicare între autoritățile publice locale și centrale privind sănătatea romilor implementate	Instrumente standardizate de analiză/ colectare date/planificare/comunicare între autoritățile publice locale și centrale privind sănătatea romilor implementate
(5)	Procent de realizare a măsurilor planurilor de sănătate județene/locale/regionale de servicii de sănătate	Realizarea/implementarea măsurilor planurilor de sănătate județene/locale/regionale de servicii de sănătate	Realizarea/implementarea măsurilor planurilor de sănătate județene/ locale de servicii de sănătate
4.	Reducerea segregării și discriminării populației rome care accesează serviciile de sănătate		
(1)	a. Număr (%) de instituții de învățământ medical care au în curriculum de formare un astfel de curs b. Număr anual de cursanți	Educația pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile este inclusă în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar	Educația pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile este inclusă în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar
(2)	a. Număr (%) de beneficiari informați/consiliați	Furnizorii de servicii comunitare sunt formați în prevenirea/combateră discriminării pacienților rome	Furnizorii de servicii comunitare sunt formați în prevenirea/combateră discriminării pacienților rome
(3)	Număr de cazuri de discriminare în acordarea serviciilor medicale în unitățile medicale instrumentate anual	Consiliile de Etică ale spitalelor cu mecanisme funcționale de monitorizare și instrumentare a cazurilor de discriminare a pacienților rome	Consiliile de Etică ale spitalelor cu mecanisme funcționale de monitorizare și instrumentare a cazurilor de discriminare a pacienților rome
(4)	Număr de cazuri raportate Rapoarte anuale de monitorizare și evaluare	Fiecare consiliu județean dispune de o linie verde pentru sesizarea cazurilor de discriminare a pacienților rome care accesează serviciile de sănătate	Fiecare consiliu județean dispune de o linie verde pentru sesizarea cazurilor de discriminare a pacienților rome care accesează serviciile de sănătate
(5)	Număr de cazuri analizate de Colegiul Medicilor, raportate anual în fiecare județ de observatorii incluși în Comisiile de Etică ale Colegiilor medicilor județene	Procedura de aplicare a Ordonanței 137/ 2003, aplicată de CMR. Includerea unor observatori din structurile ANR în toate Comisiile Județene de Etică ale Colegiilor medicilor care instrumentează cazuri de discriminare a romilor.	Procedura de aplicare a Ordonanței 137/ 2003, aplicată de CMR. Includerea unor observatori din structurile ANR în toate Comisiile Județene de Etică ale Colegiilor medicilor care instrumentează cazuri de discriminare a romilor

D. Locuire și mică infrastructură

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
1.	Proiect de dezvoltare locală plasat sub responsabilitatea comunității elaborat Conform Regulamentului CE 1303/2013, capitolul II, art. 32-35.	Cadru instituțional și partenerial definit, Grup de lucru constituit	
	Proiect de regenerare urbană integrată și eradicare a habitatului insalubru pentru grupurile defavorizate din cartierul Ferentari	Strategie de dezvoltare locală integrată, primele proiecte individuale implementate	Proiecte individuale aferente strategiei implementate, condiții de locuire ameliorate, zone reabilite, acces la servicii sociale îmbunătățit
2.	Elaborare metodologie de analiză și intervenție cu privire la habitatul insalubru	Ghid aprobat prin ordin al ministrului și aplicat de autoritățile publice locale	Zone cu habitat insalubru identificate, număr intervenții ale autorităților locale realizate
3.	Elaborarea lucrării “Analiză privind așezările informale din România – evaluarea situației actuale în vederea formulării unor reglementări și instrumente de intervenție” - studiu care participă la fundamentarea strategiei naționale a locuirii	Reglementări elaborate conform strategiei naționale a locuirii	
4.	Actualizarea legislației cu privire la locuire, în baza consultării grupurilor țintă	Acte normative modificate sau elaborate, conform nevoilor identificate	
5.	Elaborarea proiectului de lege privind regenerarea urbană integrată	Lege aprobată	Proiecte de regenerare urbană implementate în baza legii privind regenerarea urbană integrată
6.	Elaborarea Strategiei naționale a locuirii, în cadrul componentei nr. 4 a proiectului "Coordonarea și selecția eficientă și transparentă a proiectelor de infrastructură finanțate din instrumente structurale și de la bugetul de stat pentru perioada 2014-2020	Strategia națională a locuirii elaborată și aprobată	Evaluări, rapoarte aferente monitorizării implementării Strategiei
7.	Număr de locuințe nou construite de care beneficiază cetățenii români aparținând minorității rome confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii	Creșterea numărului de locuințe de care beneficiază cetățenii români aparținând minorității rome confruntată cu riscul sărăciei și excluziunii.	
8.	Număr locuințe reabilite de care beneficiază cetățenii români aparținând minorității rome confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii	Creșterea numărului de locuințe reabilite.	
9.	Număr de gospodării rome care	Creșterea numărului de gospodării	

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
	beneficiază de accesul la utilități.	care sa aibă acces la utilități publice.	
10	Proiecte integrate prin care se finanțează măsuri destinate incluziunii sociale a comunităților defavorizate (inclusiv cetățenii români aparținând minorității rome –nr.)	Strategii integrate de dezvoltare locală	Persoane care trăiesc în zone urbane unde s-au implementat strategii de dezvoltare locală
11.	Număr de prevederi legale modificate	Simplificarea procedurii de înregistrare sistematică gratuită a proprietăților, eliberarea certificatelor pentru înscrierea în cartea funciară a posesorilor ca proprietari, respectiv dezbateră succesiunilor în cazul proprietarilor decedați.	
12.	Număr de proprietăți/hectare înregistrate gratuit, în general și în special pentru grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome	Creșterea numărului de proprietăți înregistrate gratuit, ca urmare a derulării proiectelor de înregistrare sistematică a proprietăților în 240 UAT	Creșterea numărului de proprietăți înregistrate gratuit, ca urmare a derulării proiectelor de înregistrare sistematică a proprietăților în 970 UAT
13.	Număr de persoane, în general și în special din grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome, care au fost implicate în întâlnirile de informare organizate în cadrul campaniilor de informare publică locală și care au participat la etapele procesului de înregistrare sistematică	Creșterea numărului de persoane, care au înțeles beneficiile ce decurg din înregistrarea gratuită a proprietăților și modul de implicare a deținătorilor de proprietăți din zona respectivă.	Creșterea numărului de persoane, care au înțeles beneficiile ce decurg din înregistrarea gratuită a proprietăților și modul de implicare a deținătorilor de proprietăți din zona respectivă.
14.	Numărul de persoane din cadrul grupurilor vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome care au participat la procesul de înregistrare sistematică atât în etapa de informare cât și în etapa de publicare a datelor obținute	Creșterea numărului de persoane din cadrul grupurilor vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome care au fost asistați la participarea în toate etapele procesului de înregistrare sistematică a proprietăților	Creșterea numărului de persoane din cadrul grupurilor vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome care au fost asistați la participarea în toate etapele procesului de înregistrare sistematică a proprietăților
15.	Numărul de unități administrativ teritoriale beneficiare ale planurilor locale de acțiune privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome	Creșterea calității planurilor locale de acțiune privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome	

E. Cultură

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
1.	Numărul de sesiuni de finanțare realizate pentru cercetări etnografice, publicații, proiecte video și multimedia destinate documentării și păstrării identității romi, inclusiv limba romani, muzica și dansul.	Realizarea unei sesiuni de finanțare pe an	Realizarea unei sesiuni de finanțare pe an
2.	Numărul de târguri de meșteșuguri tradiționale ale romilor realizate.	Realizarea unui târg/semestru	Realizarea unui târg/semestru
3.	Numărul de cursuri de formare/perfecționare organizate pentru meșteșugarii romi, precum și numărul de cursanți.	Realizarea unui curs/semestru Număr cursanți pe serie – 20	Realizarea unui curs/semestru Număr cursanți pe serie – 20
4.	Numărul de concursuri de meșteșuguri tradiționale romi realizate.	Realizarea unui concurs/semestru	Realizarea unui concurs/semestru
5.	Numărul de proiecte realizate în cadrul Programului național de cercetare a arhivelor naționale și locale pentru crearea patrimoniului unui Centru Național de Documentare despre Romi.	Realizarea a 2 proiecte/an în cadrul programului	Realizarea a 2 proiecte/an în cadrul programului Crearea Centrului Național de Documentare despre Romi
6.	Numărul de proiecte realizate în cadrul Programului național de cercetare a comunităților de romi (neamuri, meserii, obiceiuri și tradiții, graiuri etc.).	Realizarea a 2 proiecte/an	Realizarea a 2 proiecte/an
7.	Numărul de volume despre istoria și cultura romilor publicate, precum și tirajul acestora.	Publicarea primei cărți până în anul 2016, cu un tiraj de aprox. 3.000 exemplare Creșterea gradului de cunoaștere a culturii și simbolurilor identității romi	Publicarea celei de a doua cărți până în anul 2020, cu un tiraj de aprox. 3.000 exemplare Creșterea gradului de cunoaștere a culturii și simbolurilor identității romi
8.	Numărul de plăci memoriale referitoare la personalități romi și la momente din istoria romilor amplasate	Amplasarea anuală a unei plăci memoriale Punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria strămoșilor romilor	Amplasarea anuală a unei plăci memoriale Punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria strămoșilor romilor
9.	Numărul de monumente de for public referitoare la istoria și cultura romilor amplasate	Amplasarea unui monument de for public până în anul 2016 Creșterea interesului copiilor, elevilor, tinerilor și adulților în studierea trecutului istoric	Amplasarea a trei monumente de for public până în anul 2020 Creșterea interesului copiilor, elevilor, tinerilor și adulților în studierea istoriei

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
10.	Numărul de programe culturale rome realizate la nivel local, în comunități de romi	Realizarea a patru programe/an	Realizarea a patru programe/an
11.	Numărul de romi cărora li s-a acordat titlul de Tezaur Uman Viu	Acordarea titlului de Tezaur Uman Viu pentru 2 romi până în anul 2016	Acordarea titlului de Tezaur Uman Viu pentru 4 romi până în anul 2020
12.	Numărul de elemente din patrimoniul cultural imaterial rom incluse în repertoriul național	3 elemente/an	3 elemente/an
13.	Numărul de publicații în limba romani pentru cultivarea limbii romani în comunitățile de romi și societate în general, precum și tirajul acestora	Realizarea a două publicații pe an în tiraj de de 1.000 buc	Realizarea a două publicații pe an în tiraj de 1.000 buc
14.	Numărul de beneficiari ai burselor de excelență	4 beneficiari/an	4 beneficiari/an
15.	Numărul de tabere de creație realizate precum și numărul de beneficiari ai acestora	Realizarea a 2 tabere de creație/an 15-25 beneficiari/an	Realizarea a 2 tabere de creație/an 15-25 beneficiari/an
16.	Numărul de artiști premiați anual	Premierea a unui minimum de 6 artiști/an	Premierea a unui minimum de 6 artiști/an
17.	Numărul de expoziții organizate anual cu lucrări ale artiștilor romi	Realizarea unei expoziții/an	Realizarea unei expoziții/an
18.	Numărul de cărți publicate ale scriitorilor romi	Publicarea a două cărți/an	Publicarea a două cărți/an
19.	Numărul de spectacole de teatru, de muzică, de dans și de filme artistice ale artiștilor romi sau cu tematică romă realizate	Realizarea a două spectacole/an pentru fiecare domeniu în parte	Realizarea a două spectacole/an pentru fiecare domeniu în parte
20.	Numărul de organizații ale artiștilor romi care au primit sprijin pentru auto-organizarea și infrastructură	2 organizații/an	2 organizații/an
21.	Numărul de expoziții ale artiștilor romi, realizate în alte țări	Realizarea a 2 expoziții/an	Realizarea a 2 expoziții/an
22.	Numărul de spectacole de teatru, muzică, dans și de filme artistice ale artiștilor romi sau cu tematică romă realizate în alte țări	Realizarea a 2 spectacole/an	Realizarea a 2 spectacole/an
23.	Numărul de cursuri de formare profesională/școli de vară de limba romani/ pe teme rome pentru funcționarii care lucrează cu și pentru minoritatea romilor în administrația publică, asistență socială, sănătate, poliție, învățământ	Realizarea a 2 activități de formare/an Minim 20 de cursanți/an	Realizarea a 2 activități de formare/an Minim 20 de cursanți/an

F. Infrastructură și servicii sociale

(1) Protecția copilului

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
1.	Număr de campanii de promovare a valorilor familiale	Cel puțin o campanie derulată	Campanii de informare și sensibilizare derulate la nivel comunitar
2.	Număr de servicii de zi înființate	107 servicii de zi înființate	Creșterea cu 50% a numărului serviciilor de prevenire a separării copilului de familie
3.	Număr copii beneficiari ai serviciilor de zi nou înființate	Cel puțin 30% dintre copiii beneficiari ai serviciilor de zi nou înființate să provină din familii rome.	Creșterea cu cel puțin 20% a numărului de copii romi beneficiari ai serviciilor de zi
4.	Număr ONG implicate în campania de prevenire a abuzului și neglijării și a oricărei forme de violență asupra copilului	Cel puțin două parteneriate semnate în vederea implementării unor proiecte în cadrul cărora familiile de cetățeni români aparținând minorității rome să fie prevăzute ca grup țintă distinct.	Asigurarea serviciilor necesare de consiliere pentru toate familiile aflate în risc de abuz, neglijare, violență în familie, în cadrul unor proiecte derulate în parteneriat de către autoritățile locale și ONG-uri.

(2) Justiție și ordine publică

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
MAI			
1.	Număr de locuri distincte pentru cetățenii români aparținând minorității rome în instituțiile de formare profesională ale Ministerului Afacerilor Interne	Minimum 2% din totalul locurilor alocate candidaților cetățeni români aparținând minorității rome	Minimum 2% din totalul locurilor alocate candidaților cetățeni români aparținând minorității rome
CNCD			
1.	Număr de campanii derulate (pentru măsura 1)	1. 2 campanii derulate; (1 campanie derulată anual 2015-2016) 2. Număr de petiții depuse*; 3. Număr de petiții soluționate*; 4. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*	1. 6 campanii derulate; (1 campanie derulată anual 2015-2020) 2. Număr de petiții depuse*; 3. Număr de petiții soluționate*; 4. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*

2.	Număr de programe derulate, număr de beneficiari (pentru măsura 2)	1. 8 programe derulate; (4 programe derulate anual 2015-2016) 2. 336 beneficiari (168 beneficiari anual 2015-2016) 3. Număr de petiții depuse*; 4. Număr de petiții soluționate*; 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*.	1. 24 programe derulate; (4 programe derulate anual 2015-2020) 2. 1.008 beneficiari; (168 beneficiari anual 2015-2016) 3. Număr de petiții depuse*; 4. Număr de petiții soluționate*; 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*.
3.	Număr de programe derulate, număr de beneficiari (pentru măsura 3)	1. 8 programe derulate; (4 programe derulate anual 2015-2016) 2. 336 beneficiari (168 beneficiari anual 2015-2016) 3. Număr de petiții depuse*; 4. Număr de petiții soluționate*; 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*.	1. 24 programe derulate; (4 programe derulate anual 2015-2020) 2. 1.008 beneficiari; (168 beneficiari anual 2015-2016) 3. Număr de petiții depuse*; 4. Număr de petiții soluționate*; 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*.

(3) Administrație și dezvoltare comunitară

Indicatori		Rezultate 2016	Rezultate 2020
MADR			
1.	Număr organizații neguvernamentale și parteneri cetățeni români aparținând minorității rome din Grupurile de Acțiune Locală (GAL)	10	30
2.	Număr proiecte care abordează aspecte privind romii prin programul LEADER.	5	15
3.	Număr acțiuni de animare și promovare LEADER care se vor adresa comunităților locale, potențiale teritorii GIL semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorității rome	10	30
MAI			
1.	Număr de campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor	10 campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor	10 campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor

ANR			
1.	Număr de campanii organizate anual cu privire la implicațiile exercitării dreptului la liberă circulație în cadrul Uniunii Europene	16 campanii	48 campanii
2.	Număr de persoane informate cu privire la implicațiile exercitării dreptului la liberă circulație în cadrul Uniunii Europene	1.000 persoane informate	5.000 persoane informate
3.	Număr reuniuni organizate pentru lansarea unui proces de dialog social și intervenții specifice	40 reuniuni BJR și structuri regionale, cu participarea ONG-urilor 2016: inițierea unui mecanism consultativ la nivel regional, compus din serviciile publice deconcentrate (nivel județean) și ONG-uri active (nivel local	
4.	Număr planuri regionale de intervenție elaborate	elaborarea a 8 planuri regionale de intervenție	
5.	Număr de campanii de informare în vederea obținerii actelor de proprietate/posesie	16 campanii	48 campanii

9. IMPLICAȚII PENTRU BUGET

Planurile de acțiune pe termen scurt pentru implementarea Strategiei sunt concepute pe baza planurilor sectoriale și specifică sursele de finanțare necesare îndeplinirii fiecărui obiectiv.

Cheltuielile estimate în mii RON pentru implementarea prezentului proiect de act normativ în perioada 2014-2016 sunt următoarele :

Domeniu	Cheltuieli (mii RON)		
	2014	2015	2016
Educație*	-	138.592	138.592
Ocuparea forței de muncă	1.535	1.600	1.600
Sănătate	29.060	36.000	45.000
Locuire și mică infrastructură	23.940	162.708	202.710
Cultură	-	500	500
Protecția copilului**	5.000	2.920	***
Egalitate de șanse și prevenirea și combaterea violenței în familie****	-	1.100	1.128
Justiție și ordine publică (CNCD*****)	-	344	344
Administrație și dezvoltare comunitară (ANR)	1.900	36	36

* Costurile la capitolul educație sunt împărțite per an școlar care începe la 15 septembrie și se încheie la 15 iunie. De aceea fondurile anului 2015 se referă la anul școlar 2014/2015, deci vor fi cheltuite și în anul 2015, iar cele din 2016 se referă la anul școlar 2015/2016. Din acest motiv nu există la educație fonduri menționate în coloana 2014.

** În 2014 resursele alocate la protecția copilului includ și pe cele destinate egalității de șanse și prevenirii și combaterii violenței în familie având în vedere schimbările instituționale survenite pe parcursul anului 2014.

*** În anul 2015 urmează să fie decise proiectele cu finanțare din 2016

**** Contribuția totală a Guvernului României prin MMFPSPV la implementarea proiectului menționat în cadrul Obiectivului general: Responsabilizarea familiei pentru creșterea, îngrijirea și educarea propriilor copii este de 1.800.000 Euro, pentru contractele de finanțare încheiate până în prezent. Menționăm că implementarea proiectului este realizată de către Unitatea de Management a Proiectului din cadrul MMFPSPV, urmând ca ANPDCA să realizeze monitorizarea ulterioară a funcționalității acestora. 1.800.000 EURO la curs de 4,4 RON= 1 Euro

***** Suma anuală alocată de CNCD în cadrul F2- Justiție și ordine publică

Acțiunile se suportă din bugetele prognozate pentru perioada 2014-2016 aferente ordonatorilor principali de credite cu responsabilități în implementarea Strategiei.

În anul 2016 se va elabora de către Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare, pe baza propunerilor instituțiilor cu atribuții în domeniu, o noua propunere privind sursele de finanțare pentru perioada 2017-2020 care va fi adoptată de către Guvern.

10. IMPLICAȚII JURIDICE

În plan legislativ se impune evaluarea actelor normative incidente domeniului incluziunii cetățenilor români aparținând minorității rome, demersurile legislative urmărind cu precădere clarificarea competențelor și responsabilităților structurilor cu atribuții în materie, corelarea domeniilor subsecvente, precum și asigurarea compatibilității actelor normative cu reglementările UE.

În contextul descentralizării administrative se impun completări la *Legea administrației publice locale nr. 215/2001* (modificată prin *Legea nr. 286/2006*), cât și la *Legea Educației Naționale nr. 1/2011*, în sensul stimulării punerii în aplicare a prevederilor prezentului document, dar și a altor acte normative incidente Strategiei sau modificarea unor acte normative cu prevederi contrare.

De asemenea, este necesară completarea Legii nr. 95/ 2006 privind reforma în domeniul sănătății, OUG nr. 162/2008 privind transferul ansamblului de atribuții și competențe exercitate de Ministerul Sănătății către autoritățile publice locale și a normelor de aplicare ale ordonanței.

Completarea actelor normative menționate este necesară pentru clarificarea desfășurării și monitorizării activității de asistență medicală comunitară și mediere sanitară în scopul realizării obiectivelor strategiei de incluziune.

11. ETAPE ESENȚIALE ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE

(1) Structuri responsabile:

Implementarea Strategiei va fi asigurată, în funcție de aria de competență relevantă pentru fiecare plan de acțiune, de :

a. la nivel central

- Ministerul Fondurilor Europene;
- Ministerul Educației Naționale;
- Ministerul Muncii, Protecției Sociale, Familiei și Persoanelor Vârstnice prin instituțiile aflate în subordinea sau sub autoritatea sa, respectiv Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă;
- Ministerul Sănătății ;
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice;
- Ministerul Culturii;
- Ministerul Finanțelor Publice;
- Ministerul Afacerilor Interne ;
- Secretariatul General al Guvernului;
- Agenția Națională pentru Romi;
- Departamentul pentru Relații Interetnice;
- Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Justiției, în funcție de atribuțiile specifice acestora, vor fi informate și consultate în ceea ce privește procesul de implementare, monitorizare și evaluare a Strategiei, precum și în procesul de raportare către Guvern și partenerii externi asupra progreselor înregistrate în aplicarea acesteia.

b. la nivel local:

- Instituțiile Prefectului, prin Birourile Județene pentru Romi;
- Autoritățile administrației publice locale;
- Serviciile publice deconcentrate.

(2) Etape organizatorice

a. La nivel central:

Ministerele de resort și celelalte instituții și autorități publice responsabile vor înființa sau, după caz, reactiva în termen de 30 de zile de la data adoptării Strategiei, prin ordine ale miniștrilor de resort, Comisiile Ministeriale pentru Romi.

Comisia va fi formată din directori/șefi de servicii și experți cu atribuții în implementarea planurilor de măsuri și va fi condusă la nivel de secretar de stat și se va reuni trimestrial sau ori de câte ori este nevoie.

Din Comisie face parte și punctul de contact responsabil pentru activitatea de monitorizare și implementare (a se vedea 12.1). Acesta va coordona, după caz, un secretariat sau birou tehnic format din maximum 3 experți, cu atribuții directe în implementarea planurilor de măsuri, colectarea de date și elaborarea raportului de monitorizare și evaluare la nivelul instituției.

Comisia analizează și propune măsuri și acțiuni necesare pentru implementarea actualei Strategii în domeniul de responsabilitate. De asemenea, Comisia analizează și andosează raportul de monitorizare privind modul de implementare a strategiei pe domeniul de activitate, transmis de către punctul de contact responsabil Secretariatului Comitetului Interministerial de Evaluare și Monitorizare.

De asemenea, Comisia va lua măsuri în vederea implementării deciziilor adoptate de Comitetul Interministerial de Evaluare și Monitorizare.

După caz, poate organiza și reuniuni cu reprezentanți ai societății civile.

b. La nivel local:

- i. Grupul de lucru mixt (GLM)** este format la nivel județean din reprezentanți ai structurilor deconcentrate ale ministerelor, membrii organizațiilor neguvernamentale și delegați ai comunităților locale cu un număr semnificativ de cetățeni români aparținând minorității rome, inclusiv consilieri județeni/locali. GLM se înființează prin ordin al prefectului.

GLM analizează și adoptă planul de măsuri pentru incluziunea socială a cetățenilor români de etnie romă elaborat la nivel județean de BJR, în baza Strategiei. Fiecare instituție reprezentată în GLM va fi responsabilă pentru implementarea măsurilor din aria sa de activitate, cuprinse în planul județean de măsuri.

GLM adoptă raportul anual de progres referitor la implementarea planului județean de măsuri.

- ii. Birourile Județene pentru Romi (BJR)** sunt structuri funcționale organizate la nivel județean în cadrul instituțiilor prefectului. Din componența acestora fac parte maximum 3 experți/ funcționari din aparatul de execuție și/sau conducere, unul dintre experți aparținând în mod obligatoriu minorității rome (în cazul în care nu există post în organigramă, acesta se va crea special, după ce actualul act normativ va fi publicat în Monitorul Oficial).

Membrii BJR desfășoară activități în echipă, în mod planificat, întreprind periodic vizite de evaluare și monitorizare a situației comunităților de cetățeni români aparținând minorității rome, obțin date și informații de la nivel local pe care le centralizează la nivel județean

BJR funcționează în subordinea prefectului și în coordonarea tehnică a ANR. Componența nominală a BJR se stabilește prin ordin al prefectului.

Principalele activități ale BJR includ, însă nu se limitează la:

- Elaborarea planului județean de măsuri privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome prin armonizarea principalelor nevoi identificate prin procesul de facilitare comunitară sau identificate de către autoritățile publice locale, cu măsurile prevăzute în Strategie.
- Monitorizarea implementării măsurilor din aria de activitate a autorităților locale și a serviciilor deconcentrate ale ministerelor de resort pentru îndeplinirea obiectivelor și sarcinilor din Strategie.
- Sprijinirea implementării măsurilor stabilite în planurile județene prin acordarea de consultanță reprezentanților serviciilor deconcentrate și prin facilitarea accesului acestora în cadrul comunităților de cetățeni români aparținând minorității rome.
- Întocmirea rapoartelor anuale de progres referitoare la implementarea planului județean de măsuri privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome și, după adoptarea acestora în GLM, înaintarea către prefect și ANR.

- iii. Experții locali pentru romi** sunt angajați și funcționează la nivelul primăriilor. Ei se subordonează tehnic BJR și administrativ primarului. Experții locali aparțin comunității rome și reprezintă principala interfață dintre autoritățile publice locale și comunitățile de cetățeni români aparținând minorității rome. Experții locali pentru romi au un rol esențial în procesul de facilitare comunitară și organizează, la nivel local, Grupul de inițiativă locală (GIL) și a Grupul de lucru local (GLL).
- iv. Grupul de inițiativă locală (GIL)** este format din reprezentanți ai cetățenilor români aparținând minorității rome. Expertul local pentru romi propune componența GIL care va fi agreată de către Grupul de lucru local. Rolul GIL este de a identifica, în baza procesului de facilitare comunitară organizat de expertul local pentru romi, principalele nevoi și priorități la nivelul comunității, conform direcțiilor de acțiune ale Strategiei și de a face propuneri care vor fi discutate în cadrul GLL.
- v. Grupul de lucru local (GLL)** este format din expertul local pentru romi, reprezentanți ai instituțiilor publice locale, membri ai Consiliului Local (inclusiv consilieri aparținând minorității rome), membri ai organizațiilor neguvernamentale și un delegat al comunității locale a cetățenilor români aparținând minorității rome din cadrul GIL. GLL va fi înființat prin Hotărâre a Consiliului Local.
- Grupul de lucru local (GLL) are ca atribuții:
- Elaborarea planului local de măsuri privind incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome prin armonizarea principalelor nevoi identificate prin procesul de facilitare comunitară în cadrul GIL sau identificate de către autoritățile publice locale, cu măsurile prevăzute în Strategie. Planul de acțiune va fi asumat de către Consiliul Local prin hotărâre.
 - Fiecare membru al GLL va fi responsabil pentru implementarea măsurilor din aria sa de activitate, cuprinse în planul local de acțiune.
 - Introducerea planului local de acțiune privind incluziunea romilor în strategia de dezvoltare a localității.
 - Transmiterea planului local de acțiune către BJR în vederea introducerii în planul județean de măsuri.
 - Monitorizarea implementării măsurilor din planul de acțiune locală și formularea de propuneri în vederea îmbunătățirii acestora.
 - Întocmirea rapoartelor semestriale de progres privind implementarea planului de acțiune locală și transmiterea lor către primar, BJR și ANR.

(3) Implicarea societății civile

În vederea asigurării implementării cu succes a Strategiei este esențială implicarea activă a societății civile. Principalul cadru de consultare a societății civile este Consiliul Consultativ constituit în cadrul ANR, prin ordin al președintelui instituției. Cel puțin o treime din membrii Consiliului Consultativ sunt reprezentanți ai societății civile, selectați pe baza unor criterii transparente și reprezentative publicate pe site-ul instituției.

Acesta se întrunește trimestrial și va analiza stadiul și modul de implementare a măsurilor prevăzute în Strategie și va elabora propuneri de îmbunătățire a activității. Aceste propuneri vor fi transmise, prin ANR, spre analiză Comitetului Interministerial de Evaluare și Monitorizare.

Procesul de consultare a societății civile se constituie ca un principiu de bază și în faza de revizuire a Strategiei.

12. MECANISMUL DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A STRATEGIEI

(1) Structura

În vederea asigurării monitorizării și evaluării Strategiei se constituie **Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare a Strategiei**. Comitetul va fi constituit din reprezentanți ai instituțiilor centrale cu atribuții în implementarea Strategiei, la nivel de secretar de stat. Desemnarea acestora se face de către conducătorii instituțiilor respective în termen de o lună de la intrarea în vigoare a Strategiei. Comitetul va fi condus de către un reprezentant al Secretariatului General al Guvernului sau al Cancelariei Primului Ministru, la nivel de secretar de stat, desemnat prin ordin comun al Secretarului General al Guvernului și Șefului Cancelariei Primului Ministru.

Comitetul este sprijinit în activitatea sa de un **Secretariat tehnic**, constituit din experți din cadrul Secretariatului General al Guvernului și ai Cancelariei Primului Ministru. Acesta va fi sprijinit în activitatea sa de doi experți din cadrul Agenției Naționale pentru Romi, desemnați prin decizie a președintelui ANR, și de *Punctul National de Contact* pentru strategiile naționale de incluziune a romilor, ce va fi desemnat prin Memorandum aprobat de Primul ministru conform recomandărilor la nivelul UE Secretariatul tehnic se înființează prin Ordin comun al Secretarului General al Guvernului și al Șefului Cancelariei Primului Ministru.

Fiecare autoritate reprezentată în Comitetul interministerial va desemna, prin ordin sau decizie a conducătorului autorității, o persoană responsabilă și un supleant, la nivel de director/șef serviciu care vor avea calitatea de **punct de contact responsabil pentru monitorizarea și evaluarea Strategiei la nivelul instituției** respective precum și în relația cu Secretariatul tehnic.

(2) Funcționarea sistemului de monitorizare și evaluare a Strategiei

Sistemul de monitorizare și evaluare va urmări următoarele aspecte intercorelate:

a. Analiza semestrială de către Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare a stadiului implementării Planului de măsuri (Anexa 2) și Indicatorilor stabiliți (Anexa 3), în sensul atingerii rezultatelor urmărite prin implementarea prezentei Strategii. În primul an de implementare a Strategiei Comitetul se va întruni trimestrial sau ori de câte ori este nevoie, la solicitarea expresă a unui membru al acestuia, pentru a asigura verificarea funcționării mecanismului de monitorizare și evaluare în ansamblul său

Analiza se va face pe baza unui raport integrat de monitorizare elaborat de către Secretariatul tehnic pe baza rapoartelor de monitorizare și evaluare transmise de către punctele de contact responsabile din cadrul instituțiile centrale și ANR, care va prezenta și rapoartele elaborate de BJR.

În vederea elaborării acestui raport integrat se organizează reuniuni periodice de lucru ale Secretariatului tehnic cu punctele de contact responsabile.

ANR are responsabilitatea elaborării instrumentelor de lucru (model plan monitorizare, chestionar, formular vizită teren, soft colectare date, ghid de interviuri, etc.), inclusiv prin contractarea de servicii de asistență tehnică. De asemenea, asistența tehnică va asigura și formarea resursei umane implicate în procesul de monitorizare și va elabora sistemul de colectare, analizare și raportare a datelor, care va fi pus la dispoziția ministerelor și autorităților locale.

Indicatorii urmăriți în procesul de monitorizare și evaluare sunt subsumați fiecareia dintre măsurile de intervenție specificate în Strategie (Anexa 2). Acești indicatori specifici vor putea furniza măsura gradului în care s-a înregistrat progres în atingerea rezultatelor vizate (Anexa 3).

b. Identificarea și implementarea de soluții/măsuri de remediere pentru atingerea rezultatelor propuse, atunci când datele arată progrese limitate în implementarea Strategiei.

Raportul integrat de evaluare elaborat de Secretariatul tehnic va conține și propuneri de soluții/ măsuri de remediere a deficiențelor constatate și, în funcție de evoluții și rezultatele înregistrate, propuneri de actualizare a planurilor de acțiune.

Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare va analiza aceste propuneri și va decide asupra soluțiilor/măsurilor de remediere sau îmbunătățire a activității sectoriale pentru atingerea obiectivelor propuse, plecând de la indicatorii existenți. Acestea vor fi transmise spre implementare instituțiilor cu responsabilități în domeniu.

Comitetul poate decide totodată măsuri pentru asigurarea funcționării sistemului de monitorizare și evaluare a Strategiei, atunci când se constată disfuncționalități (întârzieri de raportare, date insuficiente transmise, etc.) și poate dispune asupra necesității revizuirii Strategiei în raport de disfuncționalitățile constatate și evoluțiile la nivel național și european.

Comitetul va elabora un raport anual asupra stadiului implementării Strategiei care va fi transmis pentru informare Guvernului.

Acest raport va fi trimis Comisiei Europene prin intermediul Punctului Național de Contact.

c. Respectând principiul parteneriatului cu societatea civilă, în procesul de elaborare a raportului de monitorizare și evaluare a Strategiei vor fi analizate și recomandările rapoartelor independente inițiate de societatea civilă.

Acestea vor fi prezentate în cadrul Comitetului Interministerial de Monitorizare și Evaluare de către ANR, pe baza discuțiilor din cadrul Consiliului Consultativ.

Dacă este cazul, pe baza propunerii ANR, Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare poate decide organizarea unei reuniuni cu reprezentanții societății civile.

13. MECANISMUL DE REVIZUIRE A STRATEGIEI

În funcție de evoluțiile la nivel național și european, Strategia va fi revizuită, adaptată și completată, planurile de măsuri specifice urmând a fi actualizate, la fiecare trei ani, pe baza rezultatelor și recomandărilor formulate în procesul de monitorizare și evaluare.

CMR monitorizează îndeplinirea măsurilor din aria specifică de activitate și elaborează Rapoartele semestriale de progres în vederea evaluării impactului acțiunilor de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rom și, după caz, în funcție de evoluțiile din plan intern și internațional, propune revizuirea planurilor de măsuri sectoriale ale Strategiei.

De asemenea, în urma procesului de ME a strategiei, Comitetul Interministerial de Monitorizare și Evaluare, după caz, poate face propuneri de revizuire a Strategiei.

Odată declanșat, procesul de revizuire al Strategiei este coordonat de către Punctul Național de Contact.

Principiul de bază al procesului de revizuire îl va constitui consultarea societății civile, a entităților juridice naționale, interguvernamentale, etc. În vederea asigurării transparenței procesului, documentul în lucru va fi supus dezbaterii publice, potrivit legii.

Următoarele anexe fac parte integrantă din prezenta Strategie:

Anexa nr. 2 la Strategie – Planuri de măsuri sectoriale

Anexa nr. 3 la Strategie - Tipuri de indicatori de performanță pentru prioritățile Strategiei

Anexa nr. 2 – Planuri de măsuri sectoriale

ABREVIERI

ADR	Agențiile pentru Dezvoltare Regională
AMPOR	Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Regional
AMPNDR	Autoritatea de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală
APL	Autoritățile Publice Locale
ARACIP	Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar
ARACIS	Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
CCD	Casa Corpului Didactic
CJ	Consiliul Județean
CJRAE	Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională
CL	Consiliul Local
CMBRAE	Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională
CMJ	Colegiul Medicilor de la nivel județean
CNAS	Casa Națională de Asigurări de Sănătate
CRED	Centrul Român pentru Educație și Dezvoltare Durabilă
CRSE	Centrele de Resurse și Sprijin în Educație
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
GELL	Grupul Educațional Local de Lucru
INSP	Institutul Național de Sănătate Publică
ISJ	Inspectoratul Școlar Județean
FNUAS	Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate
PMB	Primăria Municipiului București
Programul ADȘ	Programul A Doua Șansă
Programul ȘDȘ	Programul Școala după școală

A. Educație

Obiective:

(1) Creșterea nivelului de incluziune educațională a cetățenilor români aparținând minorității rome, prin combaterea decalajelor sociale care cresc riscul de abandon școlar, prin măsuri afirmative și asigurarea accesului egal, gratuit și universal al romilor la o educație de calitate, la toate nivelurile, în principal în sistemul public de învățământ, pentru a sprijini creșterea economică și dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere.

(2) Promovarea unei educații de calitate pentru cetățenii romi, prin:

- facilitarea accesului la programe suport (de exemplu, ”Școala după școală”) a copiilor romi cu resurse insuficiente (economice, familiale etc.), pentru a asigura un nivel ridicat educațional,
- prevenirea și eliminarea segregării pe criterii etnice din sistemul educațional, precum și prin combaterea altor discriminări pe baze etnice, de statut social, dizabilități sau alte criterii care afectează copiii și tinerii proveniți din grupuri dezavantajate, inclusiv romi,
- promovarea de programe pentru prezervarea și cultivarea identității rome în sistemul școlar și universitar prin limbă, cultură, tradiții, istorie etc.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
1. Dezvoltarea unui sistem de culegere și monitorizare a datelor privind cuprinderea copiilor de vârstă preșcolară (3-6 ani) și școlară (7-16 ani) într-o formă de învățământ. Sistemul va fi pilotat (până în 2016) în minim 300 de circumscripții școlare unde ponderea elevilor romi este de minim 15%.	Instituție coordonatoare: MEN- (responsabili cu atribuții legate de curriculum, evaluare, activități extrașcolare și inspecție școlară). Alte instituții implicate: MMFPSV, ANR, inspectorate școlare, CJRAE/ CRED/ CRSE DGASPC, unități de	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.	Buget MEN, bugete locale, alte resurse.	Sistem de culegere și monitorizare date implementat în minim 300 de circumscripții școlare unde ponderea elevilor romi este de minimum 15%.	Sistem de culegere și monitorizare date implementat în toate școlile unde ponderea elevilor romi este de minimum 15%.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
	învățământ, serviciul de evidență a populației din primărie, ONG-uri cu experiență în domeniu.						
1.1. Culegerea și actualizarea semestrială a datelor (de la nivel local, județean, regional și central) privind participarea copiilor romi la educație pe niveluri de învățământ.	Toți partenerii, GELL, primăriei, unități de învățământ, dispensare, asistenții sociali/ consilierii locali/ mediatori școlari și mediatori sanitari.	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.	Buget MEN, bugete locale, alte resurse.		
1.2. Culegerea și actualizarea anuală a datelor (de la nivel local, județean, regional și central) privind nivelul de educație a romilor aflați în afara sistemului de învățământ.	Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.	T/S/A	T/S/A	Buget MEN, bugete locale, alte resurse.	Buget MEN, bugete locale, alte resurse.		
2. Extinderea, derularea, monitorizarea și mediatizarea setului de programe de sprijin care vizează stimularea participării școlare, reducerea absenteismului/ a abandonului școlar/ a analfabetismului, în scopul obținerii succesului școlar în învățământul preuniversitar și terțiar.	Coordonator: MEN. Inspectorate școlare (atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate, de rețeaua școlară și culegerea datelor din educație în sistem informatic), alte instituții implicate: ANR, CJRAE, unități școlare.	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări defalcate pentru grupul țintă din partea MEN.	Buget MEN, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.		

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
2.1. Extinderea, completarea, adaptarea și revizuirea metodologiilor specifice de organizare a programelor educaționale de sprijin, promovate de noua Lege a Educației Naționale, în scopul includerii cât mai multor cetățeni români aparținând minorității rome în cadrul acestora, precum și continuarea programelor locale de sprijin social și a celor care intră în responsabilitatea MEN: ”A doua șansă” (ADȘ); Alfabetizare funcțională; ”Școala de după școală” (ȘDS); Bani de liceu; Burse sociale; Burse de studiu; „Sprijin achiziționare computer”; “Cornul și laptele”; Decont transport de către autorități locale și altele. Extinderea și completarea programelor de sprijin social vor consta în:					Fonduri identificate la nivel local /central (inclusiv fonduri europene), buget MEN, bugete locale, sponsorizări.		
2.1.1. Inițierea unui program național prin colaborarea între nivelul central și local al administrației publice în vederea acordării de transport gratuit la școală pentru minimum 10.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) din mediul rural, care parcurg mai mult de 5 km de acasă la școală, din localități unde ponderea elevilor romi din școală este de minimum 15%.				TRANSPORT 40 RON/ luna/ calculat la 50 Km dus-întors/ zi/ elev – (auto/ micro/ tren) – 9 luni/ an. Total anual per elev: 360 RON. Total pentru	Fonduri identificate la nivel local /central (inclusiv fonduri europene), buget MEN, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel	10.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) din mediul rural, din localități unde ponderea elevilor romi din școală este de minimum 15%, beneficiari	Acordarea de transport gratuit tuturor copiilor din categorii vulnerabile (inclusiv copii romi).

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
				rezultatele vizate (10.000 copii): 3.600.000 RON.	central/județean, sponsorizări.	de transport gratuit la școală.	
2.1.2. Inițierea unui program național, prin colaborarea între nivelul central și local al administrației publice, în vederea furnizării de suport pentru 10.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) și în risc de abandon școlar, pentru îmbunătățirea situației socioeconomice în aspectele care le blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate etc). În identificarea beneficiarilor se va păstra, pe cât posibil, echilibrul de gen.				400 RON/ luna per copil (hrană: 170 RON/ lună, haine: 150 RON/ lună, condiții de locuire: 50 RON/ lună, stare de sănătate: 30 RON/ lună) – 9 luni/an. Total anual per elev: 400*9=3.600 RON. Total pentru rezultatele vizate (10.000 copii): 36.000.000 RON.	Fonduri identificate la nivel local /central (inclusiv fonduri europene), buget MEN, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	10.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) în risc de abandon școlar beneficiari de suport pentru îmbunătățirea situației socioeconomice în aspectele care le blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate etc.).	Furnizare suport pentru 30.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) în risc de abandon școlar pentru îmbunătățirea situației socioeconomice în aspectele care le blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate etc.).
2.1.3. Extinderea programului ”Școală după școală” (ȘDS), prin includerea în rândul beneficiarilor a minimum 10.000 copii romi de la nivel primar și gimnazial din școli unde ponderea elevilor romi este peste 10%.				250 RON/ lună: hrană+rechizite, plată cadru didactic: 2 RON/elev/zi X 2 ore/zi X 20 zile/	Fonduri identificate la nivel local /central (inclusiv fonduri europene),	Includerea a minimum 10.000 copii romi în programul ”Școala de după școală” (până în	Includerea a minimum 40.000 copii romi în programul ”Școala de după școală”.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
				luna = 80 RON/luna. Total cost lunar elev: $250+80=330$ RON. Total anual per elev (9 luni) : $330*9=2.970$ RON. Total pentru rezultatele vizate (10.000 copii): 29.700.000 RON.	buget MEN, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	2016).	
2.1.4. Extinderea programului ”A doua șansă” (ADS), prin includerea în rândul beneficiarilor a minimum 5.000 cetățeni români aparținând minorității rome.				70 RON/lună: (50 RON – rechizite și manuale; 20 RON/cadru didactic). Total anual per elev (9 luni) : $70*9=630$ RON. Total pentru rezultatele vizate (5.000 beneficiari): 3.150.000 RON.	Fonduri identificate la nivel local /central (inclusiv fonduri europene), buget MEN, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	5.000 cetățeni români aparținând minorității rome beneficiari programe suport ”A doua șansă” pentru a-și crește nivelul educațional.	20.000 cetățeni români aparținând minorității rome beneficiari programe suport ”A doua șansă” pentru a-și crește nivelul educațional.
2.1.5. Inițierea unui program național de sprijin acordat pentru 10.000 de copii din categorii vulnerabile (inclusiv romi) în				1.000 RON/lună per părinte. Total anual per	Fonduri identificate la nivel local	10.000 părinți ai unor copii din categorii	50.000 părinți ai unor copii din categorii

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
risc de abandon școlar, prin furnizare de suport familiilor acestora pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare), prin colaborarea între nivelul central și local al administrației publice.				părinte beneficiari (6 luni) : 1.000*6=6.000 RON Total pentru rezultatele vizate (10.000 beneficiari): 60.000.000 RON.	/central (inclusiv fonduri europene), buget MEN, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	vulnerabile (inclusiv romi) în risc de abandon școlar, beneficiari de suport pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare).	vulnerabile (inclusiv romi) în risc de abandon școlar beneficiari suport pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare).
2.1.6 Inițierea unui program național de suport acordat copiilor romi de vârstă antepreșcolară, preșcolară, primară și gimnazială, care sunt în afara sistemului educațional, pentru a se înscrie în structurile de educație ante-preșcolară, preșcolară/școlară și a beneficia de educație (identificare, consiliere parentală, haine, hrană, scurtarea duratei necesare pentru a ajunge la cea mai apropiată grădiniță/școală etc.), prin colaborarea între nivelul central și local al administrației publice. Aportul mediatorilor școlari (prin identificarea preșcolarilor/elevilor romi care nu frecventează grădinița, prin facilitarea furnizării de consiliere parentală, haine,				320 RON / luna din care: hrană - 100 RON; rechizite 50 RON, haine – 150 RON; cadrul didactic – 20 RON. Total anual per beneficiar (9 luni) 320*9=2.880 RON. Total pentru rezultatele vizate (5.800 preșcolari + 2.000 școlari): 22.464.000 RON.	Fonduri identificate la nivel local /central (inclusiv fonduri europene), buget MEN, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	5.800 copii romi de vârstă antepreșcolară și preșcolară care nu sunt înscriși la grădiniță vor primi până în anul 2016 suport pentru a se înscrie la grădiniță și a beneficia de educație antepreșcolară/preșcolară/școlară 2.000 de copii romi cu vârstă	20.000 copii romi de vârstă antepreșcolară și preșcolară care nu sunt înscriși la grădiniță vor primi suport pentru a se înscrie la grădiniță și a beneficia de educație preșcolară Toți copii romi cu vârstă aferentă

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
hrană, transport gratuit etc.) va fi esențială.						aferentă nivelului primar sau gimnazial beneficiari de suport pentru a se înscrie și a urma efectiv cursurile școlare.	nivelului primar și gimnazial beneficiari de suport pentru a se înscrie și a urma efectiv cursurile școlare.
2.1.7. Inițierea unui program național pentru reabilitarea școlilor în care învață elevi romi, în pondere de minim 15% , în care nu s-a intervenit prin alte programe similare de reabilitare școlară, prin colaborarea între nivelul central și local al administrației publice.				500.000 RON/ per școală. Total pentru rezultatele vizate (200 școli): 100.000.000 RON.	Fonduri identificate la nivel local /central (inclusiv fonduri europene), buget MEN, bugete locale, sponsorizări.	200 de școli în care învață elevi romi, în pondere de minim 15%, reabilitate școlar.	Toate școlile în care învață elevi romi cu pondere de minim 15%, în care nu s-a intervenit prin alte programe similare de reabilitare școlară.
2.2. Promovarea și derularea unor programe de educație parentală la nivel local, precum și a activităților/proiectelor care vizează cooperarea școală-familie, școală-comunitate: Școala mamelor, Școala părinților etc.				Nu necesită cheltuieli suplimentare din partea MEN.	FSE, bugetele de la unități școlare/ primării/ inspectorate școlare/ CJRAE-CMBRAE, autoritățile publice locale/ ale municipiului București.		

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
2.3. Continuarea programului "Grădinița de vară" (în formele „Toți la grădiniță – Fiecare în grupa lui”/ Toți la grădiniță – Toți la clasa pregătitoare/Toți în clasa I”) și a altor inițiative comunitare alternative asemănătoare, în zonele în care instituțiile școlare locale depășesc cel puțin 7-10 copii romi care nu au frecventat învățământul preșcolar.				420 RON/lună per beneficiari: 250 RON hrana+hăinuțe; 150 RON rechizite; 20 RON cadru didactic. Pentru o medie de 20 beneficiari, cuprinși în grădiniță, costul pentru organizarea unei grădinițe estivale este de $420 \times 20 = 8.400$ <u>Total anual (3 luni):</u> 25.200 RON <u>Total pentru rezultatele vizate:</u> 100 de grădinițe * 25.200 = 2.520.000 RON.	FSE, bugetele de la unități școlare/ primărie/ inspectorate școlare/ CJRAE-CMBRAE, autoritățile publice locale/ale municipiului București.	100 de grădinițe estivale organizate pe plan local.	300 de grădinițe estivale organizate pe plan local.
2.4. Extinderea rețelei de grădinițe/clase cu predare în limba maternă romani, inclusiv prin abordări bilingve în predare, în perioada de debut (romani – română; romani – maghiară etc.), respectiv a orelor de limbă, istorie,				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.		20 de grădinițe în limba maternă romani nou înființate.	80 de grădinițe în limba maternă romani nou înființate.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
tradiții și educație muzicală în limba romani, în comunitățile unde există cel puțin 7-10 solicitări de acest tip. Editarea manualelor școlare necesare pentru învățământul în limba romani/a disciplinelor predate în această limbă.							
2.5. Organizarea de către MEN, împreună cu structurile școlare locale și județene, a unor concursuri și olimpiade școlare naționale și internaționale, pentru promovarea limbii, literaturii și a creației literare, a istoriei și culturii romilor, a diversității, alterității, interculturalității, a nondiscriminării și nonsegregării.					Fonduri identificate la nivel local/central (inclusiv fonduri europene), buget MEN, bugete locale, sponsorizări.		
2.6. Particularizarea programului ADȘ, pentru persoanele care necesită alfabetizare.				70 RON/lună: (50 RON rechizite si manuale; 20 RON cadru didactic). Total anual per elev (9 luni) : 70*9=630 RON. Total anual pentru grupul țintă vizat (5.000 beneficiari): 3.150.000 RON.	Fonduri identificate la nivel local /central (inclusiv fonduri europene), buget MEN, bugete locale, bugete proiecte FSE la nivel central/județean, sponsorizări.	5.000 de persoane alfabetizate.	15.000 persoane alfabetizate, până în 2020.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
3. Armonizarea și completarea sistemului de asigurare a calității, cu accent pe managementul educației incluzive (adaptată la specificul rom).	MEN – instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate și realizarea progresului școlar real, precum și experți ai ARACIP), inspectorate școlare, unități de învățământ, CJRAE/CMBRAE, CRED/CRSE, ANR, ONG-uri cu experiență în domeniu	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.	Bugete MEN, ISJ-uri și CCD-uri, bugete proiecte FSE la nivel județean.		
3.1. Adaptarea și completarea setului de standarde ale ARACIP privind calitatea în învățământul cu număr semnificativ de elevi romi. Revizuirea metodologiilor privind criteriile de evaluare a cadrelor didactice, a directorilor și a unităților de învățământ, în sensul creșterii ponderii componentei de educație incluzivă și a celei ce privește lucrul cu grupurile cu specific cultural diferit, cele provenite din medii dezavantajate, inclusiv rome, aplicarea metodelor activ - participative.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			
3.2. Revizuirea metodologiilor de inspecție școlară din perspectiva				Nu necesită alocări			

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
includerii componentei de educație remedială și de progres școlar real, a educației multi și interculturale, a educației incluzive, cât și monitorizarea măsurilor de promovare a educației incluzive prin inspecție școlară și prin comisiile de asigurare a calității.				suplimentare din partea MEN.			
3.3. Analizarea și actualizarea metodologiei de formare continuă, în sensul valorizării modulelor referitoare la educație incluzivă, cu accent pe cunoașterea valorilor fundamentale rome, a setului de cutume rome ce pot genera, prin necunoașterea lor de către cadrele didactice, efecte negative în defavoarea elevilor romi. Implicarea CCD-urilor în susținerea non-discriminării, a egalității de șanse, a multiculturalității, interculturalității și a educației incluzive, prin organizarea de cursuri în domeniul romanipenului educațional (ansamblul de cutume și valori fundamentale ale romilor), a cursurilor privind diversitatea sub toate aspectele ei etc., la nivel județean, local/unitate de învățământ cu elevi romi (min. 15%), cât și din perspectiva utilizării setului de măsuri ce privesc educația incluzivă, atitudinile și valorile				MEN și ISJ-urile/CCD-urile vor prevedea alocațiile bugetare anuale necesare în vederea organizării și derulării de cursuri de formare în domeniul romanipenului educațional (istoria tragică a romilor, cutume rome, comunicare specifică în spațiul școlar și comunitar cu romi, istoricul învățământului rom și		200 de cadre didactice care activează în școli unde ponderea copiilor romi este peste 15% formate în tematica specifică privind respectarea principiilor școlii incluzive, a cunoașterii și aplicării elementelor de istorie și cultură romă.	

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
nondiscriminatorii, nonsegregaționiste, ale alterității și interculturalității ș.a.				dezideratele acestuia).			
3.4. Pregătirea persoanelor - resursă, ca formatori MEN în profil romanipen educațional, pentru necesitățile fiecărui ISJ/ ISMB/ CCD, în vederea asigurării modulelor de formare privind specificul rom (de istorie, cutume, tradiții, cultură și limbă romani).				Buget MEN, la nivel național. Anual, 450 de formatori județeni în profilul romanipenului educațional X 2zile stagi/pers. X 150 RON/zi/pers = 135.000 RON(cazare și masă) + 58.500 transport = 293.500 RON/an. Buget total pentru doi ani: 2 * 293.500 = 587.000 RON.	Bugete locale, bugetele ISJ, CCD, CJRAE-CMBRAE CJ/, bugete din proiecte FSE sau din alte surse de finanțare pentru organizarea anuală de cursuri similare MEN în fiecare județ, cu participarea a câte 450 de cadre didactice/județ din unitățile școlare cu minim 15% copii și elevi romi.		
3.5. Aplicarea Ordinului ministrului educației, cercetării și tineretului nr.1529/18.07.2007 privind dezvoltarea problematicii diversității în curriculum-ul național, prin introducerea de prevederi concrete în noile programe				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
școlare de studiu (curricula) menite să inducă autorilor și editurilor introducerea obligatorie a elementelor de diversitate (istorică, etnică, lingvistică, culturală, de gen, fizică, religioasă etc.) în toate manualele școlare, indiferent de disciplina sau nivelul de studiu.							
4. Continuarea măsurilor de prevenire a segregării copiilor și elevilor romi și a celor de eliminare a eventualelor segregări produse în sistemul educațional.	MEN – instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate, rețea școlară și mișcarea personalului didactic), ANR, ARACIP, inspectorate școlare, CJRAE-CMBRAE, unitățile școlare, CJ/CL, ONG-uri cu experiență în domeniu.	T/S/A	T/S/A		Bugete MEN, ISJ, CJ/CL, bugete proiecte FSE sau alte surse de finanțare.		
4.1. Revizuirea de către MEN a Lg. nr. 1/2011 și a Ordinului ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 1540/19.07.2007 privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
școlare a copiilor romi, a altor documente conexe, în scopul evitării situațiilor de segregare și a includerii unor prevederi menite să prevină, să interzică, să remedieze și să elimine astfel de fenomene în sistemul de educație. Modificare Ordin nr. 1540 din 19 iul. 2007 cu completări privind acțiuni și măsuri obligatorii în cazurile de segregare etnică constatate.							
4.2. Elaborarea planurilor de prevenire a segregărilor la nivel județean, monitorizarea de către toți inspectorii din structura fiecărui inspectorat școlar, cu prilejul deplasării acestora în unitățile de învățământ, în intervalul februarie-septembrie al fiecărui an, a modului de constituire a grupelor de grădiniță și a claselor de început (clasa pregătitoare/clasa I, clasa a V-a). La nivelul inspectoratelor școlare se impune analizarea planurilor județene și locale de prevenire a segregărilor și, în situațiile excepționale, nedorite, de producere a unor segregări, vor fi întocmite planuri punctuale de desegregare cu aplicare imediată. În toate aceste situații, contribuția				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.		Toate județele vor avea elaborate planuri de prevenire a segregării școlare pe criteriu etnic în baza monitorizării, la inițiativa și prin aportul direct al mediatorilor școlari. Mediatorii școlari vor fi cooptați de către unitățile de învățământ în toate activitățile de prevenire	În toate școlile segregarea școlară este prevenită și eliminată.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
permanentă a mediatorului școlar este necesară.						continuă a segregării, inclusiv colectarea datelor pentru identificarea segregării și transmiterea către inspectoratele școlare și Ministerul Educației. Angajarea de mediatori școlari în cadrul unităților școlare unde există temerea manifestării fenomenului de segregare școlară.	
5. Restructurarea formării universitare inițiale a cadrelor didactice, ținând cont de respectarea principiilor școlii incluzive, a cunoașterii și aplicării elementelor de istorie și cultură romă, dobândite în formarea inițială a acestora, în cadrul modulului psiho-pedagogic.	MEN – instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de formarea inițială, înv. universitar pedagogic și incluziune școlară/socială), inspectorate	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN	Bugete MEN, CCD-uri, universități, bugete FSE.	În tot sistemul universitar au fost introduse module/cursuri universitare pentru promovarea diversității, a	

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
	școlare, CCD-uri, ARACIS, ARACIP, Conferința Rectorilor, rectoratele institutelor de învățământ superior, unitățile de învățământ, ONG-uri cu experiență în domeniu.					dezideratelor școlii incluzive și ale romanipenului educațional.	
6. Extinderea promovării și cultivării limbii, istoriei și tradițiilor rome în sistemul educațional preuniversitar și universitar.	MEN – instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate, educație incluzivă), ANR, inspectorate școlare, Casele Corpului Didactic, Departamentul pentru Relații Interetnice, ONG-uri cu experiență în domeniu.	T/S/A	T/S/A				

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
6.1. Dotarea bibliotecilor din CCD - uri și unități școlare (cu minim 15% elevi romi) cu materiale din domeniul limbii, istoriei și culturii rome, inclusiv organizarea de secțiuni virtuale ale bibliotecilor cu lucrări în format pdf.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.	Bugete MEN, ISJ, CCD, bugete proiecte FSE la nivel județean, sponsorizări.	300 de școli dotate cu materiale din domeniul limbii, istoriei și culturii rome, inclusiv organizarea de secțiuni virtuale ale bibliotecilor cu lucrări în format pdf.	
6.2. Înființarea unui liceu/a unor licee cu predarea în limba romani (clasele I-XII), cu clase paralele la cl. a IX-a – a XII-a cu predare bilingvă romani – română și cu clase paralele de mediatori școlari, muzică, teatru și dans, meserii tradiționale adaptate contextului modern				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.		Minim un liceu cu predarea în limba romani (clasele I-XII) înființat până în 2016.	Minim trei licee cu predare în limba romani (clasele I-XII) înființat până în 2020.
6.3. Înființarea, la universitățile cu tradiție, a unor departamente/secții de limbă și cultură romani.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.		3	5
7. Continuarea măsurilor afirmative de formare și de încadrare a resursei umane rome în sistemul educațional, care să aibă acces și suport continuu, direct și eficient în comunitățile rome, care să cunoască nevoile și soluțiile reale-	MEN – instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate și mișcarea personalului	T/S/A	T/S/A	ISJ- MEN.			

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
	didactic). Inspectorate școlare, unități de învățământ preuniversitar și universități. Alte organizații implicate direct: ANR, UNICEF.						
7.1. Asigurarea, la nivelul fiecărui ISJ, a câte unui post cu normă întreagă de inspector școlar pentru problemele educaționale ale romilor și predarea în limba sau a limbii romani. Continuarea formării inspectorilor școlari pentru problemele educaționale ale romilor, a metodiștilor pentru limba, istoria și cultura romă. Școlarizarea romilor și a mediatorilor școlari.				MEN va asigura 42 posturi cu normă întreagă pentru funcția de inspector școlar pentru problemele educaționale ale romilor și pentru predarea în limba sau a limbii romani, a istoriei și culturii rome, cf. art. 95 alin. (5) din Lg.nr.1/2011: <i>“În structura inspectoratelor școlare sunt cuprinși și inspectori școlari pentru problemele copiilor și tinerilor proveniți din medii socioeconomice dezavantajate”</i> .	Bugete parteneri, fonduri extrabugetare, Sponsorizări, buget MEN, ISJ, CCD.		

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
7.2. Continuarea formării mediatorilor școlari din fondurile MEN, pregătirea periodică de mediatori școlari prin cursuri organizate de MEN, împreună cu alte instituții guvernamentale, neguvernamentale și interguvernamentale, cu finanțări identificate și atrase împreună.				Anual, formarea a câte 3 potențiali mediatori școlari romi/ județ X 42 județe = 126 X 10 zile/stagiu X 300 RON/zi/pers = 252.000 RON + 25.200 transport = 277.200 RON/an Total pentru rezultatele vizate: 277.200 RON *2 ani = 554.400 RON.	Buget MEN.	252 de mediatori școlari nou formați.	
7.3. Încadrarea de mediatori școlari în toate cele 1680 de unități de învățământ în care numărul de copii și elevi romi este de minim 15% (procentul se revalidează de unitățile școlare numai împreună cu organizațiile rome, cu reprezentanții romi, cu structurile rome locale și județene). Mediatorii școlari vor fi cooptați de către unitățile de învățământ în toate activitățile de prevenire continuă a segregării. Angajarea celor 1680 de mediatori școlari se face cf. ar. 250 din Lg. nr. 1/2011 și OMECT nr. 1539/19.07.2007.				1.000 RON/ lună per mediator * 24 luni = 24.000 ROM per an. Total pentru rezultatele vizate: 600*24.000= 14.400.000 RON.	Unități de învățământ.	Încadrarea și angajarea a minim 600 de mediatori școlari în unitățile de învățământ care necesită mediere școlară.	Încadrarea și angajarea de mediatori școlari în toate cele 1680 de unități de învățământ în care numărul de copii și elevi romi este de minim 15%.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
7.4. Continuarea cursurilor de inițiere/perfecționare a cunoștințelor de limba romani destinate cadrelor didactice rome sau ne-rome, calificate și necalificate, care vor preda/predau limba sau în limba romani la grădinițe și în școli.				Formarea anuală a câte 3 potențiali educatori, învățători, profesori de limba romani/județ X 42 județe = 126 X 20 zile/stagiu X 300 RON/zi/pers = 504.000 RON + 25.200 transport = 529.200 RON/an. Total pentru rezultatele vizate: 529.200 RON *2 ani = 1.058.400 RON.	Buget MEN.	252 de persoane formate ca potențiali educatori, învățători, profesori de limba romani.	
7.5. Creșterea cu 200 (până în 2016, față de numărul din 2014) a numărului de tineri romi admiși pe locuri distincte destinate candidaților romi la admiterea acestora în învățământul profesional/superior. Completarea legislației privind accesarea la locuri distincte candidaților romi, astfel încât acei candidați care obțin note de admitere superioare ultimei medii de admitere pe locuri				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.		800 de tineri romi înscriși la facultate pe locuri distincte destinate candidaților romi (față de 600 în 2013).	1000 de tineri romi înscriși la facultate pe locuri distincte destinate candidaților romi (față de 600 în 2013).

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
normale bugetate să intre pe aceste locuri, iar locurile distincte să fie ocupate de candidați romi cu note de admitere mai mici decât ultima medie pentru locurile normale bugetate. În plus, candidații romi care au ocupat în urma admiterii locuri bugetate să își păstreze locul bugetat până la terminarea facultății – cu condiția să promoveze toate examenele anuale.							
8. Monitorizarea activității ISJ-urilor și a grupurilor/comitetelor locale de sprijin pentru îmbunătățirea accesului la educație al grupurilor dezavantajate.	MEN - instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate și inspecție școlară), inspectorate școlare, unități de învățământ preuniversitar, CJ/CL, ANR, instituții centrale și locale, ONG-uri cu experiență în domeniu.	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.	Buget MEN, bugete proiecte FSE sau alte surse de finanțare.		
8.1. Elaborarea setului de proceduri standard, în profil educațional, cu privire la colaborarea eficientă interinstituțională la nivel județean/ local, ca parte a sistemului de monitorizare.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
9. Participarea comunității locale la activități și programe de îmbunătățire a accesului nediscriminatoriu al copiilor din grupuri dezavantajate, aparținând minorității rome, la învățământ obligatoriu, în învățământul de stat.	MEN –coordonator (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate și inspecție școlară), inspectorate școlare, unități de învățământ, CJRAE/ CRED/CRSE și MMFPS, ANR, CJ /CL, DGASPC, ONG-uri cu experiență în domeniu, mass media.	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.	Buget MEN, bugete locale, bugete proiecte FSE sau alte surse de finanțare.		
9.1. În Metodologia de constituire a Consiliilor de Administrație ale Școlilor se vor introduce prevederi care să asigure reprezentarea proporțională și participarea relevantă a părinților romi în procesul de luare a deciziilor în consiliile de administrație.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			
9.2. Constituirea, la nivel județean și local, a unor Grupuri Educaționale de Lucru pentru sprijinirea accesului la educație pentru grupurile dezavantajate, inclusiv romi.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			
9.3. Cuprinderea propunerilor acestor grupuri/comitete de sprijin în <i>Strategiile județene privind îmbunătățirea accesului la educație.</i>				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
9.4. Includerea de informații privind participarea și performanțele școlare ale elevilor romi în rapoartele și documentele strategice ale ISJ - urilor, precum și publicarea și distribuirea de publicații, studii, care evidențiază exemple de succes în ceea ce privește participarea la educație a romilor.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			
10. Informare/diseminare referitoare la segregare/desegregare, acces nediscriminatoriu la educație, prevenirea absenteismului și a abandonului școlar, egalitatea de șanse, eliminarea abuzării și a neglijării copilului aflat în dificultate.	MEN – instituție coordonatoare (responsabili cu atribuții legate de educația grupurilor dezavantajate, politici publice și relația cu partenerii sociali), inspectorate școlare, ANR, instituții centrale (ministere implicate în soluționarea problematicei grupurilor dezavantajate), CJ/ CL, ONG-uri cu experiență în domeniu, mass media.	T/S/A	T/S/A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.	Bugete MEN ISJ, CJ, bugete proiecte FSE sau alte surse de finanțare.		
10.1. Continuarea editării și postării pe site-ul MEN a buletinului informativ electronic privind educația copiilor romi.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
10.2. Conceperea și derularea unor campanii de prevenire a discriminării și de promovare a diversității și a principiilor de incluziune în sistemul educațional.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			
10.3. Introducerea, la nivelul școlilor, a unor programe de inițiere/formare a cadrelor didactice ne-rome, a părinților și a elevilor ne-romi în spiritul respectului pentru diversitate, interculturalitate, multiculturalism, prevenirea și combaterea discriminării, cunoașterea culturii, a cutumelor și a mentalităților rome.				Nu necesită alocări suplimentare din partea MEN.			

*Prima instituție este instituție coordonatoare

B. Ocuparea forței de muncă

Obiectiv general:

Accesarea măsurilor active în vederea creșterii șanselor de ocupare a cetățenilor români aparținând minorității rome.

Obiective specifice, pentru obiectivul asumat, „Ocuparea forței de muncă”, conform atribuțiilor conferite de lege, în vederea implementării Strategiei Guvernului pentru îmbunătățirea situației romilor:

- Creșterea numărului persoanelor aparținând minorității rome, active pe piața muncii.
- Creșterea numărului femeilor rome, active pe piața muncii.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar A - Anual P - Permanent		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
Măsurile implementate, în conformitate cu Legea 76/2002, în vederea integrării pe piața muncii a categoriilor vulnerabile, inclusiv romi, sunt cuprinse în programele de formare profesională și de ocupare a forței de muncă și cuprind:	ANOFM	P	L	În ceea ce privește finanțarea măsurilor active pentru cetățenii români aparținând minorității rome , ANOFM nu are o alocare bugetară doar pentru romi, ci pentru toți beneficiarii, asigurând, astfel, accesul nediscriminatoriu la măsurile active al tuturor persoanelor interesate.	Bugetul asigurărilor sociale pentru șomaj; FSE	70.000 de cetățeni români aparținând minorității rome care au accesat măsurile active.	Cel puțin 75.000 de cetățeni români aparținând minorității rome care au accesat măsurile active/4.500 persoane ocupate în urma accesării măsurilor active 1. Numărul cetățenilor romi care au accesat măsurile active
1) Servicii gratuite de informare și consiliere profesională a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă	ANOFM	A	L	Costurile cu această măsură activă sunt în regie	Bugetul asigurărilor pentru șomaj Fonduri europene	5.000 de cetățeni romi informați și consiliați	Cel puțin 7.500 de cetățeni romi informați și consiliați
2) Servicii gratuite de mediere privind locurile de muncă vacante sau nou create	ANOFM	A	L	Costurile cu această măsură activă sunt în regie	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	Cel puțin 5.000 de persoane mediate, din care cel puțin 2.000 de persoane încadrate ca urmare a medierii	Cel puțin 7.500 de persoane mediate, din care cel puțin 4.000 de persoane încadrate ca urmare a medierii
3) Stimularea mobilității forței de muncă prin	ANOFM	A	L	10 pers. x 2 x 500 RON = 10.000 RON	Bugetul asigurărilor	60 de persoane cărora li s-a aplicat	Cel puțin 100 de persoane cărora li

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar A - Anual P - Permanent		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz;				10 pers. x 7 x 500 RON = 35.000 RON	pentru șomaj; Fonduri europene	aceasta măsură	s-a aplicat aceasta măsură
4) Organizarea de cursuri de formare profesională pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă;	ANOFM	A	L	1.000 de persoane/an X 1.000 RON = 1.000.000 RON	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	1.000 de cetățeni români aparținând minorității rome formați în meserii sau calificări cerute pe piața muncii	1.500 de cetățeni români aparținând minorității rome formați în meserii sau calificări cerute pe piața muncii
5) Evaluarea de competențe adresată cetățenilor români aparținând minorității rome	ANOFM	A	L	50 de persoane/an X 1.500 RON = 75.000 RON	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	50 de cetățeni romi /an evaluate și certificate în competente dobândite nonformal	100 de cetățeni romi /an evaluate și certificate în competente dobândite nonformal
6) Acordarea de subvenții angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aparținând unor categorii dezavantajate sau cu acces mai greu pe piața muncii;	ANOFM	A	L	25 persoane X 500 RON (indicatorul social) X 9 luni = 112.500 RON	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri europene	25 persoane cărora li s-a aplicat aceasta măsură	50 de persoane cărora li s-a aplicat aceasta măsură
7) Acordarea de acompaniament personalizat tinerilor cu risc de marginalizare socială prin încheierea de	ANOFM	A	L	25 de tineri romi nou încadrați/an x 2 x 500 x 12 luni = 300.000 RON	Bugetul asigurărilor pentru șomaj; Fonduri	25 de persoane cărora li s-a aplicat aceasta măsură	50 de persoane cărora li s-a aplicat aceasta măsură

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar A - Anual P - Permanent		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice, inclusiv prin acordarea de subvenții angajatorilor de inserție care încadrează persoane din această categorie.					europene		

C. Sănătate

OBIECTIV GENERAL: Îmbunătățirea stării de sănătate a cetățenilor români aparținând minorității rome prin creșterea accesului la servicii de sănătate preventive și curative și prin promovarea unui stil de viață sănătos;

OBIECTIVE SPECIFICE

OS1: Îmbunătățirea accesului cetățenilor români aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate;

OS2: Reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente în populația aparținând minorității rome.

OS3: Creșterea capacității autorităților locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, dezvoltare și implementare a programelor/ intervențiilor de sănătate adresate comunităților de romi, monitorizarea și evaluarea acestora;

OS4: Prevenirea discriminării cetățenilor români aparținând minorității rome care accesează serviciile de sănătate.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
	a. Instituții Responsabile b. Instituții Implicate în implementare	L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
OS1: Îmbunătățirea accesului cetățenilor aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate							
Direcția de acțiune 1.1.: Dezvoltarea rețelei de servicii de sănătate de bază și promovarea asigurării de servicii integrate în domeniile protecției sociale, educației și sănătății la nivel comunitar.							
1. Îmbunătățirea cadrului normativ de funcționare a asistenței comunitare în sănătate	a. MS, INSP	2014, continuu	S/A	Nu necesită alocare suplimentară din partea MS	Buget național	Cadrul normativ funcțional pentru servicii de bază	Cadrul normativ funcțional pentru servicii specializate
2. Asigurarea suportului metodologic de către autoritățile centrale și regionale a. standarde și proceduri privind serviciile comunitare integrate, b. evaluarea periodică a funcționării sistemului de servicii integrate	a. MS, INSP b. MMFPSPV / MEN MDRAP/ANR/ instituții publice de specialitate / CJ/APL/ ONG	2016 - continuu 2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și local Fonduri Europene, UNICEF	- CIME cu participarea societății civile - Standarde și proceduri de lucru definite - Plan de monitorizare și evaluare	- Compleanța la standardele metodologice a serviciilor de asistență medicală comunitară - 3 Rapoarte anuale de evaluare a asistenței comunitare integrate (2016, 2018, 2020)
3. Înființarea / Extinderea la nivel național a rețelei de centre comunitare care furnizează servicii de bază integrate	a. MS/INSP//MFPSPV/ MEN/ MDRAP b. CJ/ APL, instituții publice de specialitate, ONG	2020	A	45.000.000 RON estimare buget național și din proiecte cu finanțare europeană, elvețian și norvegian	Buget național Mecanism Financiar Elvețian Mecanism Financiar Norvegian RO 19	Centre comunitare care furnizează servicii de bază integrate medico-sociale	Centre comunitare care furnizează servicii de bază integrate medico-sociale

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
	a. Instituții Responsabile b. Instituții Implicate în implementare	L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
					Fonduri Europene		
4. Dezvoltarea capacității instituționale a furnizorilor de servicii de sănătate la nivel comunitar: a. instruire și formare b. elaborarea de instrumente de lucru în sistem integrat, ghiduri și protocoale de practică	a. MS, INSP b. MMFPSPV / MDRAP/ANR/ instituții publice de specialitate/ CJ/APL/ ONG	2016 - continuu 2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Mecanism Financiar Elvețian Mecanism Financiar Norvegian RO 19 UNICEF Fonduri Europene	Furnizori de servicii de bază comunitare instruiți și/sau formați conform ghidurilor și procedurilor definite - Instrumente de lucru în sistem integrat, ghiduri și protocoale de practică definite	Furnizori de servicii de bază comunitare instruiți și/sau formați conform ghidurilor și procedurilor definite - Instrumente de lucru în sistem integrat, ghiduri și protocoale de practică definite
5. Angajarea cu prioritate în comunitățile de romi rurale a asistentului medical comunitar rom și a mediatorului sanitar	a. MS, INSP MDRAP/ CJ/APL/ instituții publice de specialitate	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și local, Mecanism Financiar Norvegian RO 19 Fonduri Europene	Creșterea numărului de asistenți medicali romi angajați și /sau mediatori sanitari	Creșterea numărului de asistenți medicali romi angajați și /sau mediatori sanitari
6. Susținerea programelor de burse pentru tinerii romi, care să faciliteze accesul acestora la cursuri postlice-ale și	a. MS/MEN b. universități, alte instituții de învățământ	2020	A	Nu necesită alocare financiară din partea MS	Buget național Fonduri Europene	Programe de burse pentru tinerii romi care să faciliteze accesul la cursuri în domeniul sanitar	Programe de burse pentru tinerii romi care să faciliteze accesul la cursuri în domeniul sanitar

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
	a. Instituții Responsabile b. Instituții Implicate în implementare	L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
universitare din domeniul serviciilor de sănătate							
7. Sprijinirea în condițiile legislației în vigoare a absolvenților romi cu studii în domeniul medical în vederea angajării acestora pe piața muncii (inclusiv în comunitățile de romi)	a. MS/MMFPS	2020	A	Nu necesită alocare financiară din partea MS	-	Creșterea numărului de angajați romi cu studii în domeniul medical, inclusiv în comunitățile de romi	Creșterea numărului de angajați romi cu studii în domeniul medical, inclusiv în comunitățile de romi
Direcția de acțiune 1.2: Creșterea ponderii populației rome care are acces la servicii de sănătate de bază							
1. Consilierea populației rome asupra dreptului la pachetul minimal de servicii de sănătate pentru persoanele care nu sunt incluse în sistemul asigurărilor sociale de sănătate	a. MS, INSP b. instituții publice de specialitate/ furnizori servicii comunitare/ ONG	2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și local Fonduri Europene	Creștere număr persoane rome informate (pe tipuri de comunități/grupuri)	Creștere număr persoane rome informate (pe tipuri de comunități/grupuri)
2. Înscrierea populației rome pe listele medicilor de familie	a. MS, CNAS b. furnizori de servicii comunitare, medici de familie	2016 – continuu 2020	T/S/A	- Nu necesită alocare financiară din partea MS	Buget FNUAS	Creșterea numărului de persoane rome cu minimum o vizită la medicul de familie pe an ⁵³	Creșterea numărului de persoane rome cu minimum o vizită la medicul de familie pe an ⁵⁴

⁵³ Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare și medicină de familie

⁵⁴ Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare și medicină de familie

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
	a. Instituții Responsabile b. Instituții Implicate în implementare	L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
3. Monitorizarea accesului populației rome neasigurate la pachetul minimal de servicii de sănătate	a. MS, INSP b. instituții publice de specialitate / furnizori servicii comunitare/ ONG	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și local Fonduri Europene	- Creșterea numărului populației rome neasigurată beneficiară de servicii de sănătate ⁵⁵	- Creșterea numărului populației roma neasigurată beneficiară de servicii de sănătate ⁵⁶
OS2: Reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente în rândul populației rome							
Direcția de acțiune 2.1. : Reducerea incidenței bolilor transmisibile și netransmisibile în rândul populației rome							
1. Creșterea acoperirii vaccinale la copiii din categoriile vulnerabile, inclusiv romi	a. MS, CNAS, INSP, structuri de specialitate , b. furnizori de servicii de sănătate, inclusiv cei comunitari	2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Mecanism Financiar Norvegian RO 19 Fonduri europene	Creșterea numărului de copii vaccinați	Creșterea numărului de copii vaccinați
2. Implementarea de programe privind prevenția primară și depistarea precoce a bolilor cronice prevalente în cazul populației rome	a. MS/CNAS/ INSP/ CJ/APL/structuri de specialitate, b. furnizori de servicii de sănătate, inclusiv cei comunitari, ONG-uri	2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Mecanism Financiar Norvegian RO 19 Fonduri	- Programe de prevenție primară și depistare precoce a bolilor cronice prevalente în cazul populației rome implementate în fiecare județ - Raport anual privind bolile	- Programe de prevenție primară și depistare precoce a bolilor cronice prevalente în cazul populației rome implementate în fiecare județ

⁵⁵ Idem 3, 4

⁵⁶ Idem 3, 4

Măsurile	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
	a. Instituții Responsabile b. Instituții Implicate în implementare	L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
					europene	transmisibile prioritare	- Raport anual privind bolile transmisibile prioritare
3. Implementarea de programe de prevenire a bolilor transmisibile, în special tuberculoză și HIV/SIDA	a. MS, INSP b. instituții publice, furnizori de servicii de sănătate, inclusiv cei comunitari, ONG-uri	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Fondul Global Mecanism Financiar Norvegian RO 19 Fonduri europene	Programe de prevenire a bolilor transmisibile , în special tuberculoză și HIV/SIDA adresate comunităților de romi, implementate în fiecare județ	Programe de prevenire a bolilor transmisibile , în special tuberculoză și HIV/SIDA adresate comunităților de romi, implementate în fiecare județ
4. Dezvoltarea de parteneriate între structurile deconcentrate ale MS în teritoriu, autorități publice locale și societatea civilă în domeniul promovării sănătății și implementarea de programe și proiecte în acest domeniu	a. CJ / structuri deconcentrate b. APL/instituții publice de specialitate/ ONG	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Fonduri europene	Programe de promovare a unui stil de viață sănătos (campanii) adresate comunităților de Romi, implementate în fiecare județ	Programe de promovare a unui stil de viață sănătos (campanii) adresate comunităților de Romi, implementate în fiecare județ
Directia de acțiune 2.2: Creșterea prevalenței utilizării planificării familiale, în special în rândul tinerelor, și implementarea de intervenții adresate sănătății femeii și copilului							
1. Informarea și consilierea femeilor și fetelor romă privind sănătatea reproducerii, riscurile asociate mariajelor	a. MS/ CJ / structuri de specialitate b. APL/instituții publice de specialitate/	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Fonduri europene	Creșterea numărului de persoane informate și consiliate	Creșterea numărului de persoane informate și consiliate

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
	a. Instituții Responsabile b. Instituții Implicate în implementare	L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
timpurii, sănătatea mamei și copilului, prevenirea și combaterea violenței domestice și a traficului de persoane	ONG						
2. Extinderea gradului de acoperire teritorială (și populațională) cu măsuri de contracepție gratuite	a. MS/ CNAS b. structuri de specialitate, ONG	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național Fonduri europene	Servicii de planificare familială și măsuri de contracepție gratuite disponibile	Servicii de planificare familială și măsuri de contracepție gratuite disponibile
3. Creșterea capacității personalului din rețeaua comunitară în domeniul sănătății reproducerii, sănătății mamei și copilului	a. MS/ CJ / structuri de specialitate b. APL/instituții publice de specialitate/ONG	2016 - continuu 2020	A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și bugete locale Fonduri europene	Creșterea numărului de furnizori de servicii de bază comunitare instruiți și/sau formați în domeniul sănătății reproducerii, sănătății mamei și copilului ⁵⁷	Creșterea numărului de furnizori de servicii de bază comunitare instruiți și/sau formați în domeniul sănătății reproducerii, sănătății mamei și copilului ⁵⁸
OS3: Creșterea rolului și capacității instituționale a autorităților locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, definirea/dezvoltarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea programelor de sănătate adresate comunităților de romi							
1. Dezvoltarea de programe de formare pentru autoritățile locale în domeniul politicilor	a. MS, INSP/ structuri de specialitate/ INSP/ANR	2016 - continuu 2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000	Bugete locale Fonduri	Creșterea numărului de persoane din structurile CJ/APL ⁵⁹ formați în	Creșterea numărului de persoane din structurile CJ/APL ⁶⁰ formați în

⁵⁷ Inclusiv recunoașterea diversității normelor și tradițiilor comunităților de romi

⁵⁸ Inclusiv recunoașterea diversității normelor și tradițiilor comunităților de romi

⁵⁹ Formarea va include și principii / practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului

⁶⁰ Formarea va include și principii / practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului

Măsurile	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
	a. Instituții Responsabile b. Instituții Implicate în implementare	L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
de sănătate bazate pe exemple de succes, sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate	b.CJ/APL, ONG			RON	europene Mecanism Financiar Norvegian RO 19	politicile de sănătate bazate pe exemple de succes, sănătate publică și organizarea sistemului de servicii de sănătate	politicile de sănătate bazate pe exemple de succes, sănătate publică și organizarea sistemului de servicii de sănătate
2. Identificarea/ cartografierea nevoilor medico-sociale ale populației cu risc atât în mediul urban, cât și în mediul rural	a. MS/ structuri de specialitate b. CJ/APL, ONG	2016 - continuu 2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și bugete locale Fonduri europene	Creșterea numărului de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate	Creșterea numărului de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate
3. Elaborarea și implementarea de planuri de sănătate locale, județene și regionale de sănătate adaptate specificului fiecărei comunități	a. CJ / APL/ structuri de specialitate b. APL/instituții publice de specialitate/ ONG	2016 - continuu 2020	S/A	Nu necesită alocare suplimentară din partea MS	Buget național și bugete locale Fonduri europene	Planuri locale și județene elaborate conform standardelor naționale	Planuri locale și județene elaborate conform standardelor naționale
4. Furnizarea de asistență tehnică pentru elaborarea și implementarea planurilor de sănătate	a. MS/ structuri de specialitate/ ANR b. CJ, APL/ instituții publice de specialitate/ ONG	2016 - continuu 2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Bugete locale Fonduri europene	Realizarea/implementarea măsurilor planurilor de sănătate județene/locale de servicii de sănătate	Realizarea/implementarea măsurilor planurilor de sănătate județene/locale de servicii de sănătate
5. Consolidarea capacității autorităților locale pentru recunoașterea și reacția la problemele de sănătate ale romilor/altor grupuri vulnerabile și formarea acestora în	a. MS/MMFPS/ MDRAP/ANR b. CJ, /APL/ instituții publice de specialitate/ ONG	2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Bugete locale Fonduri europene	Creșterea numărului de reprezentanți ai autorităților locale și regionale formați pentru a accesa fonduri europene destinate comunităților cu populație	Creșterea numărului de reprezentanți ai autorităților locale și regionale formați pentru a accesa fonduri europene destinate comunităților cu

Măsurile	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
	a. Instituții Responsabile b. Instituții Implicate în implementare	L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
accesarea fondurilor europene în acest scop						vulnerabilă, inclusiv romă	populație vulnerabilă, inclusiv romă
6. Elaborarea de instrumente standardizate de analiză/colectare date/planificare/comunicare între autoritățile publice locale și centrale implicate în monitorizarea sănătății romilor	a. MS/MMFPS/MDRAP/ INSP/ANR b. CJ, APL/ instituții publice de specialitate/ONG	2020	S/A	Inclus în estimarea de 45.000.000 RON	Buget național și bugete locale Fonduri europene Mecanism Financiar Norvegian RO 19	- Instrumente standardizate de analiză, colectare date, planificare - Rapoarte de cercetare privind sănătatea romilor	- Instrumente standardizate de analiză, colectare date, planificare - Rapoarte de cercetare privind sănătatea romilor
OS4: Prevenirea discriminării populației rome care accesează serviciile de sănătate							
1. Promovarea educației pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar	a. MS/MEN/CMR UMF/ ANR b. instituții de învățământ, furnizori de programe de formare, ONG	2016 – continuu 2020	A	Nu necesită alocare financiară din partea MS	Buget național Fonduri europene	Educația pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile este inclusă în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar	Educația pentru nediscriminarea grupurilor vulnerabile este inclusă în învățământul cu profil medical preuniversitar, universitar, postuniversitar
2. Introducerea conceptului de antidiscriminare în programul de formare al furnizorilor de servicii de bază integrate la nivel comunitar	a. MS, ANR b. structuri de specialitate/APL ONG	2016 – continuu 2020	A	Nu necesită alocare suplimentară din partea MS	Buget național Fonduri europene	Furnizorii de servicii comunitare sunt formați în prevenirea/combateră discriminării pacienților romi	Furnizorii de servicii comunitare sunt formați în prevenirea/combateră discriminării pacienților romi
3. Dezvoltarea la nivelul Consiliilor de Etică ale spitalelor a unui mecanism de monitorizare și instrumentare	a. MS/ CNAS/CMR, ANR b. structuri de specialitate, ONG	2016 - continuu 2020	A	Nu necesită alocare suplimentară din partea MS	Buget național	Consiliile de Etică ale spitalelor au mecanisme funcționale de monitorizare și instrumentare a	Consiliile de Etică ale spitalelor au mecanisme funcționale de monitorizare și instrumentare a

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
	a. Instituții Responsabile b. Instituții Implicate în implementare	L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016, calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
a cazurilor de discriminare						de discriminare a pacienților romi	cazurilor de discriminare a pacienților romi
4. Înființarea liniei verzi de sesizare a discriminării pacienților romi care accesează serviciile de sănătate, de către fiecare consiliu județean.	a. CJ b. APL,	2020		Nu necesită alocare financiară din partea MS	Bugete locale Fonduri europene	Fiecare consiliu județean dispune de o linie verde pentru sesizarea cazurilor de discriminare a pacienților romi care accesează serviciile de sănătate	Fiecare consiliu județean dispune de o linie verde pentru sesizarea cazurilor de discriminare a pacienților romi care accesează serviciile de sănătate
5. Dezvoltarea și asumarea de către Colegiul Medicilor a unei proceduri de aplicare a Ordonanței 137/ 2003 și acceptarea unui observator neutru din rândul structurilor centrale sau locale ale Agenției Naționale pentru Romi în cadrul Comisiei de Etică ale Colegiilor Medicilor de la nivel județean, în procesele de evaluare a cazurilor cu componentă de discriminare a romilor.	a. MS/CMR/ANR b. CMJ/	2016 - continuu 2020	A	Nu necesită alocare financiară din partea MS	Buget național	Procedura de aplicare a Ordonanței 137/ 2003, aplicată de CMR. Observatori din structurile ANR fac parte din toate Comisiile de Etică ale Colegiilor medicilor județene care instrumentează cazuri de discriminare a romilor.	Procedura de aplicare a Ordonanței 137/ 2003, aplicată de CMR. Observatori din structurile ANR fac parte din toate Comisiile de Etică ale Colegiilor medicilor județene care instrumentează cazuri de discriminare a romilor.

D. Locuire și mică infrastructură

Măsurile	Instituții responsabile	Termen	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
Proiect de regenerare urbană integrată și eradicare a habitatului insalubru pentru grupurile defavorizate din cartierul Ferentari	MDRAP, PMB, Primăria Sectorului 5	2016	S	Urmează a fi identificat	Fonduri europene 2014-2020	Cadru instituțional și partenerial definit Grup de lucru constituit	
						Strategie de dezvoltare locală integrată, primele proiecte individuale implementate	Proiecte individuale aferente strategiei implementate, condiții de locuire ameliorate, zone reabilitate, acces la servicii sociale îmbunătățit
Asigurarea cadrului legislativ și metodologic adecvat pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit și a dezvoltării zonelor dezavantajate	MDRAP	2014	S	123.739,60 RON	Buget MDRAP	Ghid aprobat prin ordin al ministrului și aplicat de autoritățile administrației publice locale	Zone cu habitat insalubru identificate, nr. intervenții ale autorităților administrației publice locale realizate
		2014	S	135.780 RON	Buget MDRAP	Reglementări elaborate conform strategiei naționale a locuirii	
		2016	S	Nu necesită alocări	Buget MDRAP	Acte normative modificate sau	

Măsuri	Instituții responsabile	Termen	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
				suplimentare de fonduri		elaborate, conform nevoilor identificate	
		2016	S	Nu necesită alocări suplimentare de fonduri	Buget MDRAP	Lege aprobată	Proiecte de regenerare urbană implementate în baza legii privind regenerarea urbană integrată
		2016	S	13.950.446,40 RON	Fonduri POAT-FEDR	Strategia Națională a Locuirii elaborată și aprobată	Evaluări, rapoarte aferente monitorizării implementării strategiei
Programul-pilot "Locuințe sociale pentru comunitățile de romi", aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1237/2008	MDRAP prin ANL	T	T	2016 – 19.630.000 RON 2020 – 44.311.000 RON	Buget de stat	119 unități locative	181 unități locative
Măsuri dedicate incluziunii sociale și reducerii sărăciei populației defavorizate de la nivel urban	MDRAP - AM POR MFE- AM POCU	Termen finalizare POR 2014-2020: 2014	A	Urmează a fi identificat	FESI 2014-2020	Strategii integrate de dezvoltare locală selectate (nr.)	Strategii integrate de dezvoltare locală implementate (nr.)
Modificarea legislației cu privire la înregistrarea	ANCPI	2015	A	Nu este cazul	Nu este cazul	Simplificarea procedurii de înregistrare	

Măsuri	Instituții responsabile	Termen	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
sistematică a proprie-tăților (Legea nr. 7/1996, Legea cadastrului și a publicității imobiliare)						sistematică a proprietăților	
Proiect de înregistrare sistematică a proprietăți-lor în 44 UAT (continuare Proiect CESAR)	ANCPI	2015	T	28.498.000 RON	Buget ANCPI	Înregistrarea gratuită a proprietăților în 44 UAT	
Programul Național de Cadastru și Carte Funciară – înregistrarea sistematică a proprie-tăților în 1.210 UAT	ANCPI	2020	A	1.269.450.000 RON	Buget ANCPI	Înregistrarea gratuită a proprietăților în 240 UAT	Înregistrarea gratuită a proprietăților în 1.210 UAT
Organizarea campaniilor de informare și conștientizare publică cu privire la desfășurarea lucrărilor de înregistrare sistematică a proprietăților	ANCPI	2020	T	15.850.000 RON	Buget ANCPI	Înștiințarea cetățenilor (cu atenție specială pentru grupurile vulnerabile și romi) cu privire la desfășurarea lucrărilor de înregistrare sistematică a proprietăților, beneficiile ce decurg și modul de implicare a deținătorilor de proprietăți din zona respectivă	Înștiințarea cetățenilor (cu atenție specială pentru grupurile vulnerabile și romi) cu privire la desfășurarea lucrărilor de înregistrare sistematică a proprietăților, beneficiile ce decurg și modul de implicare a deținătorilor de proprietăți din zona respectivă

Măsuri	Instituții responsabile	Termen	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
Monitorizarea socială a participării grupurilor vulnerabile și populației rome în cadrul procesului de înregistrare sistematică a proprietăților	ANCPI	2020	T	27.219.000 RON	Buget ANCPI	Participarea grupurilor vulnerabile la procesul de desfășurare a lucrărilor și la verificarea datelor finale	Participarea grupurilor vulnerabile la procesul de desfășurare a lucrărilor și la verificarea datelor finale
Dezvoltarea capacității instituționale a autorităților administrației publice locale în vederea dezvoltării planurilor locale de acțiune privind incluziunea romilor	MDRAP, autoritățile administrației publice locale	2016	S	Urmează a fi identificat	Fonduri europene 2014-2020	Creșterea calității planurilor locale de acțiune privind incluziunea romilor prin corelarea obiectivelor stabilite în urma consultării cu factorii interesați, cu resursele disponibile și cu oportunitățile de finanțare	

E. Cultură

Prioritatea I: Inițierea unor proiecte culturale pentru păstrarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural al romilor

Măsurile	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
I.1. Realizarea de sesiuni anuale de finanțare pentru cercetări etnografice, publicații, proiecte video și multimedia destinate documentării și păstrării identității rome, inclusiv limba romani, muzica și dansul	Ministerul Culturii prin intermediul AFCN și Institutul Național al Patrimoniului, ANR prin intermediul CNCR, Ministerul Educației Naționale, Centrele Județene de Promovare și Conservare a Culturii Tradiționale	S	A	80.000 RON	Buget AFCN Bugete locale, alte resurse	Realizarea unei sesiuni de finanțare pe an	Realizarea unei sesiuni de finanțare pe an
I.2. Înființarea teatrului rom	ANR prin intermediul CNCR, Ministerul Culturii – sprijin metodologic		A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Punerea în valoare a talentelor artistice ale populației rome. Educarea tinerei generații	
I.3. Înființarea muzeului romilor	ANR prin intermediul CNCR, Ministerul Culturii – sprijin metodologic		A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Cercetarea, identificarea, achiziționarea și salvarea patrimoniului cultural al romilor. Cunoașterea și valorificarea în spațiul expozițional a patrimoniului cultural al romilor. Educarea tineretului în spiritul toleranței.	

Măsurile	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
I.4. Păstrarea, dezvoltarea și promovarea meșteșugurilor tradiționale rome	Ministerul Culturii prin muzeele subordonate (acordarea de sprijin logistic), Centrele Județene de Promovare și Conservare a Culturii Tradiționale, consiliile județene prin muzeele subordonate, ANR prin CNCR, MMFPSPV	-	-	-	-	Salvarea, cunoașterea, promovarea și dezvoltarea meșteșugurilor tradiționale culturii rome. Antrenarea și educarea tineretului în preluarea și continuarea meșteșugurilor tradiționale practicate de etnia romilor. Conștientizarea importanței păstrării și dezvoltării culturii tradiționale rome. Promovarea schimbului de experiență între participanți. Asigurarea unei activități productive în rândul familiilor de romi. Stimularea talentelor din rândul etniei romilor. Valorificarea produselor create.	
I.4.1 Organizarea de târguri de meșteșuguri tradiționale ale romilor, a unor galerii de artă tradițională roma cu ateliere demonstrative și spații comerciale		S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea unui târg/semestru	Realizarea unui târg/semestru
I.4.2 Cursuri de formare / perfecționare pentru meșteșugarii romi, în vederea modernizării tehnicilor de lucru și a dezvoltării de produs		S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea unui curs/semestru Număr cursanți pe serie – 20	Realizarea unui curs/semestru Număr cursanți pe serie – 20
I.4.3 Organizarea de concursuri de meșteșuguri tradiționale rome și expoziții,		S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile	Realizarea unui concurs/semestru	Realizarea unui concurs/semestru

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
premierea și expunerea celor mai bune lucrări					responsabile		
I.5. Cercetarea, în teren și de arhivă, a istoriei și culturii rome	Ministerul Educației Naționale, Arhivele Naționale, Ministerul Culturii prin muzeele subordonate,					O mai bună cunoaștere a istoriei minorității rome din România. Punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria strămoșilor. Creșterea interesului copiilor, elevilor, tinerilor și a adulților în studierea trecutului istoric a minorității rome.	
I.5.1 Program național de cercetare a arhivelor naționale și locale pentru crearea patrimoniului unui Centru Național de Documentare despre Romi	consiliile județene prin muzeele subordonate, ANR prin CNCR, Centrele Județene de Promovare și Conservare a Culturii	S	A		În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea a 2 proiecte/an în cadrul programului	Realizarea a 2 proiecte/an în cadrul programului Crearea Centrului Național de Documentare despre Romi
I.5.2 Program național de cercetare a comunităților de romi (neamuri, meserii, obiceiuri și tradiții, graiuri etc.)	Tradiționale	S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea a 2 proiecte/an	Realizarea a 2 proiecte/an
I.6. Promovarea istoriei, culturii, simbolurilor identitare și personalităților rome în societate	Ministerul Culturii prin Administrația Fondului Cultural Național și prin muzeele de profil naționale, consiliile	-	-	-	-	O mai bună cunoaștere a culturii și simbolurilor identității rome. Punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria romilor. Creșterea interesului copiilor, elevilor, tinerilor și	

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
	judetele prin muzeele subordonate, Centrele Județene de Promovare și Conservare a Culturii Tradiționale					adulților pentru studierea trecutului minorității rome.	
I.6.1 Elaborarea și publicarea, în tiraj de masă, a unor serii de volume despre istoria și cultura romilor, inclusiv culegeri de folclor și beletristică în limba romani		S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Publicarea primei cărți până în anul 2016, cu un tiraj de aprox. 3.000 exemplare Creșterea gradului de cunoaștere a culturii și simbolurilor identității rome	Publicarea celei de a doua cărți până în anul 2020, cu un tiraj de aprox. 3.000 exemplare Creșterea gradului de cunoaștere a culturii și simbolurilor identității rome
I.6.2 Amplasarea de plăci memoriale referitoare la personalități rome și la momente din istoria romilor		S	A		În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Amplasarea anuală a unei plăci memoriale Punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria strămoșilor romilor	Amplasarea anuală a unei plăci memoriale Punerea în valoare, în circuitul național și internațional, a principalelor momente din istoria strămoșilor romilor
I.6.3 Monumente de for public referitoare la istoria și cultura romilor		Unul la 2 ani	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Amplasarea unui monument de for public până în anul 2016 Creșterea interesului copiilor, elevilor, tinerilor și adulților în studierea trecutului istoric	Amplasarea a trei monumente de for public până în anul 2020 Creșterea interesului copiilor, elevilor, tinerilor și adulților în studierea istoriei

Măsurii	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
I.6.4 Programe culturale rome la nivel local, în comunități de romi		T	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea a patru programe/an	Realizarea a patru programe/an
I.7. Programe de salvagardare și dezvoltare a patrimoniului imaterial al culturii romani: acordarea titlului de Tezaur Uman Viu și includerea în repertoriul național	Ministerul Culturii, ANR prin CNCR, Comisia Națională de Salvagardare a Patrimoniului Cultural Imaterial a Ministerului Culturii			10.000 RON	Buget M.C. Bugete locale, alte resurse	Acordarea titlului de Tezaur Uman Viu pentru 2 romi până în anul 2016	Acordarea titlului de Tezaur Uman Viu pentru 4 romi până în anul 2020
						3 elemente/an	3 elemente/an
I.8. Programe naționale de păstrare și cultivare a limbii romani în comunitățile de romi și în societate în general	Ministerul Culturii prin intermediul Institutului Național al Patrimoniului și AFCN (sesiune de finanțare), ANR prin CNCR, MEN, Centrele Județene de Promovare și Conservare a Culturii Tradiționale				În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Cunoașterea și păstrarea limbii romani. Conștientizarea importanței cunoașterii și păstrării limbii romani.	
		L	A	-		Realizarea a două publicații pe an în tiraj de de 1.000 buc	Realizarea a două publicații pe an în tiraj de de 1.000 buc
I.8.1 Publicații în limba romani (revistă lunară, cărți)							
I.9. Susținerea și promovarea artiștilor romi și a creației rome sau cu tematică romă în toate domeniile artistice (arte plastice, literatură,	Ministerul Culturii (prin acordarea de sprijin metodologic), ICR, ANR prin	-	-	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Cunoașterea și popularizarea talentelor artistice ale romilor. Stimularea și sprijinirea artiștilor romi. Valorificarea creației artistice.	

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
cinematografie, teatru, muzică, dans)	intermediul CNCR						
I.9.1 Burse de excelență pentru artiștii romi		S	A			4 beneficiari/an	4 beneficiari/an
I.9.2 Tabere de creație		S	A			Realizarea a 2 tabere de creație/an 15-25 beneficiari/an	Realizarea a 2 tabere de creație/an 15-25 beneficiari/an
I.9.3 Concursuri cu premii		S	A			Premierea a unui minimum de 6 artiști/an	Premierea a unui minimum de 6 artiști/an
I.9.4 Organizarea de expoziții cu lucrările artiștilor romi		S	A			Realizarea unei expoziții/an	Realizarea unei expoziții/an
I.9.5 Publicarea cărților scriitorilor romi		S	A			Publicarea a două cărți/an	Publicarea a două cărți/an
I.9.6 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de teatru ale artiștilor romi							
I.9.7 Susținerea financiară și promovarea filmelor artistice ale artiștilor romi sau cu tematică roma		S	A			Realizarea a două spectacole/an pentru fiecare domeniu în parte	Realizarea a două spectacole/an pentru fiecare domeniu în parte
I.9.8 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de muzică ale artiștilor romi							
I.9.9 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de							

Măsurile	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
dans ale artiștilor romi							
I.9.10 Sprijin pentru auto-organizarea și infrastructura artiștilor romi		S	A			2 organizații/an	2 organizații/an
I.9.11 Promovarea lucrărilor artiștilor romi în alte țări		S	A			Realizarea a 2 expoziții/an	Realizarea a 2 expoziții/an
I.9.12 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de teatru, muzica și dans ale artiștilor romi în alte țări		S	A			Realizarea a 2 spectacole/an	Realizarea a 2 spectacole/an

Prioritatea II: Alte activități cultural-artistice care promovează valorile, cultura și tradițiile romilor

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
II.1. Elaborarea și implementarea unui program național de educație permanentă pentru adulți romi și ne-romi pe teme referitoare la romi, rasism, stigmat, identitate, alteritate, interculturalitate și multiculturalism	Ministerul Culturii (acordarea de sprijin metodologic), ANR prin intermediul CNCR, Ministerul Educației Naționale					Asigurarea unei educații permanente a adulților - Strategia de educație a adulților, autoeducație și învățare pe tot parcursul vieții, adaptată la realitatea curentă a comunităților de romi. Realizarea unui program național de educație permanentă pentru adulți ne-romi pe teme referitoare la romi, rasism, stigmat, identitate, alteritate, interculturalitate și multiculturalism	
II.1.1 Organizarea de cursuri de formare profesională / școli de vară de limba romani / pe teme rome pentru funcționarii care lucrează cu și pentru minoritatea romilor în administrația publică, asistență socială, sănătate, poliție, învățământ	Ministerul Culturii (sprijin metodologic), ANR prin intermediul CNCR, Ministerul Educației Naționale	S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile	Realizarea a 2 activități de formare/an Minim 20 de cursanți/an	Realizarea a 2 activități de formare/an Minim 20 de cursanți/an

Măsurile	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
<p>II.1.2 Cooperare partenerială cu Centrele Comunitare de Învățare Permanentă, la nivel local, prin Centrele Județene de Cultură și Artă, <i>Centrele Județene</i> pentru Conservarea și Promovarea <i>Culturii</i> Tradiționale și Inspectoratele Școlare Județene, în vederea elaborării unei strategii de educație a adulților, autoeducație și învățare pe tot parcursul vieții, adaptată la realitatea curentă a comunităților de romi și pentru înființarea unui birou de dezvoltare a identității rom și a patrimoniului material și imaterial etno-cultural rom în cadrul fiecărui Centru Comunitar de Învățare Permanentă</p>	<p>ANR prin intermediul CNCR, <i>Centrele Județene</i> pentru Conservarea și Promovarea <i>Culturii</i>, Inspectoratele Școlare Județene</p>	S	A	-	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile		Elaborarea strategiei privind educația adulților, autoeducația și învățarea pe tot parcursul vieții, adaptată la realitatea curentă a comunităților de romi

F. Infrastructură și servicii sociale

(1) Protecția copilului

Obiectiv general:

Responsabilizarea familiei pentru creșterea, îngrijirea și educarea propriilor copii.

Obiective specifice:

1. Educarea adolescenților și a părinților în spiritul valorilor familiale, al responsabilităților parentale și al noii viziuni referitoare la protecția drepturilor copilului în familie.
2. Sensibilizarea populației în ceea ce privește atât dispozițiile legale privind primordialitatea responsabilității părinților referitoare la creșterea, îngrijirea și educarea copiilor, cât și în ceea ce privește sancțiunile ce decurg din nerespectarea obligațiilor părintești.

Măsurile	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
1. Promovarea valorilor familiale prin campanii de informare și sensibilizare	MMFPSPV-DPC ONG		A	34.408.000 RON*	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile Proiecte cu finanțare nerambursabilă	Cel puțin o campanie derulată	Campanii de informare și sensibilizare derulate la nivel comunitar
2. Dezvoltarea serviciilor de prevenire a separării copilului de familie și asigurarea creșterii și educării acestuia în cadrul comunității și instruirea personalului aferent	Consilii Județene-DGASPC, Consilii Locale	A	A	880.000 RON**	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile Proiecte cu finanțare nerambursabilă	107 servicii de zi înființate, Cel puțin 500 copii	Creșterea cu cel puțin 50% % a numărului serviciilor de prevenire a separării copilului de familie. Creșterea cu cel puțin 30% a numărului de copii romi beneficiari ai

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L – lunar, T – trimestrial, S – semestrial, A - anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
							serviciilor de zi
3. Inițierea unor campanii de informare și sensibilizare în vederea prevenirii abuzului și a oricărei forme de violență asupra copilului, inclusiv prin încurajarea parteneriatelor între structurile publice locale pentru protecția copilului și ONG	Consilii Județene-DGASPC, Consilii Locale ONG	A	A	34.408.000 RON	În limita bugetelor aprobate pentru instituțiile responsabile Proiecte cu finanțare nerambursabilă	Cel puțin 2 parteneriate încheiate în vederea implementării unor proiecte în cadrul cărora familiile aparținând minorității rome să prezinte un grup țintă distinct	Asigurarea serviciilor necesare de consiliere pentru toate familiile aflate în risc de abuz, violență în familie, în cadrul unor proiecte derulate în parteneriat de către autoritățile locale și ONG-uri.

* Valoarea proiectului este de 200.000 euro din care 85% se finanțează prin Mecanismul Financiar Norvegian

** Pentru cele 107 servicii de prevenire a separării copilului de familie și instruirea personalului aferent suma este de 13.631.000 euro compusă din: 7.800.000 euro reprezintă împrumutul de la BDCE; Guvernul României prin Ministerul MMFPSPV asigură 1.800.000 euro; autoritățile locale, 4.011.000 euro, conform contractelor de finanțare încheiate.

*** Valoarea proiectului este estimată la 200.000 euro din care 85% se finanțează prin Fondul Social European

(2) Justiție și ordine publică

Obiectiv: Continuarea măsurilor afirmative în procesul de formare a personalului pentru structurile Poliției Române și ale Jandarmeriei Române din rândul cetățenilor români aparținând minorității rome, în conformitate cu prevederile legale.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen realizare	Interval evaluare	Buget **		Rezultate	
		L - Lunar T - Trimestrial S - Semestrial A - Anual		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultate vizate	Surse de finanțare	2016	2020
1. Continuarea alocării de locuri distincte pentru admiterea la instituțiile de formare profesională inițială ale MAI.	MAI	A	A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MAI	Bugetul MAI	Minimum 2% din totalul locurilor alocate candidaților aparținând minorității rome	Minimum 2% din totalul locurilor alocate candidaților aparținând minorității rome
2**. Organizarea de campanii de promovare și respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	CNCD	A	A	73.000 RON	Bugetul CNCD Alte surse interne Surse externe	1. O campanie derulată anual; 2. Număr de petiții depuse*; 3. Număr de petiții soluționate*; 4. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*	1. O campanie derulată anual; 2. Număr de petiții depuse*; 3. Număr de petiții soluționate*; 4. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*
3**. Derularea a diferite programe de informare pentru identificarea și soluționarea corectă a cazurilor de discriminare	CNCD	A	A	310.000 RON	Bugetul CNCD Alte surse interne Surse externe	1. 4 programe derulate anual; 2. 168 beneficiari; 3. Număr de petiții depuse*; 4. Număr de petiții soluționate*; 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*.	1. 4 programe derulate anual; 2. 168 beneficiari; 3. Număr de petiții depuse*; 4. Număr de petiții soluționate*; 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*.
4**. Inițierea și desfășurarea unor programe de educație juridică, civică și de prevenire, în colaborare	CNCD	A	A	305.000 RON	Bugetul CNCD	1. 4 programe derulate anual; 2. 168 beneficiari anual;	1. 4 programe derulate anual; 2. 168 beneficiari anual;

cu membrii minorității rome					Alte surse interne Surse externe	3. Număr de petiții depuse*; 4. Număr de petiții soluționate*; 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*.	3. Număr de petiții depuse*; 4. Număr de petiții soluționate*; 5. Număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare*.
-----------------------------	--	--	--	--	-------------------------------------	---	---

* - indicatori care reies din toate cele trei măsuri la un loc, neputând identifica și raporta, separat pe fiecare măsură în parte, un număr de petiții (depuse, soluționate sau soluționate prin constatarea faptei de discriminare). În acest sens va fi raportat un singur număr de petiții depuse, un număr de petiții soluționate și un număr de petiții soluționate cu soluție de constatare a faptelor de discriminare, conform OG nr 137/2000, republicată-actualizată.

** - Observații:

2. Organizarea de campanii de promovare și respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului - În ceea ce privește bugetul CNCND, acesta va fi parte integrantă în cadrul bugetului aferent desfășurării activităților presupuse de *Strategia Națională de Implementare a Măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2014-2020* (nefinalizată încă).

3. Derularea a diferite programe de informare pentru identificarea și soluționarea corectă a cazurilor de discriminare - În ceea ce privește bugetul CNCND, acesta va fi parte integrantă în cadrul bugetului aferent desfășurării activităților presupuse de *Strategia Națională de Implementare a Măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2014-2020* (nefinalizată încă).

4. Inițierea și desfășurarea unor programe de educație juridică, civică și de prevenire, în colaborare cu membrii minorității romilor - În ceea ce privește bugetul CNCND, acesta va fi parte integrantă în cadrul bugetului aferent desfășurării activităților presupuse de *Strategia Națională de Implementare a Măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2014-2020* (nefinalizată încă).

Se urmărește și atragerea de fonduri externe pentru completarea bugetului prevăzut de *Strategia Națională de Implementare a Măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2014-2020* (nefinalizată încă).

(3) Administrație și dezvoltare comunitară

Obiective:

- Continuarea procesului de identificare a persoanelor fără certificate de stare civilă și fără acte de identitate în vederea înregistrării în registrele de stare civilă a actelor și faptelor de stare civilă aferente acestora, precum și procurării certificatelor de stare civilă și a actelor de identitate.
- Stimularea implicării organizațiilor neguvernamentale și partenerilor aparținând minorității rome în Grupurile de Inițiativă Locală în vederea abordării problematicilor specifice.

Măsuri	Instituții responsabile	Termen	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
				L - Lunar A – Anual P - Permanent	Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016
Intensificarea activităților privind cunoașterea problematicii cetățenilor români aparținând minorității romilor în scopul înregistrării în evidențele stării civile, precum și în vederea eliberării certificatelor de stare civilă și ale actelor de identitate”	MAI	L A	L A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MAI	Buget MAI	10 campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor	10 campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor
Evaluarea activității Birourilor Județene pentru Romi, Birourilor Regionale ale ANR și a experților locali pentru problemele romilor care activează în cadrul Primăriilor	ANR MAI	P	A	Nu necesită alocări suplimentare din partea MAI/ANR	Buget ANR Buget MAI	Rapoarte de evaluare elaborate	Rapoarte de evaluare elaborate

Măsurile	Instituții responsabile	Termen	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar A – Anual P - Permanent		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
cu accent pe implicarea acestora în implementarea măsurilor cuprinse în Strategia Guvernului.							
Realizarea de campanii de informare cu privire la dreptul la liberă circulație în cadrul Uniunii Europene	ANR	A	A	24.000 RON	Buget ANR	Înființarea unui Grup de dialog social la nivel local, având ca scop informarea privind dreptul la liberă circulație în cadrul UE (componentă: lideri informali, ONG-uri, reprezentanți ai GIL, APL, IJP, ANOFM, BJR; CNCD; structuri locale) - 8 campanii anual - 1.000 de persoane informate	48 de campanii - 5.000 persoane informate
Lansarea unui proces de dialog social și intervenții specifice prin activități desfășurate de instituții comunitare și organizațiile societății civile în special în comunități interetnice.	ANR	P	A	Nu necesită alocări suplimentare din partea ANR	Buget ANR	40 de reuniuni BJR și structuri regionale, cu participarea ONG-urilor 2016: inițierea unui mecanism consultativ la nivel regional, compus din serviciile publice deconcentrate (nivel	

Măsurile	Instituții responsabile	Termen	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
				L - Lunar A – Anual P - Permanent	Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016
						județean) și ONG-uri active (nivel local) - elaborarea a 8 planuri regionale de intervenție	
Organizarea de campanii de informare în vederea obținerii actelor de proprietate/posesie, potrivit procedurii reglementate de Legea 7/1996, modificată și completată.	ANR	A	A	48.000 RON	Buget național	16 campanii	48 de campanii
Continuarea stimulării implicării ONG-urilor și partenerilor aparținând minorităților naționale (inclusiv a minorității rome) în GIL	MADR – AM PNDR	31.12.2015	A	În conformitate cu propunerea de Regulament al Parlamentului și al Consiliului privind sprijinul pentru	FEADR + Buget național	10 ONG-uri și parteneri aparținând minorității rome în GIL-uri	30 de ONG-uri și parteneri aparținând minorității rome în GIL-uri
Stimularea depunerii de către organizațiile din GIL-uri a proiectelor care abordează subiectul minorităților naționale (inclusiv a minorității rome) prin LEADER	MADR – AM PNDR GIL	31.12.2016 31.12.2020	A	Dezvoltare Rurală acordat din FEADR, cel puțin 5% din totalul contribuției FEADR la programul de dezvoltare rurală	FEADR + Buget național	5 proiecte care abordează subiectul minorității rome prin LEADER	15 proiecte care abordează subiectul minorității rome prin LEADER
Derularea procesului de animare și promovare LEADER care se va adresa tuturor comunităților locale, potențiale teritorii GIL	GIL	31.12.2016 - 31.12.2020	A	este rezervat pentru LEADER. Astfel, măsurile 1), 2) și 3) vor fi finanțate,	FEADR + Buget	10 acțiuni de animare și promovare LEADER adresate comunităților locale, potențiale teritorii	30 de acțiuni de animare și promovare LEADER adresate comunităților

Măsuri	Instituții responsabile	Termen	Interval evaluare	Buget		Rezultate	
		L - Lunar A – Anual P - Permanent		Costuri estimative până în 2016 calculate în funcție de rezultatele vizate	Surse de finanțare	2016	2020
(inclusiv semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorităților naționale, dintre care și minoritatea romă)		(continuu)		alături de celelalte proiecte prin LEADER din Bugetul de minimum 5% din totalul contribuției FEADR.	național	GIL semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorității rome	locale, potențiale teritorii GIL semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorității rome

Anexa nr. 3 - Tipuri de indicatori de performanță pentru prioritățile Strategiei

A. Educație

Măsura 1: Dezvoltarea unui sistem de culegere și monitorizare a datelor privind includerea copiilor de vârstă preșcolară (3-6 ani) și școlară (7-16 ani) într-o formă de învățământ. Sistemul va fi pilotat (până în 2016) în cel puțin 200 de circumscripții școlare unde ponderea elevilor romi este de minim 25%.

Indicatorul principal pentru această măsură este: ”Numărul circumscripțiilor școlare cu pondere elevi romi de minim 25% în care este implementat un sistem de culegere și monitorizare a datelor privind includerea copiilor de vârstă preșcolară (3-6 ani) și școlară (7-16 ani) într-o formă de învățământ”. Pentru a putea concluziona că într-o școală este implementat un sistem de culegere și monitorizare a datelor precum cel menționat trebuie ca pentru această școală să se centralizeze periodic toate datele următoare:

Numele școlii și adresa:	Există centralizată această informație la nivelul școlii? 1- DA, 2- NU
1) Nr. elevi în sistem la 01 octombrie/28 februarie/14 septembrie	
2) Nr. elevi romi în sistem la 01 octombrie/ 28 februarie/14 septembrie	
3) Nr. elevi romi care au intrat în sistem în intervalul 02 octombrie/28 februarie	
4) Nr. elevi romi care au părăsit sistemul în intervalul 02 octombrie/28 februarie	
5) Nr. elevi romi care au intrat în sistem în intervalul 01 martie/10 iunie	
6) Nr. elevi romi care au părăsit sistemul în intervalul 01 martie/10 iunie	
7) Nr. preșcolari romi care se instruiesc în limba romani	
8) Nr. elevi romi la clasa pregătitoare, cu menționarea limbii de predare	
9) Nr. elevi romi care studiază integral în limba romani	
10) Nr. elevi romi care studiază 4 ore/săptămână de limba romani (cl. I-XIII)	
11) Nr. elevi romi care studiază 1 oră/săptămână de istoria și tradițiile rome la clasele a VI-a și a VII-a	
12) Nr. elevi romi în programul ȘDSȘ și forma de susținere financiară	
13) Nr. copii romi și ne-romi din fiecare localitate nou recenzați de asistentul social din primărie și de mediatorii școlari și sanitari, cu raportarea lunară în cadrul GELL (Grupul educațional local de lucru)	
14) Nr. copii romi înscriși în intervalul februarie – 14 septembrie la grădiniță/ clasă pregătitoare/ clasa I.	

Măsura 2. Extinderea, derularea, monitorizarea și mediatizarea setului de programe de sprijin care vizează stimularea participării școlare, reducerea analfabetismului, absenteismului și a abandonului școlar, obținerea succesului școlar în învățământul preuniversitar și terțiar.

Indicatori esențiali

- (1) Nr. de copii romi cu vârstă aferentă **nivelului primar și gimnazial consiliați și ajutați să se înscrie și să urmeze efectiv școala** în intervalul februarie – 14 septembrie în vederea reluării traiectului școlar în sistemul de masă.
- (2) Nr. de copii romi **de vârstă ante-preșcolară și preșcolară consiliați și ajutați să se înscrie și să urmeze efectiv grădinița** în intervalul februarie – 14 septembrie în vederea reluării traiectului școlar în sistemul de masă.
- (3) Nr. elevi romi **de nivel primar** < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au beneficiat de **Programul ADS** (cu susținere locală sau de alt tip), raportare semestrială;
- (4) Nr. elevi romi **de nivel gimnazial** < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au beneficiat de **Programul ADS** (cu susținere locală sau de alt tip), raportare semestrială;
- (5) Nr. copii romi **de nivel primar** < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au beneficiat de **Programul SDS** (cu susținere locală sau de alt tip), raportare semestrială;
- (6) Nr. copii romi **de nivel gimnazial** < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au beneficiat de **Programul SDS** (cu susținere locală sau de alt tip), raportare semestrială;
- (7) Nr. persoane aparținând minorității rome alfabetizate (raportare în 20 septembrie);
- (8) Nr. elevi romi din mediul rural care au beneficiat de transport gratuit de acasă la școală;
- (9) Nr. de copii romi în risc de abandon școlar ale căror familii au beneficiat de suport pentru creșterea șanselor de ocupare pe piața muncii (informare, mediere, formare);
- (10) Nr. de școli în care învață elevi romi în pondere de minim 25% reamenajate și dotate școlar;
- (11) Nr. elevi romi în risc de abandon școlar care au beneficiat de suport pentru îmbunătățirea situației socioeconomice în aspectele care le blochează incluziunea educațională (hrană, haine, condiții de locuire, stare de sănătate, etc). Acest indicator va fi calculat pe baza unor subindicatori precum:
 - a. Nr. elevi romi < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au accesat programul „Bani de Liceu”, cu raportare în intervalul 15-20 septembrie
 - b. Nr. elevi romi < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au obținut bursă socială , cu raportare în intervalul 15-20 septembrie
 - c. Nr. elevi romi < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care beneficiază în semestrul I de alte tipuri de ajutoare financiare și materiale/ burse cu raportare la 1 martie.
 - d. Nr. elevi romi < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care beneficiază în semestrul II de alte tipuri de ajutoare financiare și materiale/ burse cu raportare la 15 iunie.
 - e. Nr. elevi romi < din nr. total de elevi la nivelul fiecărei unități de învățământ care au beneficiat de programele: Euro 200 (achiziție calculator) / Cornul și laptele

Indicatori opționali

- (1) Nr. de programe de educație parentală derulate
- (2) Nr. de grupe de grădinițe estivale organizate pe plan local, cu raportare la 14 septembrie.
- (3) Nr. de grupe de grădinițe / clase cu predarea în limba maternă romani, cu raportare în intervalul februarie – octombrie
- (4) Nr. de părinți/ susținători legali informați (raportare T)
- (5) Nr. clase nou constituite anual
- (6) Nr. secții nou înființate
- (7) Nr. licee cu predarea în limba romani (clasele I-XII) înființate până în 2020
- (8) Nr. departamente înființate până în 2010

Măsura 3: Armonizarea și completarea sistemului de asigurare a calității, cu accent pe managementul educației incluzive, adaptată la specificul rom.

Indicatori:

- (1) Nr. elevi romi cu progres școlar măsurat trimestrial
- (2) Includerea între standardele de evaluare a unităților școlare cu min. 25% elevi romi/ a personalului didactic/ a directorilor a următoarelor:
- (3) Nr. de cadre didactice romi calificate (educatori, învățători, profesori, directori etc.) în grădinițe și la clase;
- (4) Nr. de elevi care studiază în limba maternă romani/ a orelor de limba maternă romani la grădiniță, CP și la cl. I-XII;
- (5) Nr. elevi care studiază istoria și tradițiile romi, cât și a și a muzicii în limba romani;
- (6) Prezența mediatorului școlar încadrat (în unitățile de învățământ cu min. 25% copii și elevi romi, indiferent de asumarea/neasumarea identității);
- (7) Nr. de activități și situații soluționate care reflectă însușirea/ aplicarea/ respectarea de către personalul didactic și auxiliar a cutumelor romi (în unități școlare și comunități cu romi).
- (8) Gradul de reflectare proporțională a situației etnice din localitate/ unitatea de învățământ/ clasă/ grupă în spațiul școlar (inclusiv la nivelul materialului ilustrativ utilizat și de pavoazare).
- (9) Nr. de paragrafe/ pasaje modificate/ adăugite în spiritul cerințelor formulate
- (10) Nr. de cadre didactice formate în fiecare județ în profilul romanipenului educațional;
- (11) Nr. de formatori în profilul romanipenului educațional formate de MEN;

Măsura 4. Continuarea măsurilor de prevenire a segregării copiilor și elevilor romi și a celor de eliminare a eventualelor segregări produse în sistemul educațional.

- (1) Nr. de paragrafe/ pasaje modificate/ adăugite în spiritul cerințelor formulate
- (2) Nr. de planuri de prevenire a segregărilor școlare elaborate
- (3) Nr. de grupe/ clase/ unități școlare în care s-a realizat prevenirea segregării în perioada februarie-septembrie

Măsura 5. Restructurarea formării universitare inițiale a cadrelor didactice, ținând cont de respectarea principiilor școlii incluzive, a cunoașterii și aplicării elementelor de istorie, cultură a romilor dobândite în formarea inițială a acestora, în cadrul modulului psihopedagogic

- (1) Nr. module /cursuri universitare pentru promovarea diversității, a dezideratelor școlii incluzive și ale romanipenului educațional

Măsura 6. Dotarea bibliotecilor din CCD-uri și unități școlare (cu minim 25% elevi romi) cu materiale din domeniul limbii, istoriei, culturii romilor, inclusiv organizarea de secțiuni virtuale ale bibliotecilor cu lucrări în format pdf.

- (1) Nr. volume existente/ accesibile în biblioteci cu acest profil;

Măsura 7. Continuarea măsurilor afirmative de formare și de încadrare a resursei umane rome în sistemul educațional, care să aibă acces și suport continuu, direct și eficient în comunitățile rome, care să cunoască nevoile și soluțiile reale din interiorul problematicei rome.

- (1) Nr. inspectori încadrați cu normă întreagă
- (2) Nr. mediatori școlari nou formați anual de către MEN și partenerii săi
- (3) Nr. mediatori școlari nou încadrați
- (4) Nr. persoane formate anual la cursul intensiv de limbă romani
- (5) Nr. de tineri romi admiși anual pe locurile distincte la licee (raportare în 20 septembrie)
- (6) Nr. de tineri romi admiși anual pe locurile distincte la facultăți (raportare 20 octombrie)

Măsura 8. Monitorizarea activității ISJ și a grupurilor/ comitetelor locale de sprijin pentru îmbunătățirea accesului la educație al grupurilor dezavantajate.

- (1) Documente elaborate
- (2) Nr. persoane rome cooptate în programe

- (3) Nr. paragrafe/ articole introduse
- (4) Nr. GLL-uri și nr. GLJ-uri constituite și cu activitate continuă
- (5) Nr. propuneri înaintate
- (6) Nr. documente înaintate

Măsura 9. Informare/ diseminare referitoare la segregare/ desegregare, acces nediscriminatoriu la educație, prevenirea absenteismului și a abandonului școlar, egalitatea de șanse, eliminarea abuzării, protejarea copilului aflat în dificultate.

- (1) Nr. documente elaborate și diseminate
- (2) Nr. buletine elaborate și postate pe situl MEN
- (3) Nr. de campanii derulate
- (4) Nr. de programe inițiate în unitățile de învățământ

B. Ocuparea forței de muncă

- (1) Nr. de persoane aparținând minorității rome care au accesat măsurile active.
- (2) Nr. de persoane aparținând minorității rome informate și consiliate.
- (3) Nr. de persoane aparținând minorității rome mediate, număr de persoane încadrate ca urmare a medierii.
- (4) Nr. de persoane aparținând minorității rome cărora li s-a aplicat măsura : stimularea mobilității forței de munca prin acordarea de prime de încadrare sau instalare, după caz.
- (5) Nr. de persoane aparținând minorității rome formate în meserii/calificări cerute pe piața muncii.
- (6) Nr. de persoane aparținând minorității rome evaluate și certificate în competențe dobândite non-formal.
- (7) Nr. de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de subvenții angajatorilor pentru încadrarea persoanelor aparținând unor categorii dezavantajate sau cu acces mai greu pe piața muncii.
- (8) Nr. de persoane cărora li s-a aplicat măsura: acordarea de acompaniament personalizat tinerilor cu risc de marginalizare socială prin încheierea de contracte de solidaritate și oferirea de servicii specifice, inclusiv prin acordarea de subvenții angajatorilor de inserție care încadrează persoane din această categorie.

C. Sănătate

Indicatori aferenți obiectivelor specifice:

1: Îmbunătățirea accesului persoanelor aparținând minorității rome la servicii de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate;

- (1) % populație rurală acoperită cu servicii comunitare, dezagregat pe județ/regiune; gravide/copii sub 5 ani; beneficiari romi
- (2) Nr. de AMC și MSR61 angajați
- (3) Nr. beneficiari romi/an
- (4) Nr. centre comunitare reabilite/construite
- (5) Nr. (%) comunități rurale acoperite cu asistenți medicali comunitari romi (din total comunități cu AMC)
- (6) Legislație primară și secundară aprobată de Guvern
- (7) Compleanța la standarde (% furnizori servicii comunitare care raportează conform standardelor)
- (8) Procent de furnizori de servicii de bază comunitare instruiți (din total angajați)
- (9) Rapoarte de evaluare a asistenței comunitare integrate (2016, 2018, 2020)

2: Reducerea riscurilor și prevenirea îmbolnăvirilor asociate modelelor de mortalitate și morbiditate prevalente în populația aparținând minorității rome.

- (1) Nr. (%) de persoane aparținând minorității rome cu calitate de asigurat de sănătate din total asigurați/județ
- (2) Nr. (%) de persoane aparținând minorității rome cu minimum 1 vizită la medicul de familie pe an⁶²
- (3) Nr. (%) populație romă neasigurată beneficiară de servicii de sănătate⁶³
- (4) Nr. (%) persoane aparținând minorității rome informate (indicator dezagregat pe județe, pe tipuri de comunități/grupuri)
- (5) Procent acoperire vaccinală la copil (conform JAF64). Nr. (%) mame rome informate asupra campaniilor de imunizare
- (6) Nr. pacienți romi cu HTA, DZ, BPOC⁶⁵, monitorizați în AMP conform ghidurilor practice
- (7) Nr. (%) populație roma beneficiară de programe de prevenire a bolilor transmisibile. Raport anual privind bolile transmisibile prioritare
- (8) Nr. (%) populație roma beneficiară de programe de promovare a unui stil de viață sănătos

⁶¹ AMC (Asistente medicale comunitare), MSR (Mediatori Sanitari Romi)

⁶² Se colectează prin intermediul furnizorilor de servicii comunitare și medicină de familie

⁶³ Idem 3, 4

⁶⁴ *Joint Assessment Framework*, este un sistem de evaluare bazat pe indicatori elaborat la nivelul Comisiei Europene în contextul Strategiei Europa 2020.

⁶⁵ HTA (hipertensiune arterială); DZ (diabet zaharat); BPOC (boli pulmonare obstructive cronice)

(9) Nr. (%) femei rome care beneficiază de servicii de planificare familială/an

3: Creșterea capacității autorităților locale în procesul de identificare a nevoilor de sănătate, dezvoltare și implementare a programelor/ intervențiilor de sănătate adresate comunităților de romi, monitorizarea și evaluarea acestora

- (1) Nr. de persoane din structurile CJ/APL 66 formați în politicilor de sănătate bazate exemple de succes, sănătății publice și organizării sistemului de servicii de sănătate
- (2) Nr. de populație vulnerabilă pe furnizor de servicii comunitare integrate
- (3) Nr. (%) de planuri locale, județene și regionale realizate conform standardului MS
- (4) Rapoarte naționale de cercetare privind sănătatea romilor (2016, 2018, 2020)

4: Prevenirea discriminării populației aparținând minorității rome care accesează serviciile de sănătate

- (1) Nr. (%) de instituții de învățământ medical care au în curriculum cursuri de formare
- (2) Nr. anual de cursanți
- (3) Nr. (%) de beneficiari informați/consiliați
- (4) Nr. cazuri discriminare comunicate/ analizate/rezolvate
- (5) Nr. de cazuri instrumentate anual/ Nr. de cazuri raportate
- (6) Rapoarte anuale de monitorizare și evaluare
- (7) Nr. de cazuri analizate de Colegiul Medicilor, raportate anual în fiecare județ de observatorii incluși în Comisiile de Etică ale Colegiilor Medicilor Județene

D. Locuire și mică infrastructură

- (1) Nr. de locuințe nou construite de care beneficiază persoane aparținând minorității rome confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii;
- (2) Nr. locuințe reabilitate de care beneficiază persoane aparținând minorității rome confruntate cu riscul sărăciei și excluziunii;
- (3) Nr. de gospodării aparținând cetățenilor romi care beneficiază de accesul la utilități;
- (4) Nr. de programe prin care se finanțează măsuri destinate incluziunii sociale a comunităților defavorizate (inclusiv populația romă).

⁶⁶ Formarea va include și principii/ practici ale nediscriminării și respectării drepturilor omului

E. Cultură

Prioritatea I: Inițierea unor proiecte culturale pentru păstrarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural al romilor

Măsura I.1. Realizarea de sesiuni anuale de finanțare pentru cercetări etnografice, publicații, proiecte video și multimedia destinate documentării și păstrării identității rome, inclusiv limba romani, muzică și dansul

Indicatori: Numărul de sesiuni de finanțare realizate pentru cercetări etnografice, publicații, proiecte video și multimedia destinate documentării și păstrării identității rome, inclusiv limba romani, muzica și dansul.

Măsura I.4. Păstrarea, dezvoltarea și promovarea meșteșugurilor tradiționale rome:

I.4.1 Organizarea de târguri de meșteșuguri tradiționale ale romilor, a unor galerii de artă tradițională romă cu ateliere demonstrative și spații comerciale

Indicatori: Numărul de târguri de meșteșuguri tradiționale ale romilor realizate.

I.4.2 Cursuri de formare / perfecționare pentru meșteșugarii romi, în vederea modernizării tehnicilor de lucru și a dezvoltării de produs

Indicatori: Numărul de cursuri de formare/perfecționare organizate pentru meșteșugarii romi, precum și numărul de cursanți.

I.4.3 Organizarea de concursuri anuale de meșteșuguri tradiționale rome și expoziții, premiarea și expunerea celor mai bune lucrări

Indicatori: Numărul de concursuri de meșteșuguri tradiționale rome realizate.

Măsura I.5. Cercetarea, în teren și de arhivă, a istoriei și culturii rome

I.5.1 Program național de cercetare a arhivelor naționale și locale pentru crearea patrimoniului unui Centru Național de Documentare despre Romi

Indicatori: Numărul de proiecte realizate în cadrul Programului național de cercetare a arhivelor naționale și locale pentru crearea patrimoniului unui Centru Național de Documentare despre Romi.

I.5.2 Program național de cercetare a comunităților de romi (neamuri, meserii, obiceiuri și tradiții, graiuri etc.)

Indicatori: Numărul de proiecte realizate în cadrul Programului național de cercetare a comunităților de romi (neamuri, meserii, obiceiuri și tradiții, graiuri etc.).

Măsura I.6. Promovarea istoriei, culturii, simbolurilor identitare și personalităților rome în societate

I.6.1 Elaborarea și publicarea, în tiraj de masă, a unor serii de volume despre istoria și cultura romilor, inclusiv culegeri de folclor și beletristică în limba romani

Indicatori: Numărul de volume despre istoria și cultura romilor publicate, precum și tirajul acestora.

I.6.2 Amplasarea de plăci memoriale referitoare la personalități rome și la momente din istoria romilor

Indicatori: Numărul de plăci memoriale referitoare la personalități rome și la momente din istoria romilor amplasate.

I.6.3 Monumente de for public referitoare la istoria și cultura romilor

Indicatori: Numărul de monumente de for public referitoare la istoria și cultura romilor amplasate

I.6.4 Programe culturale rome la nivel local, în comunități de romi

Indicatori: Numărul de programe culturale rome realizate la nivel local, în comunități de romi.

Măsura I.7. Programe de salvagardare și dezvoltare a patrimoniului imaterial al culturii romani: acordarea titlului de Tezaur Uman Viu și includerea în repertoriul național

Indicatori: Numărul de romi cărora li s-a acordat titlul de Tezaur Uman Viu;

Numărul de elemente din patrimoniul cultural imaterial rom incluse în repertoriul național.

Măsura I.8. Programe naționale de păstrare și cultivare a limbii romani în comunitățile de romi și în societate în general

I.8.1 Publicații în limba romani (revista lunară, cărți)

Indicatori: Numărul de publicații în limba romani pentru cultivarea limbii romani în comunitățile de romi și societate în general, precum și tirajul acestora.

Măsura I.9. Susținerea și promovarea artiștilor romi și a creației rome în toate domeniile artistice (arte plastice, literatură, teatru, cinematografie, muzică, dans)

I.9.1 Burse de excelență pentru artiștii romi

Indicatori: Numărul de beneficiari ai burselor de excelență.

I.9.2 Tabere de creație

Indicatori: Numărul de tabere de creație realizate precum și numărul de beneficiari ai acestora.

I.9.3 Concursuri cu premii

Indicatori: Numărul de artiști premiați anual.

I.9.4 Organizarea de expoziții cu lucrările artiștilor romi

Indicatori: Numărul de expoziții organizate anual cu lucrări ale artiștilor romi.

I.9.5 Publicarea cărților scriitorilor romi

Indicatori: Numărul de cărți publicate ale scriitorilor romi.

I.9.6 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de teatru ale artiștilor romi

I.9.7 Susținerea financiară și promovarea filmelor artistice ale artiștilor romi sau cu tematică romă

I.9.8 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de dans ale artiștilor romi

I.9.9 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de muzică ale artiștilor romi

Indicatori: Numărul de spectacole de teatru, de filme artistice, de spectacole de muzică și de dans realizate de artiștii romi sau cu tematică romă.

I.9.10 Sprijin pentru auto-organizarea și infrastructura artiștilor romi

Indicatori: Numărul de organizații ale artiștilor romi care au primit sprijin pentru auto-organizarea și infrastructură.

I.9.11 Promovarea lucrărilor artiștilor romi în alte țări

Indicatori: Numărul de expoziții ale artiștilor romi realizate în alte țări.

I.9.12 Susținerea financiară și promovarea spectacolelor de teatru, de filme artistice, de spectacole de muzică și dans ale artiștilor romi în alte țări

Indicatori: Numărul de spectacole de teatru, de filme artistice, de spectacole de muzică și dans ale artiștilor romi sau cu tematică romă realizate în alte țări.

Prioritatea II: Alte activități cultural-artistice care promovează valorile, cultura și tradițiile romilor

Măsura II.1. Elaborarea și implementarea unui program național de educație permanentă pentru adulții romi și ne-romi pe teme referitoare la romi, rasism, stigmat, identitate, alteritate, interculturalitate și multiculturalism

II.1.1 Organizarea de cursuri de formare profesională / școli de vară de limba romani / pe teme rome pentru funcționarii care lucrează cu și pentru minoritatea romilor în administrația publică, asistență socială, sănătate, poliție, învățământ

Indicatori: Multiculturalism : Numărul de cursuri de formare profesională/școli de vară de limba romani/ pe teme rome pentru funcționarii care lucrează cu și pentru minoritatea romilor în administrația publică, asistență socială, sănătate, poliție, învățământ.

F. Infrastructură și servicii sociale

1. Protecția copilului

- (1) Nr. campanii de promovare a valorilor familiale.
- (2) Nr. de servicii de zi înființate.
- (3) Nr. copii beneficiari ai serviciilor de zi.
- (4) Nr. ONG implicate în campania de prevenire a abuzului și a neglijării, precum și a oricărei forme de violență asupra copilului.

2. Justiție și ordine publică

Măsuri ale MAI

- (1) Nr. de locuri distincte pentru cetățenii români aparținând minorității rome în instituțiile de formare profesională ale Ministerului Afacerilor Interne.

Măsuri ale CNCD

Indicatori cantitativi:

- (1) Pentru *măsura 1) Nr. de campanii derulate;*
- (2) Pentru *măsura 2) Nr. de programe derulate, nr. de beneficiari;*
- (3) Pentru *măsura 3) Nr. de programe derulate, nr. de beneficiari;*
- (4) Pentru toate cele trei măsuri la un loc *număr de petiții soluționate;*
- (5) Pentru toate cele trei măsuri la un loc *număr de soluții de constatare a faptelor de discriminare, conform O.G. nr. 137/2000 republicată, actualizată.*

Indicatori calitativi (măsurați %):

- (6) Gradul de creștere al petițiilor înregistrate pe criteriul rom;
- (7) Gradul de creștere al soluțiilor de constatare.
- (8) Administrație publică și dezvoltare comunitară

Indicatori pentru măsurile MAI

- (1) Număr de campanii de informare și acțiuni de îndrumare și control metodologic la serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor.

Indicatori pentru măsurile ANR

- (1) Nr. campanii regionale / județene/locale de informare cu privire la dreptul la liberă circulație în cadrul Uniunii Europene;
- (2) Nr. campanii regionale / județene/locale de informare în vederea obținerii actelor de proprietate/posesie organizate anual;
- (3) Nr. persoane informate cu privire la dreptul la liberă circulație în cadrul Uniunii Europene;
- (4) Nr. reuniuni organizate la nivel regional/ județean;
- (5) Nr. planuri regionale de intervenție elaborate.

Indicatori pentru măsurile MADR

- (1) Nr. organizații neguvernamentale și parteneri aparținând a minorității rome din Grupurile de Inițiativă Locală (GIL);
- (2) Nr. proiecte care abordează subiectul minorității rome prin LEADER;
- (3) Nr. acțiuni de animare și promovare LEADER care se vor adresa comunităților locale, potențiale teritorii GIL semnificativ populate cu cetățeni români aparținând minorității rome.

